

TINAZ TİTİZ'İN 16 KİTABININ "İÇİNDEKİLER" SAYFALARI

Haz.: Bülent Ağaoğlu

İstanbul, Haziran 2014

İçindekiler

Sunuş.....	3
KİTAP ADINA GÖRE ALFABETİK LİSTE.....	5
YAYIN TARİHLERİNE GÖRE KİTAPLAR	6
TAM METNİ (DİJİTAL KOPYASI) WEBDE BULUNAN 9 KİTAP	7
Sorun Nasıl Çözülmez	8
Farzedin ki ‘Hindi’yiz!.....	12
Alternatif Siyaset Anlayışı	16
Eko–Liberal Hareket.....	20
Evet–Hayır Demokrasisi	27
Genç Girişimcilere Öneriler	32
Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü	36
Ezbere Hayır.....	39
İnsan Ne Yerse Odur.....	44
Ezbersiz Eğitim Yol Haritası (Sorgulamaya Dayalı) 4. Baskı.....	48
Okulda Yeni Eğitim.....	54
Aklın Yolu 1 + N.....	58
Girişimcilik Rehberi	61
Büyükler için Hayat Bilgileri.....	72
Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!.....	77
Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?	83
16 KİTABIN “İÇİNDEKİLER” SAYFALARINDA BULUNAN BAŞLIKLARIN TOPLU ALFABETİK İNDEKSİ	88

Sunuş

Bu çalışma “Tınaz Titiz’in kitaplarının bilinirliğinin ve kullanımının artırılmasına yönelik pratik çözümler neler olabilir” sorusunun tarafımızdan sorulmasından sonra ortaya çıkmıştır.

Belki de ülkemizde ilk denemedir...

7–68. sayfalar arasında kitaplar ilk yayın tarihlerine göre sıralanmıştır.

Pratiklik için başlangıçta 3 ayrı liste daha verilmiştir:

[KİTAP ADINA GÖRE ALFABETİK LİSTE](#)..... 5

[YAYIN TARİHLERİNE GÖRE KİTAPLAR](#)..... 6

[TAM METNİ \(DİJİTAL KOPYASI\) WEBDE BULUNAN 9 KİTAP](#)..... 7

69–95. sayfalar arasında toplu dizin yer almaktadır.

18.6.2014, İstanbul

Notlarım:

1) Okuyucular tarafından çok kullanılan kütüphanelerde 16 kitap eksiksiz olarak bulunmalıdır.

Bu kütüphaneler için akla gelen ilk isimler:

Ankara

Milli Kütüphane

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantasyon Merkezi

Ankara İl Halk Ktp.

ODTÜ Ktp.

Bilkent Ktp.

İstanbul

Beyazıt Devlet Ktp.

Orhan Kemal İl Halk Ktp.

İSAM Ktp.

İBB Atatürk Kitaplığı

Bahçeşehir Üniversitesi Ktp. (Beşiktaş)

Boğaziçi Üniv. Ktp.

İzmir

İzmir Milli Ktp.

Daha sonraki aşamada, 180 üniversitemizin kütüphanesinde 16 kitap takım olarak bulunmalıdır.

2) Tınaz Titiz'in kitaplarının Toplu Katalog dökümü :

http://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?_f=1&the_page=&cwid=2&keyword=t%C4%B1naz+titez&tokat_search_field=3&order=0&command=Tara#alt

3) Tınaz Titiz kitap

https://www.google.com.tr/search?newwindow=1&espv=2&biw=1366&bih=667&tbm=isch&sa=1&q=t%C4%B1naz+titez+kitap&oq=t%C4%B1naz+titez+kitap&gs_l=img..3..0i24.3449.4036.0.4759.4.4.0.0.0.146.520.0j4.4.0....0...1c.1.47.img..0.4.518.8cUChFhc4oA

4) Tınaz Titiz kitapları

https://www.google.com.tr/search?q=t%C4%B1naz+titez+kitaplar%C4%B1&num=100&newwindow=1&espv=2&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=Fm6hU6aaleSN4gTty4C4Bw&ved=0CAgQ_AUoAQ&biw=1366&bih=667

5) <http://koha.ekutuphane.gov.tr/>Bu online katalogda Yazar=Tınaz Titiz adına 400 civarında kitap kayıtlı.

KİTAP ADINA GÖRE ALFABETİK LİSTE

Aklın Yolu 1 + N	50
Alternatif Siyaset Anlayışı.....	15
Büyükler için Hayat Bilgileri.....	61
Eko-Liberal Hareket.....	17
Evet-Hayır Demokrasisi	23
Ezbere Hayır.....	34
Ezbersiz Eğitim Yol Haritası (Sorgulamaya Dayalı) 4. Baskı.....	42
Farzedin ki 'Hindi'yiz!.....	11
Genç Girişimcilere Öneriler.....	27
Girişimcilik Rehberi.....	53
İnsan Ne Yerse Odur.....	36
Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?.....	71
Okulda Yeni Eğitim.....	47
Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü.....	31
Sorun Nasıl Çözülmez.....	8
Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	66

YAYIN TARİHLERİNE GÖRE KİTAPLAR**1990**

Sorun Nasıl Çözülmez

1991

Farzedin ki 'Hindi'yiz!

1992

Alternatif Siyaset Anlayışı

1993

Eko-Liberal Hareket

1994

Evet-Hayır Demokrasisi

1994

Genç Girişimcilere Öneriler

1995

Girişimcilik

Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü

1996

Ezbere Hayır

1997

İnsan Ne Yerse Odur

1998

Ezbersiz Eğitim Yol Haritası (Sorgulamaya Dayalı)

2000

Okulda Yeni Eğitim

2003

Girişimcilik Rehberi

2004

Aklın Yolu 1 + N

2004

Büyükler için Hayat Bilgileri

2011

Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!

2014

Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?

TAM METNİ (DİJİTAL KOPYASI) WEBDE BULUNAN 9 KİTAP

Sorun Nasıl Çözülmez

1990, Say Dağıtım, Ankara

Tam metin (dijital kopya) adresi : http://tinaztitiz.com/kitaplar/Sorun_nasil_cozulmez.zip

Farzedin ki 'Hindi'yiz!

1991, V Yayınları, Ankara

Tam metin (dijital kopya) adresi : <http://tinaztitiz.com/kitaplar/Farzedinki-hindiyiz.zip>

Alternatif Siyaset Anlayışı

1992, V Yayınları, Ankara -

Tam metin (dijital kopya) adresi : <http://tinaztitiz.com/kitaplar/Alternatif-Siyaset-Anlayisi.zip>

Eko-Liberal Hareket

1993, İnkılap Kitabevi, İstanbul -

Tam metin (dijital kopya) adresi : <http://tinaztitiz.com/kitaplar/ELP.zip>

Evet-Hayır Demokrasisi

1994, İnkılap Kitabevi, İstanbul -

Tam metin (dijital kopya) adresi: <http://tinaztitiz.com/kitaplar/EHDemokrasi.zip>

Genç Girişimcilere Öneriler

(İlk baskı: 1994) 1998, İnkılap Kitabevi, İstanbul -

Tam metin (dijital kopya) adresi:<http://tinaztitiz.com/kitaplar/Girisimcilik.zip>

Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü 1995, İnkılap Kitabevi, İstanbul ISBN: 975-10-0858-1 -

Tam metin (dijital kopya) adresi: <http://tinaztitiz.com/kitaplar/Taskomuru.zip>

Akılın Yolu 1 + N

2004, Beyaz Yayınları, İstanbul ISBN: 975-599-091-7 -

Tam metin (dijital kopya) adresi: http://tinaztitiz.com/kitaplar/aklin_yolu-edit2.1.zip

Büyükler için Hayat Bilgileri

2004, Beyaz Yayınları, İstanbul

Tam metin (dijital kopya) adresi: http://tinaztitiz.com/kitaplar/hayat_bilgisi.zip

Sorun Nasıl Çözülmez

1990, Say Dağıtım, Ankara

Tam metin (dijital kopya) adresi : http://tinaztitiz.com/kitaplar/Sorun_nasil_cozulmez.zip

Bu kitaptaki yazılar zaman zaman, çeşitli dergi ve gazetelere yazdığım yazıların bir koleksiyonudur. İlk bakışta aralarında bir bağlantı yokmuş hissi verse de hemen hepsi toplumumuzu çevreleyen kaynak sorunlarla ilgilidir.

Çok sayıda sorundan oluşan bir yumağın neresinden başlanması gerektiği, üzerinde fazla konuşulmayan ama hemen tüm girişimleri olumsuzluğa uğratan bir ayrı sorundur. Bu kitapçıkta bu ipuçlarının bir kısmı incelenmeye çalışılmıştır.

Herhangi bir düzeyde sorun çözmeye çalışanlara yardımcı olabilirse kendimi mutlu sayacağım.

M.Tınaz Titiz Ağustos - 1990 Ankara

Değerli dost Tınaz Titiz, çeşitli dergi ve gazetelerde yayımlanmış makalelerini biraraya getirerek bir kitap meydana getirmiş. Kitabın prova baskısını bana da verdi. Adeta bir macera romanı okur gibi yazıları birbiri ardına okudum. Bütünün zihnimde bıraktığı lezzet, parçalarından daha doyurucu oldu. Tınaz Titiz'in uslubu akıcı, akılcı ve çok sevimli bir dozda alaycı. Şark toplumlarında Batı kültürünün etkisiyle yetişen bütün aydınlar gibi Tınaz Titiz kendinden ve çevresinden şikayetçi. Kitap bu bakımdan bir özeleştiri olarak da değerlendirilebilir. Özellikle önemli işler başarmak iddiası ile bir göreve gelen üst yöneticiler için ise, adeta bir "ormanda iz bulma el kitabı". Şark kültürünün, değişime karşı verdiği savaşın ilginç serüvenini bu kitapdan izleyebilirsiniz. Benim bu kitaba ilave etmek istediğim temel bir düşüncem var. Sakın, çözeniz için getirilen problemleri çözmeye kalkmayın. Çünkü problemler, mutlaka ama mutlaka , iki ucu ballı (!) deynek haline getirilerek gerçek sorundan saptırılmış şekilde takdim edilir. Sorunun aslını tesbit edinceye kadar kılınızı kıpırdatmayın, yoksa adamı fena harcarlar. Uzun süre bakanlık yaptığı sırada, olaylara sempati tüccarı bir politikacı gibi değil, dürüst-aydın bir devlet adamı gibi yaklaşan Tınaz Titiz'e tecrübelerini okurları ile paylaştığı için teşekkürler.

Ege Cansen

Birkaç yıl önceydi. Vitali Hakko ile konuşuyorduk. "Beyoğlu'nu korumalıyız, güzelleştirmeliyiz" diyordu. Bu konudaki çabalarını, karşılaştığı engelleri uzun uzun anlattı. Birkaç gün sonra, TBMM kulisinde M.Tınaz Titiz'le karşılaştım. Amerika'dan bahsetti. New York'un ünlü caddelerinin bozulmaması için, geçtiğimiz yüzyılda kurulan derneklerin çalışmalarından söz etti. Onların tüzüklerini amblemlerini gösterdi. O cadde de yaşayanların, caddeye nasıl sahip çıktıklarını anlattı. Titiz'den o dokümanları aldım ve gazetede köşemde yayınladım. Telefonlar yağmaya başladı. Başta Vitali Hakko. Ve daha pek çok İstanbullu. Hepsi de yazıda bahsettiğim belgeleri istiyorlardı. "Amerikan örneğinden yararlanmak gerektiğini" söylüyorlardı. Herkes mahallesine, caddesine, sokağına sahip çıksın. Bunun için dernekler kuralım, örgütlenelim" diyorlardı. Gönderdim ve gerçekten birkaç dernek kuruldu. Bu olayı birgün Titiz'e açtım. Bana verdiği dokümanları nereden bulduğunu sordum. Şu cevabı verdi: – Mecliste bütçe müzakereleri sürüyordu. Gece yarısı birara meclis kütüphanesine gittim. kitapları karıştırırken, Amerika'da bir zamanlar böyle dernekler kurulduğunu okudum. Adreslerini buldum, mektup yazdım. İşte M.Tınaz Titiz'in en beğendiğim yanı. Düşünen, okuyan, araştıran bir siyaset ve devlet adamı. Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu politikacı tipi.

PIAR-SIAR grubu HAYAT TARZLARI adını verdiği önemli bir araştırma yaptı. Bu çalışma sırasında sorulan sorulardan biri şuydu: En son nezaman kitap okuduğunuzu söylemişsiniz? "Hiç okumadım" diyenlerin oranı yüzde 48.4 "Uzun yıllardır okumuyorum, onun için hatırlamıyorum" diyenler ise yüzde 30.7. PIAR-SIAR'dan bir başka soru: En son okuduğunuz kitabın adını söyler misiniz ? "Hatırlamıyorum" cevabını verenler yüzde 31.5. Anlaşıyor ki okumakla aramız pek hoş değil. Bu okumama alışkanlığı ile çağı yakalayabilmek kolay olmasa gerek. Bazen meclis kütüphanesine uğrarım. Okuma alışkanlığının hangi boyutta olduğunu ölçmek isterim. Ah keşke kütüphane tıklım tıklım dolu olsa ... 5-10 milletvekili görürüm. Titiz her zaman o 5-10'nun içindedir.

Devlet Bakanı Mehmet Yazar'ın eşi Kübra hanımın kullandığı bir uçakla Bodrum üzerinde uçuyorduk. 2 yıl önce. Aşağıda gördüğüm kötü şehirleşmeyi, çirkin yapılaşmayı, beton yığınlarını belgeledim bol, bol resim çektim. Dönüşte bu resimleri çoğaltıp ilgili bakanlara gönderdim. İçlerinden birinden cevap geldi. M.Tınaz Titiz'den. Resimleri aldığını, kötü yapılaşmanın önlenmesi için düşünülen tedbirleri uzun uzun anlatıyordu. ....

2000'li yıllara giderken okuyan, araştıran, yazan siyaset ve devlet adamlarına ihtiyacımız var. Dileğim M.Tınaz Titiz'in kitabını, diğer siyasilerin kitaplarının izlemesi.

Yavuz Donat

Demokrasi piramidi tam kurulamamış. Yönetenlerle, yönetilenler arasında, sorunların daha iyi kavranmasını sağlayacak kitle örgütleri yeterince gelişmemiş. O nedenle de sistem kendini yenileyecek iç diyalogu sağlayamamış. Diyalogun getireceği esnekliğe ulaşamamanın sonucu, sert ve keskin virajlar almak zorunda kalmış. Demokrasisi, kesintilere uğramış bir ülkede yaşıyoruz... Eğitimimiz, daha ilk adımlarda hem ailede, hem okulda "Sen bilmezsin", "Sen küçüksün, sus" üzerine kurulmuş. İnsanları ortak iş başarmaya, birlikte üretmeye, kaynakları geliştirmeye, organizasyona, diyaloga değil

de, "Emir dinlemeye", "En iyi itaate" yönelen bir eğitim içine sokmuşuz... "Susmak", "Bilgisizliğini göstermemek", "Bildiğini anlatmamak" atasözlerinde yer alan bir erdem olmuş. Bir yolda ilerlemek için, hata yapılabileceği, yapılan hataları düzelterek doğrulara varılabileceği düşündürülmemiş. Verileni kabul etmek, daha fazlasını istememek, soru sormamak "iyi insanın vasfı" olarak görülmüş. Bize sunulanı olduğu gibi almak. Var olan sorunları tevekkülle kabullenip, "Olur böyle şeyler" demek, toplumsal alışkanlık olmuş. Sorunların çözümsüzlüğüne inanmak, ardına arkasına bakmamak, düşünmemek içimize yerleşmiş. Islık bile çalacaksan, herkes gibi çalman, bir başkalık yaratmaman istenmiş. Buna inanılmış... Aziz Nesin, "Bir Şey Yap Met" piyesinde Supi Ustası Met'e başka bir ses aratır. Met o güne kadar 5 delikli olan Supi denilen çubukta yeni ses verecek altıncı deliğin yerini bulmaya çalışır. Toplumumuzda ise, yeni ses aramaksa adeta suç olarak görülmüştür. Binlerce, milyonlarca insan, yıllarca önlerinden geçtikleri evlerin üst katlarına doğru başlarını kaldırıp, "Acaba ne var ?" diye bakmazlar. İncelemek araştırmak adeta ayıp sayılır... İşte, bu durağan toplumda, evlerin üst katlarına "Acaba ne var ?" diye bakan, başka türlü islik çalıp, farklı bir ses çıkarmaya çalışan, Supi'ye altıncı deliği açma gayretine giren insanlara hasretiz... Sizi bilmem ama ben böylelerini görünce ellerim şişinceye kadar alkışlamak ve "Ohhh, bee. Bir farklı insanın." diye haykırmak isterim. Hem bu kişiler her zaman, toplumda hemen öne çıkıveren insanlar da olmazlar. Bazen bir köşe başında, bir küçük tezgahta herkesden uzak farklı birşeyler yaparlar. Sıradan, halktan biri gibi dururlar.. Bence Tınaz Titiz böyle birisi... Bir çok konuya bizlerden başka türlü bakıyor. Yer yer yorumlarına katılmasak da, başka türlü olduğuna itiraz edemeyeceğimiz bir bakış açısı var. Bu farklı bakış, onun bu kitaptaki yazılarının ortak karakteri. Aynı bir ortak yan daha var. O verileni bir ön veri olarak alıp kabul etmiyor. Verilenle yetinmiyor. Susmayı değil soru sormayı "erdem" olarak alıyor... Bir defa soru sormaya başlayınca da, ister istemez cevap arıyor. Cevap aramak, onu toplumda kalıplaşmış doğrulardan uzaklaştırıyor.

Yani doğrulara varıyor. Orada da durmayıp yeni sorular soruyor. Yeni doğrulara varıyor...

Lafı uzatmadan noktayı koymak gerekirse, başka türlü islik çalmaya, apartmanların üst katlarında, neler var diye bakmaya, Supi'de bu güne kadar açılmamış altıncı deliği açıp, yeni sesler bulmaya çalışıyor. İşte bu kitap, yer yer çok basit olaylar, basit detaylar için, yer yer önemli güncel konular için, aynı titizlikle arayışlar içindeki yazılar bütünüdür. Bir bütünün birbirinden kopuk halindeki parçalarını bir araya getiriyor... Seveceğiniz ve Tınaz Titiz'le birlikte sorular sorarak, kendi adınıza, belkide sadece kendi düşünce alanınızda, yeni yazılar yazacağınız umuduyla...

Osman S. AROLAT

İÇİNDEKİLER

Asansörler düşer..!.....	1
Kamu yönetiminde etkin bir araç : Politika dokümanı..!.....	7
Gelişmenin aracı rekabet, rekabetin anahtarı: Doğru satınalma.....	12
Kamu yönetiminde yerine getirilmeyen fonksiyonlar.....	16
Zam – maliyet artışı – zam spirali...!.....	21
Başlarken !.....	28

Sorunlar ve kaynak sorunlar.....	30
Sorun nasıl çözülmez ?.....	33
Bilim ve teknolojiye hedef !.....	35
Önce mevcut bilgiye erişmek !.....	37
Verimsiz kuruluşlar kapatılmalı mı ?.....	38
BDE'den vazgeçilmelidir (!).....	39
Beceri kazandırma..!.....	42
Öz beceriler.....	44
2000 li yıllar.....	47
Mevcut bilgiye erişme araçları (1).....	49
Mevcut bilgiye erişme araçları (2).....	51
Niçin az okuyoruz ?.....	53
Yangınlar olacaktır.....	59
67 İşçi.....	61
30, tekerlekli sandalye.....	63
Sistemlerin kilit taşı: Denetim.....	65
Kural nasıl konulmalıdır ?.....	68
Kural kirliliği.....	70
Domino ve iletişim.....	72
Güneydoğu.....	74
İletişim becerisi yetmezliği.....	76
İletişim ve sansür.....	78
İletişim becerisi yetmezliği: Bir kaynak sorun !.....	80
İletişim becerisi ve dinleme.....	82
Bilgisayar sektörü nasıl teşvik edilmeli.....	83
Plaka toplumu.....	85
Dağılmış öğrenme ortamı.....	87
İletişim ve toplumsal barış.....	89
Sorunlar iyi kurulmamış sistemlerden doğar.....	91

Farzedin ki 'Hindi'yiz!

1991, V Yayınları, Ankara

Tam metin (dijital kopya) adresi : <http://tinaztitiz.com/kitaplar/Farzedinki-hindiyiz.zip><http://kutuphane.tbmm.gov.tr:8088/1996/199602310.pdf>

"Birer metre sıçrayabilen iki kişiyle iki metre aşılamaz"

ÖNSÖZ

Bu kitaptaki yazılar, çeşitli dergi ve gazetelere yazdığım yazıların bir koleksiyonudur.

İlk bakışta aralarında bir bağlantı yokmuş hissi verse de hemen hepsi toplumumuzun çeşitli sorunlarının, "kaynak sorunlar" açısından tahliline yönelik çalışmalardır.

Çok sayıda sorundan oluşan bir yumağın neresinden başlanması gerektiği, üzerinde fazla konuşulmayan, ama hemen hemen tüm girişimleri başarısızlığa uğratan bir ayrı sorundur. Bu yazılarda bu ipuçlarının bir kısmı incelenmeye çalışılmıştır.

Yazıların bir bölümü, Ağustos-1990'da amatörce bir çalışmaylayayım dediğim "Sorun Nasıl Çözülmez?" adlı ilk kitabımdan alınmıştır. Bu defa, yenilerinin eklenmesi ve aynı konu çevresindekilerin peşpeşe getirilmesiyle daha kolay bir okunabilirlik sağladığımı zannediyorum.

Yapmak istediğim, hergün beraber yaşayıp, artık içli dışlı olduğumuz sorunlara farklı bir açıdan bakıldığında çözümlerini de kendi içlerinde taşıdıklarını, aksi halde bunların çözülmezliklerini gösterebilmektir.

"Deconstructivism"adıyla anılan bir yeni akım, sorunlara tam şüpheci yaklaşmakta ve doğru olduğu varsayılan kabulleri de sorgulamaktadır. Bu yaklaşım, Batı uygarlığı için belki bir Yeni Rönesans olabilir.

Ama ülkemiz için, varlığını sürdürebilme mücadelesinde,

bu yaklaşım bir olmazsa olmaz önemi taşımaktadır.

İnsanların huyları gibi toplumların da huyları vardır. Kültür genellikle "iyi huylar" için kullanılmakta, kötü huylar için ise belirli bir deyim bulunmamaktadır.

"Huy"un bir özelliği ona alışılması ve bir süre sonra kişinin ya da toplumun tartışmayı bile gereksiz saydığı değer ölçülerinin bir parçası haline gelebilmesidir. Toplumumuzun bu türde "kötü huy" ları oluşmuştur.

"Doğru soru sormamak", "iletişim yetersizliği", "bir şeyin adını kendi sanmak" gibi huylar, bugün boğuştuğumuz sorunları oluşturan yapı taşlarıdır.

Bu huylar ancak, bunların nedenleri ve de onların nedenleri üzerinde basit ve doğru sorular sorarak ortaya çıkarılabilir.(Bu işi en iyi küçük çocuklar yapıyorlar!) Bu kitapta yapmak istediğim budur.

Herhangi bir düzeyde sorun çözmeye çalışanlara yardımcı olabilirse kendimi mutlu sayacağım.

M.Tınaz Titiz Kasım-1991

"Sorunlar çözülemez, yalnızca onların nedenleri yokedilebilir"

İKİNCİ BASIM İÇİN BİRKAÇ SÖZ..

Aradan yaklaşık üç yıl geçtikten sonra ikinci basım yapılırken, küçük bazı düzeltmeler yapıp ilk baskıda bulunmayan kimi yazılarımı ekledim. Örneğin, Taşkömürü konusunun kazandığı güncellik nedeniyle, o tarihlerde yazmış olduğum, fakat ilk baskı için biraz teknik saydığım yazıları bu basıma kattım.

Ayrıca, her yazının altına hangi tarihte yazılmış olduğunu da ekledim. Bu, hem bazı rakamların anlamsız bulunmaması (enflasyon nedeniyle), hem de bazı tahminlerin tutarlılığının değerlendirilebilmesi için yararlı olabilir.

İlk baskıdan bu yana toplumumuzda, sorunların görüntüleri yerine kaynakları üzerinde daha çok kimse durmaya başladı. Ama buna ne ölçüde katkı yapabildiğimi değerlendiremiyorum.

Sosyal süreçler, fiziki süreçler kadar net olarak izlenemiyor, diğer etkenlerden yalıtılamıyor. Ama şurası kesindir ki, toplumumuz sorunlarını çözerken henüz nedenselliği bir stil olarak yaşamına geçirebilmiş değil. Eğitim-aile-çevre üçgeninin kafamıza kazıdığı kalıplar, nedenselliği değil mevcut kalıpları kullanmayı özendiriyor. Sorunlarımız ise giderek daha büyük ölçüde kalıplardan uzaklaşıyor.

Akılcılığı toplum yaşamımıza egemen kılmak, toplumumuz için somut bir amaç olmalıdır. Yalnız kendimiz için değil

tüm insanlık Dünyası ve daha da doğrusu tüm sistem açısından bu bir zorunluktur. Bireysel yaşamlarımızın tam özgürlüğe kavuşması, herkesin kendi inançlarına göre özgürce yaşayabilmesi, ortak yaşamımıza akılcılığın egemen kılınabilmesine bağlıdır.

Diğer kitaplarımla birlikte işte bu amaca katkıda bulunmaya çalışıyorum. Bu yolda yalnız olmadığımı biliyor, görüyorum. Ama bu düşünce birlikteliğini somut işbirliklerine dönüştüremediğimiz sürece, bütün çabalarımız, "güçlükeşiklerini" aşmaya yetmeyecektir.

Haydi gelin, birlikte başaralım!

M.Tınaz Titiz Haziran - 1994

İÇİNDEKİLER

Önsöz

Farzedin Ki Hindi'yiz !..... 1

Tanıtma Mı Tanıma Mı ?..... 3

Neyimiz Eksik?..... 6

Tanıtmaya Para Harcamayalım, Niteliklerimizi Geliştirmeye Harcayalım !..... 9

Bir Şeyi "Yapabilmek"..... 12

Beceri Eksiği Maliyet Yükseltir Mi ?.....	15
Güneydoğu.....	18
Doğu'nunKalkınması	21
Bde' Den Vazgeçilmelidir (!).....	27
BeceriKazandırma..!.....	31
Öz Beceriler.....	34
Mıbs (Modüler İstihdam Becerileri Sistemi).....	37
"DağılmışÖğrenmeOrtamı".....	40
Öğrenmeyi Öğrenmek !.....	43
Vde (Videodisk Destekli Eğitim).....	45
Akılcılık Eğitimi	47
Saddam: Görüntü Ve Kaynak.....	55
(Gibi Akıl)	58
Esas Mesele.....	61
SorunlarıyiKurulmamışSistemlerdenDoğar.....	64
SorunlarVeKaynakSorunlar	67
Toplumumuzun Sorun Çözme Becerisinin Artırılması.....	77
Halkın Dili.....	84
"Ne" Ve "Nasıl" ?.....	86
Yuvarlak Söz Ve Çalışma Dokümanı.....	88
Hypertalk.....	91
Domino Ve İletişim.....	93
İletişim Becerisi Yetmezliği.....	96
İletişim Ve Sansür.....	98
İletişim Becerisi Yetmezliği: Bir Kaynak Sorun!.....	100
İletişim Becerisi Ve Dinleme.....	103
İletişim Ve Toplumsal Barış.....	105
Yangınlar Olacaktır.....	107
Bir Milletın Rekabet Gücü.....	110
Verimsiz Kuruluşlar KapatılmalıMı ?.....	118
Kristalleşme.....	120
Soytarılık Ve Dalkavukluk.....	122
Güç Yozlaşması.....	124
Plaka Toplumu.....	128

2000 Li Yıllar.....	130
Sorun Nasıl Çözülmez ?.....	133
Kurumsal Tomografi.....	136
Yerinde Tetkik.....	139
Haftalar.....	142
Kurtarıcı İhtiyacı.....	144
Röportaj.....	147
Atatürk.....	149
Çocuklar İyi Düşünürlerdir.....	152
Pahalı Dış, Ucuz İç !.....	155
Dikkat: Kapak Yanıltıcı Olabilir !.....	158
Bir Şeyin Adı, Kendi Değildir.....	160
Konu Körlüğü.....	162
Tekerlekli Sandalye.....	165
Sistemlerin Kilit Taşı: Denetim.....	168
Kural Nasıl Konulmalıdır ?.....	172
Kural Kirliliği.....	175
Medeniyetin Temeli Kaydetmektir.....	178
Yazılım Kdv'si %50 Olmalıdır.....	181
Tek Tür Bilgisayar.....	183
Bilgisayar Sektörü Nasıl Teşvik Edilmeli ?.....	185
.....DirVeEylem Eğilimli Toplum.....	187
Bilim Teknolojide Hedef !.....	190
Önce Mevcut Bilgiye Erişmek.....	192
Mevcut Bilgiye Erişme Araçları.....	194
Taşkömürü Ve Saçmalama Özgürlüğü.....	200
Taşkömürü.....	207
Ücret: Düzeyi Ve Yapısı.....	213
"Beceri" Ve "Çaba" Cezalandırılmamalı !.....	219
Süleymanoğlu – Pavarotti.....	223
Minicik Yetkiler.....	226
Son Söz Yerine.....	229
Açık Mektup.....	231

Alternatif Siyaset Anlayışı

1992, V Yayınları, Ankara –

Tam metin (dijital kopya) adresi : <http://tinaztitiz.com/kitaplar/Alternatif-Siyaset-Anlayisi.zip>**ÖNSÖZ**

“Hiçbir şey, zamanı gelmiş bir düşünce kadar güçlü değildir”

Çok partili demokratik sisteme geçildiğinden bu yana geçen yaklaşık 40 yılın sonunda, bu sistemin önemli bir ögesi olan siyasi partilerin, kendilerinden beklenen işlevleri yerine getirmediği, getirmemek bir yana, birçok olumsuzluğun kaynağı durumunda olduğu artık açıkça görülebilmektedir.

Ancak bu olumsuzlukların kaynağı siyasi partiler değildir. Siyasi partiler demokratik sistemin vazgeçilmez, yerine bir başka araç ikame edilemez unsurlarıdır. Olumsuzlukların kaynağı, siyasi partilerin işleyişine damgasını vurmuş olan “siyaset anlayışı”nın çarpıklığıdır.

Bu yargının siyasi partimensuplarının hiç olmazsa bir kısmınca tepkiyle karşılanacağını bilincindeyim. Amacım, demokrasinin bir önemli kurumunu gözden düşürmek değildir. Aksine, onun üzerine bulaşmış olan “siyaset çirkindir” inanışına yol açmış sebepleri ortaya koyarak, işlevlerini daha iyi yapabilir hale gelmesine yardımcı olmaktır.

Tarih, insanların susturulması için icadedilmiş türlü metodlara şahittir. Bunların bir bölümü tarihe gömülmüş olsa da, bir kısmı çağımızda da varlıklarını sürdürmektedirler.

Bunların başında bir konunun eksik yanlarını saklamak, hatta o eksik yanları bir faziletmiş gibi göstererek, üzerinde yapılabilecek eleştirileri haksızmış gibi göstermek gelmektedir.

Bu kitaptaki eleştirilere yöneltilecek olumsuz tepkilerin, bu gözlükle görülmesi doğru olacaktır.

Diğer yandan, büyük bir çoğunluğun ise bu kitapta varılan yargılardan daha ağır yargılara sahip olduğunu da unutmamak gerekir.

Çağımız, her türlü değeri sorgulamaktadır. Ülkemiz de, bu sürecin içindedir. Ancak bir farka işaret etmek gerekir: Sorgulama, içerebileceği tüm olası suçlamalara karşın karalama, mahkum etme değildir. Sorgulama, yapıcı alternatifler içerdiği ölçüde yararlı bir süreçtir. Aksi halde insanları ve kurumları tahrip eden bir içerik kazanır.

Bu kitap yoluyla yapmak istediğim, siyaset anlayışımızın ve o anlayışın dejenere ettiği kurumların yapıcı bir biçimde sorgulanmasıdır. Ne azı, ne fazlası. M. Tınaz TİTİZ Eylül – 1992 Ankara

İÇİNDEKİLER**ÖNSÖZ****BÖLÜM 1 – MEVCUT SİYASİ ANLAYIŞIN BİR ELEŞTİRİSİ**

(1) Siyasi partiler'e üye olabileceklerin sınırlanmasındaki yanlış anlayış, siyaseti “ç i r k i n” hale getirmiştir
(a) “Çok Elbise” kavramının yerleşmemişliği (b) “Çıkar Çelişkisi” kavramının yerleşmemişliği

- (2)Siyasetten, gerçekten yasaklanması gerekenlerin uzak tutulmasında yetersizlik vardır
- (3)Siyaset yapmak için gereken maddi kaynaklar şeffaf değildir
- (4)"Delege" sistemi kötüye kullanılmaktadır
- (5)Siyasi partiteşkilatları, icraatta rol alma eğilimindedir
- (6)Kamu görevlilerinin, siyasal kanallarla etkilenmeyeaçıklıkları
- (7)"Daimi" kamu görevlisi statüsünün bulunmayışı
- (8)Adayların belirlenme usullerindeki yanlışlık
- (9)Kişiler yerine siyasi partiler'in seçilmesi
- (10)Kamu kadrolarının, işsizlikle mücadelede tek araç olarak kullanılması geleneği

BÖLÜM 2–MEVCUT SİSTEMİN FATURASI NEDİR ?

BÖLÜM 3– BUGÜN BİR FIRSAT VARDIR

- (A)Mevcut siyasi sistemin sorgulanmasını sağlamak
  - (B)Çirkin siyasetin, bölüşme kavgası verdiği pastayı küçültmek
- 1 /KİT'lerin özelleştirilmesi
  - 2 /Kamu alımlarındaşeffaflık
  - 3 /Kamu görevlileri ücret, atama, tayin, terfi ve yer değiştirme sisteminin gözden geçirilmesi
  - 4 /İşsizlikle mücadelede "Kamuya Personel Almak"usulünün terki
  - 5 /Siyaset ile uğraşmadaki sınırlamaların enaza indirilmesi
  - 6 /Toplumumuzun nitelik dokusunun geliştirilmesi

BÖLÜM 4– MEMUR CEZALANDIRMADA GERİ KALMIŞ YÖRELERİN KULLANIMI

1. Programın gerekçesi
2. Öngörülen araçlar
  - i–Kalabalık kamu kadrolarının seyreltilmesi
  - ii–Kamu personeli için başarı değerlemesi
  - iii–Coğrafi yörelere göre ücret farklılaştırması
  - iv– Kamu görevlileri nakil mevzuatının yenilenmesi
  - v–Kamu kuruluşları yönetici seçme ölçütlerinin yenilenmesi

BÖLÜM 5- KİT'LER BİRER AYNADIR

BÖLÜM 6-GELİŞMENİN ARACI REKABET, REKABETİN ANAHTARI İSE DOĞRU SATINALMA..!

Şartname Bilgi Bankası Prosedür Bilgi Bankası

BÖLÜM 7-ÜCRET KARGAŞASI NASIL ÖNLENEBİLİR?

BÖLÜM 8-YENİBİRÜCRETSİSTEMİ

BÖLÜM 9-OLMAZSA OLMAZ !

BÖLÜM 10-GİRİŞİM DESTEKLEME ŞİRKETLERİ GDA Nasıl Çalışır? Destek Havuzları Nasıl Dolar?

BÖLÜM 11-ÖZ(çekirdek) BECERİLER

BÖLÜM 12-EĞİTİM POLİTİKASININ HEDEFLERİ

BÖLÜM 13-DAĞILMIŞÖĞRENMEORTAMI SONSÖZ

Eko-Liberal Hareket

1993, İnkılap Kitabevi, İstanbul -

Tam metin (dijital kopya) adresi : <http://tinaztitiz.com/kitaplar/ELP.zip>

<http://kutuphane.tbmm.gov.tr:8088/1993/199302672.pdf>

<http://kutuphane.tbmm.gov.tr:8088/1994/199401091.pdf>

ÖNSÖZ

Belirli görevlere gelenlerin mal bildiriminde bulunmaları nasıl yararlı bir gelenekse, benzer şekildekafalarının içinin resmini topluma göstermeleri de öylesine bir gelenek olmalıdır diye hep düşünmüşümdür. Aynışekilde, o görevlerden ayrılanların da bir“zihinsel varlık bildirimi”nde bulunmaları iyi olurdu. Bu kitapla, bu ikinci temennime uymaya çalıştım.

Değişimin büyük hızı, dün söylenenleri bugün geçersiz hale getirebiliyor. Bu durumda, böyle bir tomogramılan etmek yerine, “ulusumuzun parlak geleceği içindeki kurumsal altyapının yeniden yapılaşma bütünlüğü” gibi yüksek içerikli sözler söylemek daha uygun düşerse de, bunun kimseye pek fayda sağlamayacağını düşündüm.

Bu, “yarın geçerliğini yitirmek” riskini göze alarak, sekiz yıllık süre içinde bende oluşan resmi görmek isteyenler için yazdım. Bu kitapta tanımlanan resim, –eğrisi ve doğrusuyla– kamu kaynaklarıyla oluşmuştur. Bu nedenle de bana ait değildir. Bu, birinci neden.

Bu girişiminin ikinci nedeni, son yıllarda Dünya’da meydana gelen olağanüstü değişimin, ülkemize yansıyan dalgaları karşısında somutlaşan arayışlardır. Yalnız bir şeylerindeğil bütünüdoğruluğundan şüphelenen insanımız, giderek daha yüksek sesle bu “kökten değişim” özlemini dile getirmeye başladı. Bir bölümü buna ikinci

Cumhuriyetdedi, bir bölümü onu reddedip başka adlar bulmaya çalıştı ve çalışıyor. Ama hepsinin ortak yanı, Batılı’ların“de-constructivism akımı” dedikleri türden “yapıcı yıkıcılık” .

Ancak, mevcut sistemlerin değiştirilmesi mutlaka daha iyi düzenlerin kurulacağı anlamına da gelmiyor. Bunda en önemli risk, değişim histerisiyle yola çıkıp hiç bir yere varamamak ve üstelik eldekini de kaybetmek.

Toplumumuzda politik liderler, düşünürler ve toplumun çeşitli kesimlerinden yükselen sesler yanıışları dile getiriyor. Bir bölümü, o yanıışların yerine ne konulması gerektiğini de söylüyor. Ama çok büyük bir bölümü –hepsi dememek için–, sistemin bütünü konusundaki “nasıl?” sorularına cevap veremiyorlar.

“Toplumumuzun gelir dağılımı bozuktur, düzeltilmelidir”, “bilimve teknolojiden yararlanamıyoruz, yararlanılmalıdır”, “enflasyon yüksektir, düşürülmelidir” gibi, belirtimleri doğru ama çözümleri“sorunun aksini söylemek” olan bir garip yaklaşım kullanılıyor.

Toplum düzeni öyle bir makinadır ki, yalnız bazı bölümlerinin doğru tasarlanması, bütünüdür doğru işleyeceğini garanti edemez. Ayrıca da, toplum alışkanlıkları aynen bireylerin alışkanlıkları gibi rasyonellikten uzaktır. Doğrusunu bilerseniz dahi gereğini yapamayabilirsiniz.

Sorun iki yönlü; birisi, toplumun “tüm sistemleri” ni yeniden tasarlayabilmek, diğeri de alışkanlıklardan sıyrılıp bunları gerçekleştirebilmek. Bu arada, sistemlerin üzerine oturduğu Dünya sistemi de hareket halinde. Dün “doğru, iyi, güzel” olan bugün değişebiliyor.

Bunlar, daha arzulanır bir düzen kurabilmenin güç yanları. Bütün bu olumsuz faktörler karşısında büyük yanlışlar yapmamanın çaresi, bazı sağlam ilkelere yola çıkmaktır.

Toplumumuz için bir ilke, "daha nitelikli bireylerin daha iyi sistemler kurup onları daha iyi işletecekleri"dir. Japon kalite devriminin babası bir Japon değil Kuzey Amerikalıdır. W. Edward Deming adlı bu kişinin koyduğu ilke şudur: Ürünlerin değil onları üreten insanların kaliteleri kontrol edilmelidir.

Toplum kurumlarını birer ürün olarak varsayarsak, onların iyileştirilmesinden söz edilemeyeceği, ancak o kurumları kuran ve işletenlerin niteliklerinin iyileştirilebileceğini çıkarılabılırız. Bu kitapta bu yaklaşımdan yola çıkılmış ve toplumu değiştirmek isteyenlerin üzerinde tartışabilecekleri yeni bir platform oluşturulmaya çalışılmıştır.

Benimsenen ikinci “sağlam” ilke, sorunların çözülemeyecekleri, ancak o sorunlara yol açan nedenlerin ortadan kaldırılabilmesi gerçeğidir. Bu yalın ilkedeki ne kadar uzakta çözümler aradığımız, yıllardır söylenen ve yazılanlara bakınca biraz da hayretle görülecektir.

Bir sistemin niçin işlemediği, niçin hatalar yaptığı, o sistemi iyi anlamadan belirlenip tedavi edilemez. Geçtiğimiz yıllarda Deming Kalite Ödülü'nü kazanan bir deney (Nelson Hunisi Deneyi) , bu ilkenin ne denli yaşamsal olduğunu göstermektedir. Bu deneyde, yerden biraz yükseğe yerleştirilmiş bir huni içine peşpeşe bırakılan bilyaların yerdeki halinin üzerine düştüğü noktaların dağılımını daraltmak isteyen bir kişinin rasgele yaptığı düzeltmeler, sonuçta dağılımı daraltmayıp genişletmektedir.

Kurumlarının tam işlememesine rağmen “demokrasi” olarak adlandırdığımız toplumsal düzenimizin sorunlarını kısa sürede ve belirli bir “sorun çözme yaklaşımı” benimsemeksizin düzeltmek isteyenler, sorunları daraltamamış aksine genişletmişlerdir . Aynen Nelson Hunisi Deneyi'nde olduğu gibi !

Günümüzde, istisnasız tüm Japon işçilerine öğretilen “Kılçık Diyagramı Yoluyla Sorun Çözme” yöntemi, henüz meraklı kişiler dışında pek kimsenin ve özellikle de görevi sorun çözmek olanların dikkatini çekmemiştir.

Nihayet, yeni bir düzen kurabilmenin son ilkesi, sürekli değişen koşulların toplumun önüne getireceği sorunları çözebilmek, her sorundan bir şeyler öğrenerek, toplumumuzun “sorun çözebilmeye performansı”nı geliştirebilmektir.

Günümüzün karmaşık uluslararası ilişkiler yumağı içinde Türkiye için bugün tasarlanan kurgular yarın şekil değiştirebilir. Bu kurguların tüm olası kombinezonlarının baştan tahminlenip önlem geliştirmek imkansızdır. Ama, sorun çözme performansı yüksek bir toplum, bütün bu olası kurguların gerektirdiği karşı önlemleri tasarlayıp gerçekleştirebilir.

İşte bu yüzden bu kitapta önerilen programdaki temel yaklaşımlardan birisi olarak, toplumumuzun nitelik dokusunun ve dolayısıyla sorun çözebilmeye performansının artırılması benimsenmiş, ona göre politikalar önerilmiştir.

Bu dokümanda getirilen yaklaşımların büyük bir bölümü, toplumumuzun önemli bir bölümüne “ters” gelebilir. Ama, Dünya ailesi içinde birinci sınıfa dahil olmak isteyenlerin, ters de olsabu yaklaşımları reddetmeden üzerinde düşünmeleri gerekmektedir.

Burada açıklanan “yeni politika”, temeli “ekoloji” ve “liberal ekonomik politikalar” olan bir “eko-liberal” siyasi partinin programı niteliğindedir. Metin içindeki “Doğal Çevre” politikasının kısalığı, yeni harekete verilen ad ile çelişik görünebilir. Bunun iki nedeni vardır: Birincisi, diğer politikaların içine yerleşmiş bulunananlayış, benimsenen çevre politikasının uzantılarıdır. Aslında, doğru bir çevre politikasının bütünüyle “diğer politikalar içine yerleşik” olması gerekir. İkinci neden ise, en çok doğru olanların en kısa olanlar olduğu gerçeğidir.

Bu programın ilgilendirdiği parti, mevcutlardan birisi olabilir ve politikalarını bu programa göre değiştirebilir. Ama belki daha olası bir beklenti, eko-liberal yaklaşımı benimseyen bir yeni kuruluşun doğmasıdır.

Bu programla değiştirilmesi önerilen kurum ve alışkanlıklar, mevcut siyasi partilerin değişmesine engel olabilecek unsurlardır. Bu yüzden “yeni bir kuruluş” beklentisi daha gerçekçidir.

Hergün bir yeni siyasal partinin kurulduğu günümüzde böyle bir kuruluşun doğum ve de benimsenme işaretleri var mıdır? Bu sorunun yanıtı eski bir deyiştedir: “Hiç bir şey, zamanı gelmiş bir düşünce kadar güçlü değildir !”

“Zamanı”n geldiğine ilişkin işaretler eksiksizdir: Bir yanda toplumumuzun derinden hissettiği değişim arzusu, diğer yanda her gün kurulan yeni siyasal partilerin, siyasetin “çirkin” olarak damgalanmasına yol açmış anlayış ve uygulamalarını aynen benimsemiş görünmeleri, bu zamanın geldiğine işaret sayılabilir.

Ama gerçek kanıt, bu kitaptaki program önerisini bir çağrı olarak kabul edip biraraya gelebilecek kişilerin varlığı olmalıdır.

M. Tınaz TİTİZ

Şubat-1993, Ankara

Yazar ile iletişim adresi:

M. Tınaz Titiz tinaz@tinaztitiz.com

DİZİN

Önsöz.....v

AMAÇLAR 1

İLKELE

Doğaya Saygı.....2

Erdem.....	2
Bütünlük.....	3
Laiklik.....	3
Bilimsellik.....	3
Özgürlük.....	3
Sürekli Değişim.....	4
Bireycilik.....	4
Bağımsızlık.....	4
Adalet.....	5
Demokrasi	5
Milliyetçilik.....	6
İşbirliği içinde rekabet.....	6
Çağdaşlık.....	7

TOPLUMUN SORUNLARI

“Kaynaktaki Sorun” kavramının tanımı.....	8
Sorun Alanları.....	8
Sorun Alanlarının Genel Yapısı.....	9
Bu Yaklaşımın Gerekçesi.....	9
Kaynaktaki Sorunlar Nelerdir ?.....	9
Güneydoğu Sorunu.....	18

TOPLUMUN KURUMLARI

EKONOMİK KURUMLAR

Özel Girişimcilik.....	25
Devletin Rolü.....	25

DEVLETİN ÖRGÜTLENMESİ

Yasama.....	26
Yargı.....	29

Kamu Yönetimi.....	30
a.Genel Yapılanma Felsefesi.....	30
b.Mevcut KY Sisteminden YeniSisteme Geçiş.....	31
c.Yerel Yönetimler.....	31
1.Genel.....	31
2.ilçe.....	32
3.il.....	34
4.Merkezi Yönetim (MY).....	35
5.MY ve YY Yürütme Organları.....	36
Haberleşme.....	39
SIVİL KESİMİN ÖRGÜTLENMESİ	
Siyasal Partiler.....	39
Sendikalar.....	44
Meslek Kuruluşları.....	52
Dernekler.....	53
Basın, Radyo ve Televizyonlar (BRT).....	54
POLİTİKALAR	
GENEL İLKELER	
(a) Birbiriyle Bağdaşmayan işler.....	57
(b) Yeni teşvik ve destekleme anlayışı.....	58
(c) Global Pazar Yaklaşımı.....	60
(d) icat ve Geliştirme(InventionsandInnovations).....	61
EKONOMİK POLİTİKALAR	
Sanayi ve Ticaret	62
Tarım ve Hayvancılık.....	67
Ormancılık.....	68
Enerji.....	69

Doğal Kaynaklar.....	70
Ulaştırma.....	71
Haberleşme.....	72
Turizm.....	72
işsizlik.....	77
iş Yaratma.....	80
Girişimcilik.....	92
Kamu Alımları.....	100
Kamu Maliyesi.....	105
Bankacılık	111
Bilim ve Teknoloji	114
Planlama.....	120
Bölgesel Kalkınma.....	120
Genel Kalkınma.....	124
Gümrük Yönetimi.....	125
Özelleştirme.....	126
Enflasyonla Mücadele.....	129
SOSYAL POLİTİKALAR	
Gelir Dağılımı.....	131
Sağlık.....	133
Nüfus.....	135
Sosyal Güvenlik.....	135
Çalışma Hayatı.....	137
Bedensel ve Zihinsel Özürlüler.....	138
KÜLTÜR POLİTİKALARI	
Eğitim.....	140
Bilgiye Erişim.....	156

Spor.....	161
Sanat.....	162
Dil.....	163
Din ve Laiklik.....	165
Kültür Mirası.....	167
YEREL EĞİTİM POLİTİKALARI	
Konut.....	169
Göç ve Kentleşme.....	178
DOĞAL ÇEVRE POLİTİKASI	189
DIŞ İLİŞKİLER POLİTİKASI.....	192
GÜVENLİK POLİTİKALARI	
iç Güvenlik ve Terörle Mücadele.....	193
Savunma.....	196
EK OKUMA ÖNERİLERİ.....	198

Evet-Hayır Demokrasisi

1994, İnkılap Kitabevi, İstanbul –

Tam metin (dijital kopya) adresi: <http://tinaztitiz.com/kitaplar/EHDemokrasi.zip>

<http://kutuphane.tbmm.gov.tr:8088/1994/199400054.pdf>

ÖNSÖZ

Yalnızca çam kozalaklarıyla beslenen ve de kozalakların döküldüğü dönemlerde ortaya çıkan tırtıl'ları bilirsiniz.. Bu yaratıklar, birinin ağzı diğerinin kuyruğundan tutar biçimde, bazen uzunluğu metrelerce zincirler oluştururlar ve öyle hareket ederler.

Zaman zaman da, –herhalde zincirin en başındaki tırtıldan koku vs yoluyla aldıkları bir emirle– kozalakların kabukları üzerindeki maddeleri yiyerek beslenirler.

Ömürleri birkaç haftadan daha uzun olmayan tırtılların davranışlarını inceleyen bir biyolog şöyle bir deney planlar: Beslenme emri, zincirin en başındaki tırtıldan geldiğine göre, acaba “baş tırtıl” olmazsa ne olur? Zincirin başındaki tırtılın ağzı, en sondakinin kuyruğu ile birleştirilir ve bir çember oluşturulursa “baş tırtıl” kalmayacak ve emri kimin vereceği belirsizleşeceği için açlığın güdülediği tırtılların bireysel davranışları gözlemek mümkün olabilecektir..

Bunu anlamak için bir yere kozalaklar yığılır ve uygun uzunluktaki bir tırtıl zincirinin bu yığının çevresinde bir çember oluşturması sağlanır.

Biyologun tahmini, çember haline gelmiş tırtılların, “bir baş tırtıl'dan emir geleceği inancıyla” düşünmeden dönmeye devam edeceği, ama açlık güdüsüyle bir süre sonra zincirin parçalanacağıdır. Bundan emindir, ama merak ettiği, zincirin nasıl kopacağıdır..

Deney birkaç gün sürer ve tırtıllar kozalak yığınının çevresinde sürekli döner dururlar. Sonuçta, beklenen emir gelmez ve tırtıllar, bir “baş tırtıl”dan gelecek emri bekleye bekleyeölürler..

Belirli bir tarikatın üyelerinin inançlarına göre, ayaklarının çevresine çizilen bir çember, daha yaşlı birisince kırılmaksızın o çemberden dışarı çıkamaz.

Her iki olayda da ortak olan nokta, tırtıllar ve tarikat üyelerinin, biryerlerden geleceğine emin oldukları birşeyleribeklemeleridir.

Kaç tırtıl zinciri ve kaç tarikat üyesi bu birşeyleri beklerken ölmüştür bilinmez ama bilinen odur ki günlük yaşam içinde hepimiz biryerlerdenbirşeyler gelip sorunumuzun çözüleceğini bekleriz.

Bizleri (ve tırtılları) böylesine koşullanmış yapan acaba nedir?Tırtılları bilmem ama insanları koşullandıran, anne kucağında başlayıp, okulda ve sonra da toplum içinde devam eden, “ö ğ r e t m e” denilen süreç ve o sürece damgasını vuran “e v e t – h a y ı r” mantığıdır.

“Annemi mi yoksa babanı mı seviyorsun?”sorusuyla ilk karşılaşan çocuklara bilmem hiç dikkat ettiniz mi? O ana kadar annesiyle babası arasında herhangi bir ayrım gözetmek gereği duymamış olan ve henüz ikili mantığın tuzağına düşmemiş olan çocuk ilk defa anne ve babanın birlikte sevilemeyeceği düşüncesiyle koşullandırılmakta, ondan sonra her geçen dakika içinde ikili mantık sisteminin

ürünleriyle karşılaşmakta ve giderek o mantık sistemini doğru, ona uymayanları da saçma olarak değerlemeye başlamaktadır.

Kendi deneylerini yaparak öğrenme demek olan oyun'u pek hoş karşılamayan, onun yerine mümkün olduğunca erken yaşlarda çocuğu öğretme makinesi içine sokmaya çalışan toplum, oyunu dahi kurallandırmış, ders programları içinde oyun oynanacak saatleri, oyun çeşitlerini belirlemiştir. Aslında kolayca görülebileceği gibi bu tür "oyun"ların, gerçek oyun ile pek ilgisi yoktur.

Ya birşeyin ya da diğerinin doğru olabileceğine, iki şeyin aynı anda olamayacağına şiddetle koşullandırılan çocuk için esas felaket, ondan uzlaşma beklendiği zaman başlamaktadır.

Örneğin, demokratik sistem içindeki yaşamında sık sık "doğru" olmayan düşüncelere de "tahammül" etmesi istenmekte ama bunun, o güne kadar kendisine öğretilenlerle nasıl bağdaştırılacağı söylenmemektedir. Önüne konulan iki düşünceden yalnız birisine inanacak, iki partiden yalnız birisini ve iki adaydan ancak ve yalnız birisini seçebilecektir.

Bu mantıkve öğretme'ye dayalı sistem sürekli olarak çatışma üretmekte, ama bir yandan da çatışmanın yanlışlığı, barışın erdemi savunulmaktadır. Bu çelişki ancak ikili standartlar yoluyla çözümlenebilmekte ve kafası iyice karışmış insanlara her durum için ayrı "doğrular"ın varlığı telkin edilmektedir. Bu, günümüz insanının büyük trajedisidir..

Birilerinin, biryerlerdenbirşeyler beklemeyi bırakarak bu zinciri koparması gerekiyor.Çocuklarımız yalnızca anne ya da yalnızca babalarını sevmek zorunda olmayıp ikisini birden sevebileceklerini; solcular üretmeyi sağcılar isepaylaşmayı reddetmek zorunda olmayıp, üretirken paylaşabileceklerini; Türkler ve Kürtler Türkünün olduklarını; laikler ve inançlılar, hem laik hem inançlı olunabileceğini anlamalı, ya biri ya diğeri çemberinden kendilerini kurtarmalıdır. Böyle bir Dünya şüphesiz ki daha az sorunlu olacaktır. Bunu gerçekleştirebilmenin yolu ise eğitim anlayışımızın üzerine oturduğu öğretim 'ten, yeni mantık sisteminin temeli olan öğrenme 'ye geçmekle olabilecektir.

Kutuplaştırıcı mantık sisteminin eleştirisi, günümüzde kimi toplumlarda yapılmaktadır. Ama bu eleştiriler henüz, politik alana yansımamıştır.Yansımayışının nedeni çağdaş demokrasilerin zaten bu kutuplaşmadan arınmış olmasıdır.

Toplumumuzda benimsediğimiz demokrasi anlayışı ise bu 'arınmışlık' noktasından çok uzakta, bir çeşit askeri sertlikle demokrasiuygulanmaya çalışılmaktadır. Bu tür demokraside griler bulunmayıp tüm renkler siyah ve beyazdan ibarettir.

Bu oluşumun olası bir nedeni, demokrasi sürecimizin kısa sayılabilecek süresi içinde azımsanamayacak bir sürenin askeri yönetimler altında geçmiş olmasıdır.

Geliniz bu çatışma üretici, kutuplaştırıcı İkili Mantık Sistemi yerine, bütün doğal sistemlerin temeli olan Sürekli Mantık Sistemi'ni benimseyelim.

Bunu hayata geçirmenin bir yolu, merkezi yönetimin çeşitli yetkilerini yerel yönetimlere devretmektir. Böylece ülke çapında "tek doğrular" yerine, "birden fazla doğru'lar" hayata geçmiş olacaktır. Ama bu tek başına yeterli değildir.

Bir yandan da, "öğretme" yerine "öğrenme"yi koydukça öğrenciler, çeşitli konulardaki "doğru"ların siyah veya beyazlardan ibaret olmadığını, yaşamın 'gri'lerden oluştuğunu kolayca keşfedeceklerdir.

Tınaz Titiz Aralık-1993, Ankara

İÇİNDEKİLER

Önsöz v

YENİ POLİTİKA

Yeni Bir Politik Platform İhtiyacı.....	1
Alternatif Siyaset Anlayışı.....	5
Evet Hayır Demokrasisi Artık Yetmiyor.....	6
Yeni Söylemin Özü:Üretirken Paylaşmak!.....	9
Milletvekilleri, Zembil ve Kaynaktaki Sorunlar....	11
Demokrasinin Önkoşulları Yok mudur?.....	13
Sahte Sanatlar Toplumu.....	16
Günüşiği Yasası.....	19
Şişman Adama Konfeksiyon Elbise.....	21
Siyasi Parti Gelirleri.....	23
"II Bakanı" Olmaz.....	
27 Parlamento Sıralarının Boşluğu.....	
29 Beyaz İhtilal !.....	32

TERÖR

Türkürt'lere Çağrı.....	39
Harekete Geçiren Nedir ?.....	41
Kısa Vade Kiskacı ve Şırnak !.....	44
"ButterflyEffect" ve Terörün Kelebekleri.....	49
Farklı Bir Bakış.....	52
Yasadışı İşler Örgüsü.....	54
Her Melanet, Bir Küçüğü Üzerinde Yeşerebilir.....	57

SORUNLARIN KİMYASI

Sorunların Ortak Nedeni: Tek Nedenli Teşhisler..	61
Aspirin, Benzin ve Vanilya.....	63
Sistem Kurma Becerisi, Nitelik Dokusu ve Adalet Sistemi	66
18 Kişi Yetersizdir.....	69

Doğru Soruları Sorabilmek.....	71
Mumcu'nun Katilleri Keşki Bulunmasa.....	75
Öyle Bir Şey Olsun ki!.....	78
2000'li Yılların Simyacıları ve Bela Üretimi.....	80
Cinsellik Pazarlaması ve Artan Sapıklar.....	84
Kördöğüşü Nedir?.....	86
Sorun, Çöp Patlaması Değildir.....	90
Önce, Değer Ölçülerimizi Yeniden Tarifleyelim....	92
Vahşet ya da Hastalık.....	94
Möln, Solingen, Yüz Soru ve Sıfır Cevap.....	96
Nasıl Bir Türkiye Özlemindeyiz?.....	100
Kendine Düşman Üreten Toplum.....	105
Ne istiyoruz, Niçin Olmuyor?.....	111
EKONOMİ	
Özelleştirme Niçin Zorlanıyor?.....	120
Özelleştirme'den Hep Aynı Şeyleri mi Bekliyoruz?	123
Önce İşletmeciliğin, Sonra Mülkiyetin Özelleştirilmesi.....	125
KİT'ler Birer Aynadır.....	127
Olmazsa Olmaz	130
Sosyal Sorumluluk.....	135
Sekiz Emir.....	140
Ataköyde Çok Düşük Taksitle Ev İster misiniz?...	142
Üretimsizliği Aşmalıyız.....	144
Kaynak Kıtlığı : Gerçek Kurtuluş.....	146
Ücretliyi Enflasyona Ezdirmemek.....	149
Her Çatışmanın Temelinde Üretimsizlik Var.....	151
Bir Tuzak: Gümrük Birliğine Evet mi Hayır mı?...	153
Ücret ve Fiyat Artış Oranları'nı Sınırlamak.....	155
Üretim Ne Demektir?.....	157
Daha Çok Vergiden Önce, Etkin Kullanım.....	159
Birileri Korunmuyor.....	161
Enflasyon, Kronik Enflasyon ve Çiğ Etkisi.....	164
BELAGAT (rhetoric)	
Bir Ek Kaynak : Laf Vergisi.....	173

Değersiz Düşünce.....	175
Bir Hastalık : Sayma.....	178
Yanlış Doğruya Çevirmek.....	180
"Sözler" ve Doğru Düşünce.....	183
Gerçek Devrim, "Salata Söze Son" ile Olacaktır..	187
YÖNETİCİLERİMİZE	
Çalışkanlardan Korkuyorum	190
"Yapılanlar""Yapıl(a)mayanlar"ın Aynasıdır !....	194
"Kısır Döngüler" Birer Avantaja Çevrilebilir mi?..	198
Plato Hastalığı.....	202
Birşey Yapmak İsteyenler Önce Birşey Yapmamayı Bilmeli.....	203
Artık Olaylarla "Yakından" İlgilenmeyen Yöneticilere İhtiyaç Vardır.....	205
BİRAZ DAKOMİK	
Prezantabsız Hanımlara Duyuru.....	210
Tebrik Aldatmacası.....	212
Alo Bilgi İyidir.....	214
Asılı Cezaevi.....	216
Yoksa Biz de Süper Güç mü Oluyoruz?.....	218
Hesap Bilmemek Nasıl Anlaşılır?.....	220
"Çalışmalarımız Sürmektedir" Ne Demektir?.....	222
Topuk Sesleri ve Laçkalık.....	224
ÇEŞİTLEME	
Turgut Özal.....	227
Gençler, Değişim ve Clinton.....	229
Bir Başka Tür Rüşvet:Ad Verme.....	233
Gösterişten Şikayetçi misiniz?.....	235
"Mazlum Rolü" Pirim Yapmıyor.....	237
"Tam Teşekküllü Hastane" Raporu.....	239
Yolsuzluk Faturalarını Kim Öder?.....	241
Son Söz Yerine: Sert Söz, Az Sopa.....	244

Genç Girişimcilere Öneriler

(İlk baskı: 1994)

1998, İnkılap Kitabevi, İstanbul -

Tam metin (dijital kopya) adresi:<http://tinaztitiz.com/kitaplar/Girisimcilik.zip>Ön + arka kapak + İçindekiler: <http://kutuphane.tbmm.gov.tr:8088/1996/199603664.pdf>**ÖNSÖZ**

Girişimciliğe “bir bakıma” çağın yükselen bir değeri olarak bakılabilir. Ama Türkiye açısından bu “net olarak” böyledir.

Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana devletçilik ağırlıklı bir karma ekonomik sistem yürüten toplumumuz, 1980'den bu yana özel girişimcilik ağırlıklı bir sisteme yönelmiş ve bu bağlamda girişimcilik giderek, toplumun kavram dağarcığının gözde bir ögesi olmuştur.

Dünlere kadar yalnız ekonomik alanda girişimcilikten söz edilirken şimdi artık kamu yönetiminde de girişimciliğin kaçınılmaz olduğu noktasına gelindi. Henüz girişimciliğin söz konusu olamayacağı düşünülen kimi konuların yarınlarda kapsam içine girmesi sürpriz sayılmamalıdır.

Sosyal olayların birbirini etkileme hızları bazı hallerde yüksek, ama çoğunlukla da düşüktür.

Girişimciliğin, medya gündemine ciddi olarak girmesi de bu nedenle oldukça uzun bir süre almış ve ilk defa EKONOMİST dergisi 20 Eylül 1992 'de yani, serbest piyasa ekonomisi sistemine ilk adım atıldıktan 12 yıl sonra "Girişimcilik köşesi" açmıştır. Bu kitaptaki yazıların çoğunluğu, işte bu köşedeki yazılarımdan bir koleksiyonudur.

Yazıların hedef kitleleri tüm girişimciler ve potansiyel girişimciler olmakla birlikte, özel olarak gençlere, bir eğitim kurumundan mezun olduktan sonra "birilerinin" kendilerine iş vermesini bekleyen ya da mutlaka eğitim gördüğü konuda iş arayan gençlere yöneliktir. Eğer onlara, çevrelerine daha farklı bakmalarını sağlayabilen bir gözlük takabilirsem kendimi mutlu sayacağım.

Bu kitaptaki yazıları, her hafta tatil günümüzün bir parçasını kullanarak yazdığımı hatırladıkça, o 'zaman'ların ortak birer sahibi olan eşim ve çocuklarımdan da kitabın birer ortak-yazarı olduğunu düşünüyorum. Hepsine teşekkür ediyorum.

EKONOMİST Dergisi ise bu ilk adımı atarak girişimcilik tarihimizde bir dönüm noktasını işaretlemiştir. Bir yurttaş olarak onlara da teşekkür ediyorum.

Nihayet, bu kitaptaki deneyimlerimi edindiğim çalışma yaşamıma girmiş tüm kamu ve özel kesim girişimcilerine teşekkür ediyorum. Tınaz Titiz Ankara-Aralık '94 '94

İÇİNDEKİLER

Önsöz..... v

Pişmiş girişimcinin başına gelenler..... 1

A.GİRİŞİMCİ KİMDİR?

Girişimci Kimdir?.....	3
Girişimci ne işe yarar?.....	5
Girişimcilerimiz ve oto tamircilerimiz.....	9
B.İŞ FIKIRLERİ ÜRETMEK	
Önce para değil.....	12
Bir iş fikri bulmak.....	14
Sorunlar imkanlardır.....	16
Yerel potansiyeller, iş imkanları demektir.....	18
Her yeni kazanılan beceri, yeni bir iş imkanıdır.....	20
İstanbul Patent Kütüphanesi: Milyonlarca iş fikri.....	22
Yüksek tüketim gücü ihtiyaç, ihtiyaç ise iş demektir.....	24
Düşük tüketim gücü özlem, özlem ise iş fikri demektir.....	27
Kendi işini kurmanın vazgeçilmez koşulu: bir süre tasarruflu yaşayabilmek.....	29
Tasarruflu yaşamak: ama nasıl?.....	31
Eksik eğitilmiş girişimciler ne yapsın?.....	33
Girişimcilere bir iş fikri.....	37
"Bunu yapabilir misiniz?" sergileri.....	40
C.ÇOK YÖNLÜ DESTEK	
Çok yönlü destek nasıl sağlanır?.....	42
Çok yönlü destekte ikinci adım: sponsor.....	44
Can alıcı nokta: İş Planı hazırlamak.....	46
Nakit akımı tablosu hazır! Şimdi para nasıl bulunacak?.....	48
D.ENGELLER	
Girişimcilerin önlerindeki engeller.....	50
Haksız rekabetin giderilmesi, girişimcilere en büyük yardım olur.....	52
Engel No 1: Belediyeler!.....	55
Engel No 2: İşsizlikle mücadele kuruluşları!.....	57
Engel No 3: "İstihdam ancak yatırımla yaratılabilir düşüncesi".....	59
Engel No 4: Teknoloji transferi (!).....	61
Üniversitelerin haksız rekabeti.....	63
Kamu kuruluşlarının haksız rekabetleri.....	65
İdarenin, girişimcilere bakış açısının değiştirilmesi.....	67
Toplumun, girişimcilere bakış açısının değiştirilmesi.....	69
Kamu görevlilerinin tutum ve davranışlarındaki yanlışlar.....	71

E.GİRİŞİMCİLİK POLİTİKASI

Girişimcilik politikası.....	73
Girişimcilik politikası araçları (başlıklar).....	74
İş kurma işlemlerinin sadeleştirilmesi.....	78
İş kapatma işlemlerinin sadeleştirilmesi.....	80
Vergi işlemlerinin sadeleştirilmesi.....	81
Girişimcilerin bilgilendirilmesi.....	83
"Girişim Ödeneği" uygulaması.....	85
Yeni buluşlar için teminat fonu.....	86
Çocukların yeni buluşlara özendirilmeleri için: oyuncak için sıfır gümrük ve KDV.....	89
Girişim Klinikleri.....	91
Girişimcilik eğitimi.....	93
Girişimcilik klüplerinin desteklenmesi.....	95
Girişimcilik radyoları.....	96
Girişimcilik radyoları için programlar.....	97
Kamu Alımları yoluyla girişimcileri desteklemek.....	99
Kamu Alımları Resmi Gazetesi.....	101
Kamu Alımları hakkındaki şikayetler.....	103
"Nasıl" yerine "ne"leri belirten şartnameler.....	104
Yeterlik istemleri, kasıtlı ayrıma yol açmamalı.....	106
Lojistik Mühendisliği.....	107
Şartname Bilgi Bankası.....	108
Kamu Alımları Rehberi.....	109
Kamu Alımları raporunun başlıkları.....	110
Kaybeden firmaların bilgilendirilmesi.....	113
Uluslararası ihale yoluyla yapılan Kamu Alımları.....	114
İç Kamu Alımları da akreditifle yapılmalı.....	115
Kamu, niçin senet kullanmaz?.....	116
Alımlara esas maliyetlerin doğru hesaplanması gerekir.....	117
Satınalma görevlilerinin eğitilmeleri.....	119
Satınalma görevlilerinin rotasyonu.....	121
Yüklenici örgütlerinin, yüklenicileri denetlemesi gerekmez mi?.....	122
Kamu Alımları politika merkezi.....	123
Girişim Destekleme Ajansları.....	124

Girişim Sermayesi (risk sermayesi).....	128
Risk Sermayesi.....	132
Kamu Alımları ombudsmanı.....	135
Batı için önemli, bizim için yaşamsal.....	138
"Secondment".....	141
Teknopark: Girişim ile bilgi'nin buluşmayeri.....	143
"Yaratıcılık" nasıl geliştirilebilir?.....	146
F.ÇAĞRILAR	
Reklam firmalarına çağrı.....	147
Danışmanlık şirketi kuracaklar dikkat.....	149
Girişimcilerin KOSGEB'ten beklentileri.....	151
Patent başvurusuna ödül verilmesi.....	153
Bankalara çağrı.....	155
Ev hanımları, sizler iyi birer girişimcisiniz, bunu biliyor musunuz?.....	156
Çocuklar, sizler de ideal birer girişimcisiniz, haydi!.....	158
"Yeni buluş" bilinci yaratalım.....	159
İzmir'li müteşebbisler.....	161
İzmir Teşebbüs Ajansı.....	163
Bir "öncü" aranıyor.....	165
Yeni girişimcilere para verirken dikkat.....	167
Umbrella (şemsiye) projesi.....	169
Halk Bankası gerçekten girişimcileri desteklemek istiyorsa.....	170
Belediye başkanlarımıza: girişim ajansları kurunuz.....	171
Belediyeler ve girişimcilik.....	172
Ekonomik kriz, topluma yeni fırsatları da getiriyor.....	174
Yeni işlerin yaratılmasından kimler sorumludur?.....	176
G.HEPİMİZİN GÖREVİ	
Sosyal sorumluluk.....	177

Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü

1995, İnkılap Kitabevi, İstanbul ISBN: 975-10-0858-1 -

Tam metin (dijital kopya) adresi: <http://tinaztitiz.com/kitaplar/Taskomuru.zip>

ÖNSÖZ YERİNE

Her kitabın bir amacı olmalıdır. Bu kitabın amacı da, Dünya'daki benzerlerinin geçirdiği yaşam çevriminin en sıkıntılı noktasında bulunan taşkömürü endüstrimizin bu durumuna farklı bir gözle bakılmasını sağlayabilmektir.

Yirmili yılların kıt kaynaklarıyla kurulmuş, belirli bir işlevi yerine getirmiş, ama bu arada da çeşitli hastalıklara yakalanmış bulunan, genelde KİT'lerimiz özelde ağır sanayimiz ve daha da özelde ise taşkömürü endüstrimiz, bir başka toplumsal hastalığımızla malul araçlarımızla operasyon masasına yatırılmıştır.

"İki şeyden yalnız ve ancak birisinin doğru olabileceği" şeklinde özetlenebilecek olan bu hastalık -illet demek daha doğrudur-, Taşkömürü Kurumunun ya kapatılacağı ya da böyle süreceği gibi iki yanlış uç arasına sıkışmış, yalnız Zonguldak halkı değil bütün insanlarımız bu tercihlerden birisinin yanında yer almaya zorlanır olmuştur.

Aslında aynı karabasanla ilk defa karşılaşmıyoruz. 1980 öncesinde herkes ya sağcı ya solcu olmak zorundaydı. Bugün herkes ya laik ya müslüman, ya Türk ya Kürt olmak zorundadır. Bu çember, birilerinin onu kırmasına, bu Evet- Hayır Mantık Sistemi'nin yanlışlığını anlamasına kadar böyle gidecektir.

Bu kitapta, taşkömürü ile ilgili olarak çeşitli zamanlarda çeşitli yerlere yazmış olduğum yazılar, verdiğim bir kanun teklifi ve onun gerekçesi gibi belgeler toplanmıştır.

Böyle bir kitabın önsözü olarak da, taşkömürü ile aynı süreci yaşayan bir başka kurumun, Karabük Demir-Çelik İşletmelerinin sıkıştırıldığı "kapamak- kapamamak" açmazına karşı yazmış olduğum bir yazıyı sunmak istiyorum. Yazıdaki "Karabük" sözcüklerini rahatça Zonguldak, İskenderun, Çaycuma, İzmit ya da bir başka KİT için kullanabilirsiniz.

Kitabın tek amacı, savunduklarının tek doğru olduğuna inanan kişi ve "kurumlar"a, sorunun kaynaklarını ve unutulmaması gereken temel yaşam denklemlerini gösterebilmek, hatırlatmaktır.

Karabükler Kurtulur mu?

Yalnızca belirli olayları görüntüleyebilen bir kamerayla, yıllar boyu mesela sanayinin nasıl değiştiğini filme alıp, sonra da hızlı oynatabilsek göreceğimiz

şudur: Sanayi devriminin ilk yıllarında ileri teknoloji sayılan demir-çelik, kömür, tekstil gibi sanayiler, zamanla yeni ortaya çıkan teknolojilerin (emergingtechs) etkisinde kalarak, son teknolojileri de içine alıp değişerek ilk hallerinden tamamen farklı bir biçime kavuşmaktadır.

Bu duruma örnek çoktur. Benzin motorunun ilk icat edildiği haliyle bugün yalnız isim benzerliği kalmıştır. Hatta elektrik motoru bile böyledir.

Kömür, demir-çelik gibi ağır sanayi, bu kurala en çok uyan iki örnektir ve ülkemiz açısından da – özelleştirme nedeniyle– büyük önem taşımaktadır.

Ülkemizde, her iki sanayi kolunun da 19.yy.'daki durumundan başlıca farkı, kadın ve çocukların çalıştırılmayıdır.

Önce şu yanlışlığı düzeltmemiz gerekiyor: Bu konuları pek yakından izlemeyen, konuları slogan düzeyinde ele almayı seven insanlarımız, Taşkömürü Kurumu'nun kömür ve Karabük'ün demir-çelik sanayiciliğinin, bugün Dünya'da geçerli olan kömür ve demir-çelik sanayiciliği ile rekabet etmesi imkansızdır. Çünkü teknolojileri tamamen değişiktir.

Zonguldak şehir merkezi ve Karabük sokaklarında yıllardır esnafın konuştuğu, onlardan da bir kısım politika esnafının, gazete yazarının ve hatta üniversite mensubunun alıntı yapıp savundukları, “yatırım yapılmadığı için geri bıraktırmışlık” safsatası da maalesef geçerli değildir.

Çünkü eğer böyle olsa, –biraz gecikerek de olsa– bu sanayi kollarına derhal “yatırım” yapılarak rekabet güçleri artırılabilir.

Kömürün, demir-çeliğin ve sıradaki diğer sanayi dallarımızın “yatırım yapılmamışlık nedeniyle geri kalmışlık” gibi bir “tek hastalık”ı olmayıp, başta teknoloji üretememek gelmek üzere bir dizi “Kaynak Sorun”un bu sektörlere yansımaları şeklinde bir “bileşik” hastalığı bulunmaktadır.

Sorunların tahlili bir yana, bugün ne yapılması gerektiğine gelince;

(a)Sloganlardan ve slogan üreticilerden uzak durunuz.

(b)Kurtarıcılardan uzak durunuz –mümkünse kaçınız–.

(c)Bugün dün değildir. Düne ait koşullar rahat yaşam koşulları sağladı diye bugün de sağlaması gerekmez. Bugün de rahat etmek isteniliyorsa, değişime direnmeyip uyum göstermek tek çıkar yoldur.

(d)Babalarınızın bu sanayi kollarından ekme yemiş olması sizin de yemeniz için geçerli neden değildir. Öyle olsaydı, hepimizin hala avcılık yapıyor, taşları birbirine sürterek ateş yakıyor olmamız gerekirdi.

İÇİNDEKİLER

Önsöz yerine

Zonguldak'ın sorunlarına farklı bir bakış..... 1

Eureka..... 7

Ucuz işçi, ucuz işçilik değildir..... 9

Kömürde neler oluyor?..... 11

Özelleştirme niçin zorlanıyor?..... 13

Üretimsizliği aşmalıyız..... 16

Özelleştirmeden hep aynı şeyleri mi bekliyoruz?..... 18

Verimsiz kuruluşlar kapatılmalı mı?..... 20

En nadir kaynağımız: “Üretim Kültürü”!..... 22

Emeklilik yaşı inmeli mi çıkmalı mı?.....	24
Önce işletmeciliğin,sonra mülkiyetin özelleştirilmesi.....	27
67 işçi.....	29
Beceri ve çaba cezalandırılmamalı.....	39
Taşkömürü ve saçmalama özgürlüğü.....	43
Ücret: düzeyi ve yapısı.....	49
Taşkömürü.....	54
Yine TTK.....	59
Kanun Teklifi.....	62
İçindekiler.....	63
Amaç.....	64
Kapsam.....	64
Tanımlar ve kısaltmalar.....	64
İşletme şirketleri eliyle işletmecilik.....	65
Birleşmiş iş yeri ve konut alanlarının ayrılması.....	71
Teknopark kurulması.....	71
Eğitim radyosu tesisi.....	72
Meslek hastalıkları hastanesi ve araştırma enstitüsü kurulması.....	72
Bölgesel kalkınma planı uygulanması.....	72
Taşkömürü rezervinin tesbiti.....	72
Yaptırım.....	72
Yürütme.....	73
Genel gerekçe.....	73
Madde gerekçeleri.....	75
EK-1: Mevcut durum.....	88
EK-2: Girişim Destekleme Ajansları.....	107
Son söz yerine.....	111
Teknopark: Girişim ile bilgi'nin buluşma yeri.....	111

Ezbere Hayır

1996, İnkılap Kitabevi, İstanbul.

Ön ve arka kapak + İçindekiler: <http://kutuphane.tbmm.gov.tr:8088/1997/199702842.pdf>

(ÖNSÖZ YERİNE)

İnsanlarımızın çoğunun başlıca öğrenme yöntemi olarak bilip benimsemiş olduğu «tekrar ederek belleme» yani «ezber», bir sorun mudur? Üzerinde durmaya değer mi? Yoksa, kaldırılrsa iyi olur ama pek de uğraşmaya değmez mi?

Gözlemlerimiz, ezberin küçük bir kısım kimse tarafından bir öğrenme yöntemi olarak benimsenmesine rağmen, çoğunluk tarafından olumsuz olarak görüldüğünü, eğitim sistemimizin ezberden arındırılması gerektiğini gösteriyor.

Ama, bu ikinci gruptaki insanların aynı yaygınlıktaki bir inancı da, eğitimin ezbersiz katiyen olamayacağı, örneğin yabancı dilin, edebiyatın, tarihin hatta fen derslerindeki bazı temel formüllerin ezbersiz öğrenilemeyeceği yönündedir.

Üçüncü gözlem, ezberin ne olup ne olmadığını, «ezber tabanı» denilebilecek olan ve herkesin gerçekten nedenini bilmediği bazı kalıpları olduğu gibi belleğine yerleştirme zorunluğunun mümkün olan en azla sınırlandırılması gerektiğinin bilinmeyişi son derece yaygın olduğudur.

Ama bütün bunların dışında, ezberin bir olumsuzluk olarak ancak eğitim sistemi bağlamında düşünülebilecek kadar önemli olduğu ve bunu daha fazla abartmamak gerektiği, üzerinde tam bir toplumsal uzlaşısı olan bir saptamadır.

Acaba gerçekten böyle midir? Ezber denilen sorunun etkileri acaba eğitim sisteminin «içinde» mi kalmaktadır, yoksa daha geniş bir alana yayılmakta mıdır?

Ve mesela, Türkiye'nin gelişmişlik düzeyi ile ezber geleneğimizin bir ilişkisi var mıdır?

Hele ve hele acaba, ulus olarak varlığımızı sürdürebilmek ile ezber arasında bir bağlantı olabilir mi?

Senede 20,000 kişinin yaşamını yitirdiği trafik, terör, erozyon, çevre kirliliği gibi yaşamsal sorunlar yanında, vakit harcamaya değer bir sorun mudur ezber?

Daha da provokatif bir soru: ezberin etkilerinin doğru takdir edilemeyişi ile ezberin kendisi arasında bir bağlantı var mıdır?

Bu soruların yanıtlarının verilebilmesi, toplumumuzun sorunlar haritası'nın iyice bilinmesine, yani bir sorunu bir diğerine bağlayan yolların, bunların oluşumunun ve haritanın zamanla değişirken hangi kurallara göre değiştiğinin bilinmesine ihtiyaç vardır.

Aksi halde, kasabasından dışarı hiç çıkmamış bir kişinin bütün dünyayı o kasabadan ibaret sayması gibi, «görünen» sorunlar da toplumun gerçek sorunları sanılabilir.

Toplum sorunları, onlarla birlikte yaşayanlar tarafından iki türlü algılanır.

Bunlardan birincisi «doğrudan algılama»dır. Yüksek enflasyonla birlikte yaşayan bir kimse bireysel olarak onun etkilerini algılar. Örneğin onu hayat pahalılığı olarak algılayabilir.

İkinci tip algı ise, enflasyonla mücadele sürecinde, müdahaleci, gözlemci, yorumcu gibi amatörce ya da profesyonelce bir görevi olanların algılaması olup, bunun bireysel algıyla bir ilgisi yoktur, daha doğrusu hiçbir ilgisi olmamalıdır.

Bu tür bir görevi olan bir kişinin düşebileceği en büyük yanlış, görevinin gerektirdiği algılamayı, bireysel algı duyurgalarıyla –örneğin maaşının ay sonunu getiremeyişyle– yapmaya kalkmasıdır.

Bir benzetmeyle denilebilir ki, sorunlarla görevleri gereği ilgilenen kişiler özel bir gözlük takarak sorunlu çevreye öyle bakmak zorundadırlar. Böyle gözlük takmış bir kişi, onu gözlüksüzken pek rahatsız edebilecek olan mesela, «peynir fiyatlarının bir hafta içinde iki defa zamlanmış olması» olgusunu görmeyecek, ona yol açan başka nedenlerle ilgilenecektir. Toplum sorunlarına bu şekilde ilgi duyan, onlara çözüm geliştirmek isteyen herkesin, ortalıkta süregiden sorunların altlarındaki sorunlara bakabilme becerisini kazanmış olması gerekir.

Çocukların eğlenmek için taktıkları, cam yerinde çeşitli renklere jelatin kağıdı bulunan karton gözlüklerle çevresine bakanlar, çevrenin her zamankinden ne kadar farklı olduğuna pek şaşarlar. Örneğin, yeşil kağıt takılı gözlüklerle çevreye bakıldığında, tüm yeşiller siyah olarak görünür ve ağaçlar ancak silüetlerinden tanınabilir.

Gözlük değiştirilip kırmızı kağıtlısı takılınca bu defa çevredeki tüm kırmızılıklar siyaha döner, çevre bambaşka bir görünüm kazanır.

Sorunlara bakarken de, doğrudan algılama gözlüklerimiz yerine «görev gözlükleri»ni taktığımızda sorun çevresi benzer şekilde çok değişik görünecek, evvelce dikkatimizi çekmeyen sorunlar bu defa ön plana çıkacaktır.

Sorunların altlarındaki sorunları gösteren bir gözlük –hiç olmazsa günümüzde–yoktur. Bilgisayar ve yapay us teknolojisindeki gelişmeler, çok değil 10 yıl içinde sorunların kaynaklarını gözümüze sokabilecek imkanları geliştirecektir. Zaten o zaman çoğu insanın bu sorunları görmek gibi bir görevleri (hatta hakları) de kalmayacak, geçmiş çağlara gömdüğümüzü sandığımız kölelik, bir yeni formda karşımıza çıkacaktır.

Ama bugün için böyle bir gözlük imkanı yoktur. Onun yerine, bir olayın ardışık sonuçlarının neler olabileceğini belirlemek için metotlar geliştirilmiştir.

Herhangi bir sorunun nelere yol açabileceğini tahmin edebilmek için en çok kullanılan yöntem, o sorunu bir ağacın gövdesi olarak alıp, onun yol açacağı tahminlenen sorunları da gövdeden çıkan dallar olarak göstermek ve böylece gidilebildiği kadar ilerlemektir.

Tabii bu arada, başka sorunları temsil eden ağaçlar da bulunacak, aynen bir ormandaki ağaç dallarının birbirlerine karışması gibi yepyeni oluşumlar da ortaya çıkabilecektir.

Ezber sorununa bu yöntemle yaklaşırsa, fazla ilerlemeden görülebilecek bir gerçek, ezberin doğrudan yaratıcılığı tahrir ettiği, onun yerine de başkalarının farkına varamayacağı «bilgiçlikler» koyduğudur.

Zaten toplumdaki herkes aynı çarklardan geçeceği için, kimsenin kimseden pek farkı da kalmayacak, kalan olursa onlar da azınlık olacağı için asıl onlar garipsenecektir.

Ezberin önemli bir sorun olarak görülmeşişinin ikinci bir nedeni, eğitimin nasıl yaptırılması gerektiğini «ezberlemiş» olan kişilerdir. Bunlar her fırsatta eğitim sisteminden şikayet ederler, eğitim reformlarının ateşli savunucularıdır, ama mevcut sistemin yerine koyacakları sistem de yine «ad belletme»ye yani ezbere dayalı olan sistemdir. Nitekim yıllardır eline imkan geçen herkes «yeni sistem» adı altında «yeni bir ezber metodu» yerleştirmiş ve böylece bunun aksini iddia edebilecek kişi sayısı iyiden iyiye azalmıştır.

Bu sivri gibi görünen iddianın ne denli doğru olduğunu kanıtlayabilecek bireysel bir test dahi geliştirilebilir. Herkes eline bir kalem ve kağıt alıp, 100 tane «bildiğinden emin olduğu» bilgisini yazar. Sonra da bunlardan, nedenlerini bildiklerini işaretler. Ne kadarının nedenini bildiğini sayar. Bulacağı sayı ne kadar büyükse kişi ezberden o denli uzaktır.

Bilgisinin derinliğini daha da ölçmek isteyenler, bilebildikleri nedenlerin de nedenlerini bulmaya çalışır ve onları sayarlar.

Benim bilgilerim ezbere dayalı değil diyenlerin kendilerini denemelerini, ya da ben öğrencilerime ezber yaptırmıyorum iddiasındaki öğretmenlerin bu testi öğrencilerine uygulamalarını öneririm.

«Ezber zihinsel soykırımdır» yargısını sivri bulanlar, bu testlerin ulusal ölçekte yapılması için bir metot ve sonuçların açıklanmasından sonra doğacak ulusal panik için bir çare düşünmelidirler. Pazar, 17 Eylül 1995

Tınaz Titiz

Ankara-Şubat '96

İÇİNDEKİLER

Önsöz yerine (Ağır Sorunlar – Hafif Sorunlar!) XI

Eğitimdeki çıkmazın kökleri! 1

En temel insan hakkı.–öğretileni değil, istediğini öğrenebilmek! 5

Koşullanmama hakkı 10

"Bilgi Ağacı" ve ezber 13

Ez–ber 15

Eğitim nedir? 21

Çocuklardan yanıtlar! 24

Eğitimde kalite, "sertifika sistemi"yle yükseltilebilir! 28

- Eğitimde KAİSEN! 31
- Okuma – Yazma öğretmeyelim! 35
- Dar kapsamlı eğitim 37
- Eğitimi okul dışına çıkaralım! 39
- Dağılmış öğrenme ortamı 41
- BDE = Satın alma 44
- BDE'den vazgeçilmelidir (!) 46
- Öz beceriler 51
- Beceri kursları ve LİMME 55
- Eğitim reformu yapılamaz, yapılmamalıdır da! 58
- Beceri kazandırma..! 63
- Çocuk ve gençlerin sorun çözme becerileri 67
- Her şeyin dersi ilkokula konulmalı (!) 69
- Fen ve din eğitimini 71
- Eğilim, yaratıcılığı öldürür mü? 75
- Matematik ve fen bilmezlik, devlet yönetimine nasıl yansır? 78
- Eğitim, yobazlık türleri için bir çare midir? 80
- MİBS – Modüler İstihdam Becerileri Sistemi... 82
- Zorla olmaz, ama gönüllü olabilir! 85
- Öğretme, öğrenme ve saygı 91
- Okul beklentilerimizin çoğu için yanlış adrestir! 93
- Öğrenmeyi öğrenmek! 98
- "Nitelik Dokusu" konusunda duyarlığın geliştirilmesi 100
- Çocuksu tavır, hayvansı tavır! 103
- Eğitim sistemlerinin iflası 106
- Okullarımızda niçin tarih değil de kronoloji öğretilir? 108
- Çizgi filmlere dikkat ediniz! 111

"Eğitim Reformu"muz mudur? 113

'Çağdaş Eğitim", erişebileceğimiz bir hedef midir? 117

Çocukların yeni buluşlara özendirilmesi için: oyuncak için sıfır gümrük ve KDV! 122

Yaratıcılık nasıl geliştirilebilir? 124

Akılcılık eğitimi 126

Çocuklar iyi düşünürlerdir 136

JIT ve eğitim 139

VDE! 141

Anne ve babalar: çocuğunuzun geleceği yaratıcılığına, o ise ezberden korunmuşluğuna bağlıdır! 144

Ezberin türevleri! 148

Ezbere hayır! 3 51

Beceri eksiği maliyet yükseltir mi? 154

Bir ürün. beceri ve becerisizlik parçalarından oluşur! 156

"Stratejik Saldın Sistemi" projesi 158

Öyle bir okul kuralım ki! 162

Tevhid-i tedrisat 166

Kör inanç – sağlam inanç 172

Akılcılık, sezgisellik ve inanç 175

"Nitelik", "doku" ve "izleri"! 178

"Eğitim meselesi" daha çok kaynak ayırarak çözülebilir (mi?) 181

Belki de siz çalışmalısınız! 185

Son söz yerine (Gecekondular, halı sahalar ve kuran kursları bir şeyler diyor!) 188

İnsan Ne Yerse Odur

1997, İnkılap Kitabevi, İstanbul

Ön+ arka kapak ve içindekiler: <http://kutuphane.tbmm.gov.tr:8088/1997/199704994.pdf>

MERHABA!

Sevgili Okurlar,

Yazı yazan birisi için çeşitli "iyi şanslar" söz konusudur. Bunlardan birisi de, "**seçici okurlara seslenebilmek**"tir.

Gazete ya da dergiyi kupon kesmek ya da vakit öldürmek için değil de yapıcı bir amaçla okuyan kişilerden oluşan bir *okur profili*'ni bu nedenle bir şansım olarak sayıyorum.

Kitaptaki konular "çeşitli" imiş gibi görünse de, genellikle toplumumuzun bir *Bilgi Toplumu*'na dönüşebilmesinin gerek koşulu olan "**yoğun bilgi tüketimi**"ni etkileyen faktörler çevresinde yoğunlaşmaktadır.

Sorunlarını bilgi ile çözdüğü için daha yoğun bilgi tüketen bir toplum haline gelebilmemizi engelleyen bir dizi neden ve o nedenlere yol açan ardışık nedenler tam olarak belirlenip, bunların her biri için çözüm(ler) geliştirilmeksizin bu hedefe erişmek mümkün değildir.

Aslında daha da genel bir ifadeyle, her sorun ancak ona yol açan nedenler ortadan kaldırılarak çözülebilir. Bu *altın kural*, şüphesiz ki bilgi toplumu olmamızı engelleyen sorunlar için de geçerlidir.

Ama diğer yandan şu da ilginç bir gerçektir ki, toplumumuzun sorun çözmede genel ve geleneksel yaklaşımı, *sorunlara yol açan nedenleri gidermek* kuralına dayanmayan, onun yerine doğrudan, çare olduğu tahminlenen çözümlere sığınması biçimindedir.

Bu tür tahminlerin herhangi geçerli bir temeli olmadığı için de, önemli sorunlarımızın hemen hiçbiri çözülemekte, giderek birikerek anlaşılması bile güç hale gelmektedir. Bu sürecin doğal iki sonucu, "bütün sorunların çözülemeyişinden sorumlu kişi ya da kurumlar aramak" ve "tüm sorunları bir vuruşta çözebilecek bir kurtarıcı aramak"tır.

Bir *Bilgi Toplumu* haline gelmemiz konusundaki inançlarının içtenliğinden kuşku duyulamayacak kişiler dahi, bu hedefin niçin bir türlü gerçekleşmediği, ya da gerçekleşme yolunda ilerlenemediği konusunda bu kalıpcı geleneğimizi kıramamaktadırlar.

En yetkili ağızlardan, *Bilgi Toplumu*'na geçiş reçetesi olarak duyageldiğimiz "daha çok bilgisayar", "daha çok bilgisayar mühendisi", "elle yapılan işlemlerin otomasyonu" gibi "**tahmini çözümler**", bu geleneğimizin somut işaretleridir.

İşte bu nedenle, bu kitapta ağırlıklı bu konuyu işleyeceğim. Bu düşüncelerle hepinize *merhaba* diyorum.

Pazar, 18 Aralık 1994

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Merhaba! VII

BİLGİ 1

Bilgi, Söylenti. Dedikodu ve Bilgilenme

Özgürlüğü 3

Bilgi Toplumunda "İstihbarat!" 5

Bilgiye Erişim Özgürlüğü 7

Çapraz Kozlar Sistemi 10

İki Kere İki Kaç Eder*? Ya da Her Yanıt Doğrudur 13

"İnsan Ne Yerse Odur!" 16

Parlamenter Bilgi Sistemi 18

TÜBİSAD "Arama Konferansı" 23

Yine Bilgilenme Özgürlüğü 26

BİLGİ TOPLUMU 29

Bilgi Toplumu 31

Bilgi Toplumu "Çalışma Dokümanı" İçin Öneriler 39

"Bilgi Toplumu" İçin Bir Tanım Önerisi 47

Bilgi Toplumu Önündeki Bir Engel:

Negatif Düşünme Geleneği! 49

Bilgi Toplumu ve İletişim 52

Bilginin Alternatifleri Niçin Alternatiftir? 59

Bir "Göz Egzersizi!" 62

Doğru Bilgilenme, Bilgi Toplumu ve Demokrasi İlişkisi 64

Hangi "Bilgi" Toplumu? 66

Her Kesim BTden Yararlanabilir. Ama Nasıl? 68

John Dalton 70

Kıbnis: Niçin Bir Yazılım Adası Olmasın? 72

Kollektif Akıl Yaratmak 74

Mesaj Üretimi 87

Önce Türkçe Düzelmeli! 89

Pozitif Akıl! 92

205 Sayısal Tanıma! 94

Sorun Çözme Kabiliyetimizi Artırmak! 97

Talep Profili Bilinmeden Bir Yere Varılamaz 98

Tele "Beyin Fırtınası"! 101

Toplumumuz, "Bilgi Toplumu" Olmak İstiyor mu? 103

Türkiye Bilişim Vakfı İçin Bir Proje Önerisi: Bilgi Toplumu İçin Çalışma Dokümanı! 106

Türkiye Bilişim Vakti ve Proje Üretimi Felsefesi .. 108

BİLGİ TEKNOLOJİLERİ (BİLGİ AKIŞI VE AKTARIMI) 113

AğTemelli Örgütlenme 115

Bilgi Teknolojisi Olarak TV Tartışmaları	118
Hedefe Taşıyıcı Bir Proje; "Köyün Akıl Hocası"! ...	120
İnternet Boykotuna Tepkiler!	122
İnternet ve İş Dünyamız!	125
Kalkınma, Yerel Potansiyeller ve Bilgi	128
Kısa Dönem Çıkan Gözeten; Uzun Dönemden Vazgeçmeli	133
Kullanılmış Bilgisayarlar ve Kullanılmamış Kafalar!	135
Milletvekillerinin Bilgi Tüketimi Nasıl Artırılabilir?	139
Müstakbel Başbakana Açık Mektup	146
TV Ekranları ve Demokratik Katılım!	149
BİLGİ TOPLUMU OLMA SÜRECİNDE EĞİTİM	153
Niçin Az Okuyoruz?	155
Okullar Niçin Var?	164
Okullar ve Bilgi Toplumu	175
Öğrenme Enerjisini Harekete Geçiremeyen	
Girişimlerin Verimi Çok Düşük Olacaktır! ...	178
"Pek İyi,'Ama Neden?"	181
Sanal Duyular	184
TDE~Teknoloji Destekli Eğitim	186
'Yeni BDE'!	189
Yeni Kurtarıcı	202

Ezbersiz Eğitim Yol Haritası (Sorgulamaya Dayalı)

4. Baskı(İlk baskı: 1998)

[http://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/83201315174112.Ezbersiz%20E%C4%9Fitim%20Yol%20Haritas%C4%B1%20\(21.02\)%20MATBAA.pdf](http://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/83201315174112.Ezbersiz%20E%C4%9Fitim%20Yol%20Haritas%C4%B1%20(21.02)%20MATBAA.pdf)

Ön + arka kapak ve İçindekiler:<http://kutuphane.tbmm.gov.tr:8088/2013/201302267.pdf>

Ön Söz

Bu kitap, Ezbersiz Eğitim yapmak isteyen okulların öğretmen, öğrenci, idareci ve velileri ile, bu sistemi ülke çapında yaygınlaştırmak isteyebilecek kamu yöneticileri ve politikacılar için bir "yol haritası" olarak hazırlanmıştır.

Ezbersiz Eğitim uygulamasının özü, aslında gelişmiş ülkelerin eğitim sistemlerinin yüzyıllardır belli başlı amaçlarından birisi olan "bilimsel anlamda kuşku sahibi insan yetiştirmek" tir.

Medeniyet tarihine yön veren anlayışların başında geldiği söylenebilecek olan "bilimsel kuşku"nun, nasıl olup da toplum yaşamımıza egemen olamadığının tek nedeni olmasa gerektir. Ama nedenlerden birisinin –belki de başlıcasının– elimizin yettiği okullardaki uygulamaların ezbersiz olduğu kanaatidir. Böyle olunca da bir önlem almaya gerek duyulmamış, "biz zaten ezbersiz eğitim yapıyoruz" uyuşturucusu altında, ezberin anlamını bile merak etmeyip, onu bir öğrenme yöntemi olan belleme (akılda tutma) ile aynı sanarak bugünlere gelinmiştir.

Özgür bir ortam içinde yetişme, en az bir yabancı dili konuşur olma, ders dışı etkinliklerin (extracurricularactivities) yoğun olması, Batı davranış normlarının tekrarlanabilmesi, zengin fen içeriği, ileri teknoloji desteği gibi görüntüsel özelliklerin, kitlelerin eğitildiği okullarda bulunmadığı açıktır. Ama bunların hiçbiri, bu elit okullarda ezbersiz eğitim yapıldığını göstermez. Olsa olsa, bu toplumsal ayıptan pay almak için kendini bundan masum sayma dürtüsüdür.

Ezbersiz Eğitim,. Bir deyim olarak şunları içermektedir;

Ezbersizlik

Öğrencilerce kazanılması istenilen bilgilerin mutlak doğrular olmayabileceği, her bilginin ancak belirli varsayımlar altında doğru olabileceği kuşkusunun, kalıcı bir düşünce biçimi olarak öğrencilere verilmesidir.

Bu özelliğe sahip okullarda öğrenciler, söylensin ya da söylenmesin her bilginin hangi varsayım(lar) olduğunda geçerli olduğunu öğrenmek yönünde daimi bir kuşkuya (bilimsel kuşku) sahip olmalıdırlar. Bu niteliğin en belirgin dışavurumlarıyaratıcılık, buluşçuluk gibi özellikleridir.

Öğrenci Merkezlilik

"Öğretme yerine öğrenme" de denilebilecek bu yaklaşımda bilgi, beceri, tutum ve davranış edinme süreci öğreticinin değil öğrencinin denetimi altında yürür.

Bu yaklaşımın nedeni, öğrenme olgusunun ancak öğrencinin öğrenme enerjisinin harekete geçmesi, onun ilgi alanına hitap edilmesi, onun öğrenme profiline uygun şekilde, dolayısıyla da öğrencinin denetimi altında sürmesi halinde meydana gelebilmesi gerçeğidir.

Gelişkin (Üstün) Türkçe

Türkçe'nin, diğer derslerle ilgisi yokmuşçasına yalıtılarak yalnızca bu derste işlenmesi değil, yaşamın diğer alanlarına karşı gelen derslerle birlikte de işlenerek, kendini tam ifade edebilme ve ifade edilenleri tam algılayabilme düzeyine erişebilmesi kastedilmektedir.

Derin Algılamaya Dayalı Yabancı Dil

Bir "dil", sözcükler ve bunların kullanım kurallarından oluşan bir sistem değildir. Dil, bir kültüre ait düşünme biçiminin simgesel (söz, yazı, resim, tavır vb) ifadesidir. Her kültürün düşünme biçimini, o kültürün asırlar boyunca süren oluşum süreci belirler. Dolayısıyla diller, sözcükler açısından değil, temelde bu oluşum süreçleri açısından ve bu nedenle de düşünme biçimleri açısından farklıdırlar. Sözcükler, terimler, deyimler, farklı olan bu düşünme biçimlerini ifadede kullanılan simgelerdir. Buna göre "Derin algılamaya Dayalı Yabancı Dil", o dilin düşünme biçiminin öğrenilmiş ve kullanılabilir hale gelmiş olması olarak anlaşılmalıdır.

Gözetmensiz Sınavlar (Onur Sistemi)

Sınavların tümünün, herhangi bir gözetmen bulundurmaksızın, tamamen öğrencilere duyulacak güvene dayalı olarak yapılmasıdır.

Açık Kitap – Açık Defterli Sınav

Eğitim süreci boyunca edinilmesi beklenen beceriler arasında bir bölümü, bilgilerin bellekte tutulması, bir değer bölümü ise bellekte tutulanlar yardımıyla yeni bilgilere erişip, her ikisinden de farklı daha yeni bilgilerin oluşturulmasıdır.

Bu son bilgilerin sınanmasında, bilgilere erişmede açık kitap–açık defter yöntemi kullanılmalıdır. Çünkü sınanan, herhangi bir yolla edinilen bilgileri ve bellekte tutulanları kullanarak her ikisinden de farklı yeni bilgiler kompoze edebilmesidir.

Bunlardan "ezbersizlik" dışındakiler, öngörülen eğitim sistemi için uygun iklim oluşturma amacına yöneliktir. Ayrıca her birinin alt–kümeleri de mevcut olup kitap içinde onlar da verilmişlerdir.

Türk milli eğitim sisteminin temeldeki sorunu, az bilgili insan yetiştirmesi değildir. Koşullara göre çözümler üretmek üzere yaratıcı olmaya değil, her şeyin yanıtının okulda öğretilmesine dayalı anlayış, en temel sorunu oluşturmaktadır.

Bu tür bir eğitim almış kişiler –ne denli parlak görüntülü olurlarsa olsunlar–, uzlaşmacı değil çatışmacı olmakta, kendi koşulsuz doğrularını herkese benimsetmek ve gerekirse zorla benimsetmek yolunu seçmektedirler.

Ezber, ilk bakışta sanılabileceği gibi dini temelli değildir. Hatta, "imanı pekiştirmek üzere sorgulama", en az fizik biliminde olduğu kadar dinde de gereklidir. Bu yapılamadığı takdirde, "taklidi iman" denilen

inanç türünden ileri gidememek tehlikesi de vardır. Bu ise her şeyden önce dinin kendisine zarar demektir. Ezberin nedenleri, kitap içinde ayrı bir bölümün içinde irdelenmiştir.

Bu "yol haritası", "koşulsuz tek doğrulu" dünya görüşü yerine "çok doğrulu" dünya görüşünü benimsemeyi tercih edebilecek okullar için yararlı olabilir. Kendi doğrularını değiştirmeyi düşünmeyenlere ise ne bu, ne de bir başka kitabın yararı olabilir.

M. Tınaz Titiz

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

GİRİŞ BLOKU

2. BÖLÜM

EZBER (Sorgulanamazlık)

"Ezber" Ne Demektir?	8
Şans Bazen Yaver Gidiyor!	11
Ezber Kalıpları Sorgulansa İdi... ..	14
Sorgulanamazlık (Ezber) İçin Elle Tutulur Örnekler	16
Acaba Nasıl Ezberlesem?	21
Bildiklerimizi Zannettiklerimizi Askıya Alabilmek.....	27
Doğrusal Mantık.....	31
Ezbersiz Eğitim Egzersizi	33
Bilim İçin "Başka Yol Göstericiler" Şunlar Olabilir mi?.....	37

3. BÖLÜM

BİLGİ KONISI

4. BÖLÜM

EĞİTİM SİSTEMİNİN ELEŞTİRİSİ

Ne Hedeflendi, Ne Oldu?.....	42
Sekiz Yıllık Eğitim	45
Lütfen Öğrencilerinizi Sevmeyiniz, Onları Sayınız!	51

Zihin Yeleği ("Can Yeleği" gibi)	54
3G Teknolojisi ile Goller, Pizzalar ve Fragmanlar ve Daha Neler!	55
Bir Mezuniyet Töreni İçin Konuşma Metni	60
Okullar Niçin Var?	63
Sosyal İcatlar Enstitüsü, Ağlayan Bakan ve Ezber!	66
Çocuklar Sorun Çözüyor	68
Sorun İmam–Hatip Okulları Değil, "Diğer Okullar" Sorunudur!	70xii
Eğitim Yol Haritası	
Devlet Bağış Alamaz!	74
Enerjimiz Düşük mü?	76
Bazı Tutumlarımız Ele Vericidir!	78
Koşullanmama Hakkı	80

5. BÖLÜM

EĞİTİM 2000

Eğitimde Kaisen!.....	84
Çeşitli Bilgi Edinme Yöntemleri İçin Terimler	87
Ezbersiz Eğitim	89
Ek–1: Fen ve Din Eğitimi	100
Ek–2: "Sorun Kimyası"	103
Ek–3: "Nitelik", "Doku" ve "İzleri"!	105
Çağdaş Eğitim ya da "Eğitilim"!	107
Eğitimin Tara& arından Beklentiler	110
Bir "Eğitim 2000" Uygulaması	112
Yarışımlı Katkı	117
"Beden Eğitimi" Zamanın Ancak % 3'ü: Bu Olamaz!	118
Edu–Park	121
İçerik Tasarımı	122

"Saklı İçerik"	127
Bir Vizyon Önerisi ve Gerçekleştirilme Yöntemi Üzerine	131
Ek: Bazı Değerler İçin Örnek Tanımlar	143
Çözümler Sorulardadır! Bir Toplantı Dizisi	152
Eğitimde Bilgi Teknolojileri ve Türkçe Bilgi Ağları	157
"Yeni BDE"!	164
BDE'nin Başarısı da, Öğrenci Merkezli Eğitime Bağlıdır!	175
Yazılım Eğitimi Firmaları İçin Yeni Yaklaşımları	177
Yerel Okul Ağları	178
BDE Projeleri İçin Bazı Öneriler	181
Öğrenme Devrimi	184
"Sayısal Ölçme"den "Öznel Değerleme"ye	185
"Çok Boyutlu Değerlendirme"	188
Okulda Hırsızlık Mı Öğretiliyor?	191
Öğretmen Değerlendirme Ölçeği (Ö.D.Ö.)	193
Öğrenme Sonuçları Değerlendirme Formu	196
Onur Sistemi Üzerine Bir Mektup	198
Onursuz ve Bilgili İnsan Yetiştirmek	200
Gelişkin Türkçe	205
Yabancı Dil Niçin Öğretilir!	211
Yabancı Dil Kargaşası	215
Derin Algılamaya Dayalı Yabancı Dil	226
Ek-1: Örnek Bir Süreç Akımı Diyagramı	236
Ek-2: Bazı Sözcüklerin Yapıları	237
Ek-3: Ezbersiz Eğitim İngilizce Öğreniminde Nasıl Gerçekleştirilebilir?	238
Fen Dersleri Hangi Dilde Okunmalı?	241

Meslek Eğitimi Yeniden Konumlandırmak	244
ABC Lisesi İletişim Politikası.....	249
Ek-1: ABC Lisesi Stratejik Hedefleri	257
Ek-2: Öğretmenler Kurulu (ÖK) Toplantılarının Veriminin Artırılması İçin Yönerge	258
Ek-3: İletişimde Uyulması Önemli Kabul Edilen Bazı Davranışlar...	260
ABC Lisesi "Gürültüsüz ve Özgür Okul"	262

6. BÖLÜM

ŞURDAN BURDAN

Fen Liseleri	289
NECC '97	290

7. BÖLÜM

ÇIKIŞ BLOKU

Nelson'un Huni Deneyi (1996). Yine! (2001) (ve de yine 2008)	297
Son Söz Yerine : Sizi, Ezbersiz Eğitim İçin Bu Mektubu İmzalamaya Çağırıyoruz!	300
Ezbersiz Eğitim İçin Alternatif Bir Akreditasyon Sistemi –DoSis (Doğrulama Sistemi)–.....	302
Öğrenme Bildirgesi	303

Okulda Yeni Eğitim

2000, Beyaz Yayınları, İstanbul ISBN: [975-599-029-1](#) –

Önsöz Yerine...

Değerli dostlarımız!

Merakı, araştırmacılığı uyarıldığı için bilim adamı olan ya da buluş yapan ne kadar çok insan vardır.

Leonardo da Vinci'nin olağanüstü sanat dehasına kaynaklık eden merakının, iyi bir gözlemci olan dayısı tarafından uyarıldığı söylenir.

“Bir Tutkunun Öyküsü” kitabının yazarı, çok sayıda uluslararası buluşa imza atan Erbil Serter, buluş tutkusunun babasının kendisine hediye ettiği bir model helikopter planı ile başladığını söylemektedir.

Toplumların, buluşçuluğa kabiliyetleri ve bunları yaşama geçirmedeki başarılarına göre –neredeyse kesin çizgilerle– ayrıldığı günümüzde, toplumumuzun buluşçuluğa, dolayısıyla merak duyan insanlara ne denli merak duyduğu açıktır.

Bu noktada bir soru akla gelmektedir. Anne–baba ocağından okula, oradan iş hayatına varıncaya dek neyi nasıl yapacağı kalıplar halinde ve de tek seçenekli olarak kendisine belletilmiş olan çocuk, genç ve erişkinlerimizin bu yarı ölü merakları –ki diğer yarısı dedikodu merakına dönüşmüştür–tekrar nasıl uyarılabilir? Erişkinlerimizin meraklarını Televole, şamdan, paşa gibi kültür kaynaklarından bir başka noktaya çevirmek pek kolay görünmüyor. Bu nedenle merakları tam ölmemiş çocuklar hedef kitle olarak alınabilir.

Merakları bir yolla uyarılacak çocuklar bu defa da, “Nil nehrinin uzunluğunu bize niçin belletiyorsunuz?”, “tüm öğrettiklerinizin tek doğrular olduğuna nasıl güveniyorsunuz?” gibi rahatsız edici sorular sorabilirlerse de bundan korkmamak gerekir.

Düşünürlerimiz, insanlarımızın meraklarını uyararak –ve uyarılmış olanları da öldürmemek– için yollar düşünmelidirler. Okullar ders konularını merak paketleri içine sarmalı, anne ve babalar en kıymetli varlıklarının çocukları değil onların merakları olduğunu, merakı öl(dürül)müş bir çocuğun artık yaşamadığını idrak etmelidirler.

Merakı aşığılayan, onu cinsellik çağrışımlarıyla birleştirerek değer yargılarımızın “ayıplar” bölümüne yerleştirmiş olan geleneğimizin, eğer sinsice bir tuzak değilse bir akılsızlık ürünü olduğunu anlayabilmeliyiz.

Eğer gelişmenin temelinde bilim ve onun da temelinde merak varsa, içinde merakın bulunmadığı, sadece birbirine unvan tevzi etmek ve bunu da bilim için bir ehliyet saymak gibi bir bilim anlayışının, bizi nasıl bilimden mahrum bıraktığını artık görebilmeliyiz.

Sevgili dostlarımız!

Size bu çerçevede bir öneride bulunmak ve bilimi, bu tutsaklığından kurtarabilmek için birlikte hareket etmeye davet ediyoruz. Düşünce şu: Çocuk ve gençlerimize, küçük ve büyüğü birlikte gözlemleyebilmeleri, içine sıkıştırdığımız tek doğru öğretilerden uzaklaşıp kendilerine daha

uzlaşmacı ve de merak ve bilim dolu dünyalar kurabilmeleri için birer mikroskop ve teleskop hediye etmek!

Eğitime katkıda bulunmak isteyen ve de bulunan yüzbinlerce insanımız var. Bunların önlerine koyabildiğimiz tek doğru, eğitim sorunlarının taş ve tuğlardan –yani okul binalarından– ibaret olduğu, dolayısıyla da eğer yeterli paraları varsa okul inşa ettirmeleri, paraları yetmiyorsa derslik yaptırımları biçimindedir. İnsanlarımız buna inanmıştır... hayırseverler harıl harıl ya okul ya da derslik inşaatı yaptırmaktadır.

Geliniz bunun, eğitim sorunlarımızın içinde son sıralarda yer aldığını, hatta önümüzdeki yıllarda, eğitimin okul duvarlarıyla sınırlı olmaktan giderek kurtulacağını herkese duyuralım. Sorun, okul ya da derslik eksiği değil, bunların içinde ne yapıldığıyla ilgilidir.

Bir böceğin kanatlarını ve gökyüzünün ne denli dolu olduğunu aynı günde görebilen bir çocuğın merakının nasıl uyarılacağını düşünebiliyor musunuz?

Uyarılan bu merakın, birçok çocuk ve gençte, disiplinli merak denilebilecek –ve bize tanıtılandan çok farklı– olan bilime nasıl dönüştüğünü hep birlikte görebiliriz. Bu tür insanların artması, merak sahibi insanlarımızı boğan atmosferi rahatlatacak, bilimi unvan almış olmak sananlara karşı bir koruyucu olacaktır.

Mikroskop ve teleskopun bulunduğu 2 ayrı çantadan ibaret set, bir anlamda yeni bir “bağış birimi” yaratacaktır. Bugün mevcut olan bağış birimi –ki en küçüğü derslik yaptırmaktır– yaklaşık 10 milyar lira civarındadır. Bir bilim çantasının fiyatı ise 70 milyon lira civarındadır.

Tanıdığı bir çocuğa, başarısından dolayı ya da başarısını özendirmek için hediye vermek isteyen bir kişi için bu iyi bir seçenektir. Tanımadığı bir yerdeki çocuklara hediye vermek isteyen bir kişi için de, mali gücünün yettiği ölçüde Bilim Çantası yollamak yine iyi bir yoldur.

Bu setler, BEYAZ NOKTA VAKFI ile BİLİM MERKEZİ VAKFI’nın ortak girişimi olarak ithal edilmiş ve satışına başlanmıştır. Sizlerden isteğimiz, Bilim Çantalarından satın alıp, tanıdığınız çocuklara ya da tanımadığınız çocuklara dağıtılmak üzere okullara bağışlamanızdır.

Bilim Çantası Yollama Seçenekleri:

- (a) Bilim Çantası armağan etmek istediğiniz çocuklar ve okullar varsa, adlarını ve adreslerini bize bildirin sizin adınıza biz yollayalım.
- (b) Bizim belirleyeceğimiz çocuklara ya da okullara ihtiyaç ve liyakata göre yollanmasını tercih ediyorsanız, vereceğimiz listeden isimleri seçiniz, kaç adet istiyorsanız sizin adınıza yollayalım.
- (c) Bizzat kendi elinizle armağan vermek istediğiniz çocuklar ve okullar varsa, çanta adedini bize bildirin, çantaları size yollayalım.

Siparişlerinizi iki vakıftan herhangi birisine ya da internet üzerinden <http://www.beyaznokta.org.tr> adresindeki bilim çantası linkinden yapabilirsiniz.

Teşekkür ederiz.

BEYAZ NOKTA VAKFI – BİLİM MERKEZİ VAKFI

İÇİNDEKİLER

- Önsöz yerine .. vii
- Baba bu ne? .. 1
- Bir “Bardak” ne işe yarar? .. 3
- Bugüne kadar üstüne alınmayanlar: Artık alın! .. 7
- Çizme aşılmalıdır! .. 13
- Deming’in boncukları .. 17
- Deprem ve ezber .. 23
- Eğitim din değildir! 27
- Eğitim devrimi “Program paradigması”nı aşarak gerçekleştirebilir .. 31
- Eğitimde roller yeniden tanımlanmalı! .. 35
- En temel iki değer yargımızı gözden geçirmeye hazır mıyız? .. 41
- Etkin bir işkence aleti! .. 53
- Eyvah maymunlar da elden gitti! 49
- “Ezber”in türevleri! 53
- Güneş ve ay tanık istemedi! .. 57
- “Kavram tabanında uzlaşma” ulusal bütünlüğün ta kendisidir! .. 59
- Kendimizi kandırmaktan vazgeçelim mi? .. 63
- “Kuşkusuzluk” (Ezber) her tür irticanın kaynağıdır! .. 67
- Kuşkusuzluk zirva üretir! .. 71
- “Kütüphaneden “Eğitsel Kaynaklar Merkezi”ne! .. 75
- Lütfen öğrencileri sevmeyiniz, onları sayınız .. 79
- NECC’98 .. 83
- Niteliğimizi aşan işler .. 87
- Nitelik dokusu konusunda duyarlılığın geliştirilmesi .. 91

Okul sisteminin en sakıncalı yanı .. 95

Okuma ve süt alışkanlığı .. 99

“Pırıl Pırıl”lık! .. 101

Saklı içerik! .. 103

“Sokma akılla sokak dönülemez” ya da “Sen istersen kimse sana öğretmez”! .. 109

Sorular .. 115

Türkiye bunları mı konuşmalı? .. 119

Yeni düşünce biçimi, “Koşullandırmamaya” dayalı olmalıdır! .. 121

“Yeni eğitim”! .. 125

Aklın Yolu 1 + N

2004, Beyaz Yayınları, İstanbul ISBN: 975-599-091-7 -

Tam metin (dijital kopya) adresi: http://tinaztitiz.com/kitaplar/aklin_yolu-edit2.1.zip

İÇİNDEKİLER

Aydın Sağlığı Dil Ve Düşünce.....	2
Ajan'ın Mektubu!.....	8
Asıl Tehlike!.....	10
Aydın Krizi	13
Beceriksizliğin Bu Kadarı!.....	15
Bireylerin Çabalarını Harekete Geçirmeden Bu Enkazın Altından Kalkılamaz!.....	17
Her Örgütlenme Kendi Etik Kurallarını Oluşturmalıdır!	23
İrtica İle Mücadelede Strateji Arayışları!	26
Parlamentodan Şikâyetler Neyin Göstergesidir?.....	31
İfade Özgürlüğünün Sınırları.....	33
İnsan Hakları, İnsan Hakkı İhlallerinin Başlıca Nedenidir!.....	35
Zamana Saygı Ve İnsan Hakları.....	39
Yeniliklere Direnmek İsteyenlere Öğütler!... ..	41
İnsanın En Önemli Yeteneğini Pas Geçen Yaklaşım: Parça Parça Öğretme!.....	43
Değer Dökümleri.....	45
Bilgi Eliti, Toplum Ve Uçurum!.....	47
Bireysel Ve Toplumsal Akıl!.....	49
Barış Ve Hoşgörü Yılı!.....	50
Kafamızın İçi Görünseydi!	51
“Minimum Nitelik Yasası”!.....	54
N'olacak Bu Ülkenin Durumu?.....	56
“Seçkin Tavrı Ağları”.....	59
Tepkisizliği Aşmak İçin İlk Adım!.....	61
Açık Mektup!	64
Deprem Ve Modeller.....	68
“Pilav” Ve “Lezzet” İ!.....	70
“Sosyal Tümör” Ve Eğitim’de Bir Çıkış Yolu Önerisi.....	72
Kamu Sağlığı Belediye Başkanlarının İlk İş Ne Olmalıdır?. ..	87
Bir Dostla Kurulan Hayal!.....	91
Bürokratik Engeller Kalkamaz.....	97

Can Simidi Arayanlar,Kamu Alımlarına Bakmalı.....	101
“Çıkar Çatışması”!.....	103
Delik Deşik İşi Bitmez!.....	106
Devlet Niçin Küçülemiyor?.....	111
Devlet, Niçin Vatandaşı KendisineDüşman Ediyor?.....	127
Devlet Politikası!.....	130
Devlete İhale Mi, Ddo Örgütlenme Mi?.....	132
Elbiseler Tamam, Ya İçi N'olacak?.....	134
Memur Sendikası.....	136
Memur Zamları Ve Tepkiler!.....	139
Networking.....	141
Orman Yangınları “Niçin “Söndürülemiyor?	143
Tüm Kamu Görevlileri İsimlik Taksın!.....	146
Kalabalık Kamu Kadroları NasılAvantaja Çevrilebilir?.....	147
Bal Tutan Parmak Yalar!.....	148
Gelişmenin Neresindeyiz?.....	150
Göç Ve Şehirleşme	154
Hoşgörülü Olalım... Ama Olamayız Ki!.....	156
İstanbul'un Nüfusu Acaba Ne Olur?.....	158
Temiz Toplum — Bilgi Toplumu!.....	162
Hiyerarşik Yapılardan Ağ'lara GeçişZorunludur!.....	164
Siyasal Sağlık Toplumsal Kalite Çemberleri.....	169
Parti “Kadro”Ları, Partizanlık Hazırlığıdır!177	
Politika Niçin Çözüm Üretemiyor?	180
“Reengineering” Ve Yeni Bir Hükümet Etme Modeli Önerisi.....	184
Yöneylem Araştırması Ve Politika.....	188
“Kavram Tabanı Üzerinde Uzlaş”Girişimini Kim Üstlenebilir?	195
Kökü Derinde Bir Hastalık!.....	197
Verimli Çalışma İçin Özel Tbm Takvimi	199
Ceza —Her Türü— Yanlıştır!	200
Eİ, Yüz Ve Zihin Temizliği!.....	203
Ümitler Bitti, Yaşasın Yeni Ümit!.....	205
İş Sağlığı Türkiye, Üretimde Dördüncü Döneme Girebilecek Mi?.....	213
Ekonomik Kriz Ve Girişimcilerimiz İçinİş Fikirleri.....	217
Uluşçuluk Temelli Üretim.....	219

Birbiriyle Bağdaşmayan İşler!.....	223
Ekonomik Yeniden Yapılanmada Mpm'nin Rolü Ne Olmalıdır?.....	224
Teşvik: İki Taraflı Kılıç!.....	229
Katı Gerçekleri Göz Ardı Etmeyelim!.....	233
Nerede İşsizlik Varsa Orada Yapılmayan İşler Var Demektir!	234
Seyyar Satıcıları Ne Yapmalı?.....	237
Serbest Dolaşımdan Türkler Korkmalı!	239
İş Ortamı Ve Dirlik.....	240
Girişim Sermayesi	246
Kredi Faizi Paranın Fiyatıysa!.....	250
İsrafsız Şirket.....	252
“Misyon”: Bir Şeyin Var Olma Nedeni!.....	256
Müşteri —Nereden Sonra— Kraldır?.....	262
Prefabrike Toplantılar!.....	264
Toplantı Merakı Ve “Toplantı Yönetimi”!.....	265
Reengineering.....	266
Sektörel Ezber!	273
Turizmde Arazi Tahsisleri İçin Yeni Bir Model: “Paket Proje”.....	275
Bilgi Patlaması!.....	279
“Bilgi” Ve “Geçerli Bilgi”!.....	281
Bir Uzlaşma Tekniği: “Arama Konferansı”.....	286
“Tasarım “Üzerine!.....	289

Girişimcilik Rehberi

2003, Beyaz Yayınları, İstanbul ISBN: [975-599-058-5](#)

Birinci kitap için ÖNSÖZ

Girişimciliğe “bir bakıma” çağın yükselen bir değeri olarak bakılabilir. Ama Türkiye açısından bu “net olarak” böyledir. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana devletçilik ağırlıklı bir karma ekonomik sistem yürüten toplumumuz, 1980'den bu yana özeltgirişimcilik ağırlıklı bir sisteme yönelmiş ve bu bağlamda girişimcilik giderek, toplumun kavram dağarcığının gözde bir ögesi olmuştur. Dünlere kadar yalnız ekonomik alanda girişimcilikten söz edilirken şimdi artık kamu yönetiminde de girişimciliğin kaçınılmaz olduğu noktasına gelindi. Henüz girişimciliğin söz konusu olamayacağı düşünölen kimi konuların yarınlarda kapsam içine girmesi sürpriz sayılmamalıdır.

Sosyal olayların birbirini etkileme hızları bazı hallerde yüksek, ama çoğunlukla da düşüktür. Girişimciliğin, medya gündemine ciddi olarak girmesi de bu nedenle oldukça uzun bir süre almış ve ilk defa EKONOMİST dergisi 20 Eylül 1992'de yani, serbest piyasa ekonomisi sistemine ilk adım atıldıktan 12 yıl sonra "Girişimcilik köşesi" açmıştır.

Bu kitaptaki yazıların çoğunluğu, işte bu köşedeki yazılarımla bir koleksiyonudur.

Yazıların hedef kitlesi tüm girişimciler ve potansiyel girişimciler olmakla birlikte, özel olarak gençlere, bir eğitim kurumundan mezun olduktan sonra "birilerinin" kendilerine iş vermesini bekleyen ya da mutlaka eğitim gördüğü konuda iş arayan gençlere yöneliktir.

Eğer onlara, çevrelerine daha farklı bakmalarını sağlayabilen bir gözlük takabilirsem kendimi mutlu sayacağım. Bu kitaptaki yazıları, her hafta tatil günümüzün bir parçasını kullanarak yazdığımı hatırladıkça, o 'zaman'ların ortak birer sahibi olan eşim ve çocuklarımla da kitabın birer ortak-yazarı olduğunu düşünüyorum.

Hepsine teşekkür ediyorum.

EKONOMİST Dergisi ise bu ilk adımı atarak girişimcilik tarihimizde bir dönüm noktasını işaretlemiştir. Bir yurttaş olarak onlara da teşekkür ediyorum.

Nihayet, bu kitaptaki deneyimlerimi edindiğim çalışma yaşamıma girmiş tüm kamu ve özel kesim girişimcilerine teşekkür ediyorum.

Tınaz Titiz

Ankara-Aralık '94

İkinci kitap için ÖNSÖZ YERİNE !

Bu, girişimcilik konusundaki ikinci kitabım ve birincisinde* olduğu gibi yine çeşitli zaman ve yerlerde yayımlanmış yazılarımla bir derlemesidir. Bu yazıları bir araya getirirken, bir bütün oluşturmasına, çeşitli kesimlere söylemek istediklerimi bozmadan iletmeye özen gösterdim.

Geçtiğimiz on yılda girişimcilik daha çok, kendi işini kuracak bireyler için kullanıldı. Bir bürokrata, bir politikacının, bir yöneticinin, hele ve hele bir kurumun girişimciliğinden pek söz edilmedi.

Bugün farklı bir noktadayız. Girişimcilik kavramının dar kalıbını aşmış, onu, “ancak risk alınarak ve yüksek düzeyde yaratıcılık kullanılarak ortaya çıkarılabilecek daha üstün durumlara varmak için bir yöntem” olarak anlamaktayız. Böylece artık sanatçılar, askerler ve şirketler, girişimci olanlar ve olmayanlar olarak tanımlanmaya başlandı.

'80'li yılların ikinci yarısından itibaren toplum yaşamımıza girmiş bulanık girişimcilik, önündeki engellerden bir türlü kurtulamıyor. Başlangıçta bunun, bir dizi mevzuat engelinden kaynaklandığı sanıldı. Ben de sorunu böyle yorumlayanlardanım.

Ama zamanla meselenin sadece mevzuat karmaşasından doğmadığı, girişimciye engel olan mevzuat bir yasa ile ortadan kaldırılsa dahi, insanların süratle yeni engeller oluşturmaya eğilimli oldukları görüldü.

Girişimcilerin hayatlarını etkileyen mevzuat içinde, en tepedeki mevzuat türü olan anayasa değil, girişimcinin iş yaptığı yerdeki belediye başkanı, hatta o belediyedeki bir görevlinin bir yönetmelik maddesini yorumlama biçimi daha önemlidir. Böylece bu “yorumlama biçimi”, anayasadan daha güçlü hale gelmiş olur.

Bu tür mevzuatı üretebilecek insan sayısının ne denli çok olduğu dikkate alınır, girişimcilerin karşısındaki engelin büyüklüğü anlaşılabilir olacaktır.

Devlet bütçemizin %60'a yakın kısmını oluşturan ücretler, kalabalık kamu kadroları adlı bir sorunun mali dışavurumudur. Bu sorunun ikinci ortaya çıkış biçimi, düşük ücretlerdir. Her icat edilen mevzuat hükmünün –anayasadan ya da belediye görevlisinden kaynaklansın– bir “güç” içerdiği, bu mevzuatı uygulamak durumunda olana bir imkan sağlayabileceği dikkate alınır, niçin bu denli mevzuat üretildiği de anlaşılabilir olacaktır.

Ülkemizde girişimciliğin karşısındaki engellerden birisi de, insanlarımızın “değişik bakışlara karşı olan antipatisi” dir. Girişimci ise yapısı itibarıyla çevresine farklı bakabilen insandır. Bu farklılık, girişimcinin dışlanması için iyi bir nedendir.

Değişik bakışlara duyulan antipatinin temelinde ise, eğitim sistemimizin temel direği olan “ezbere dayalı öğretim” bulunmaktadır. Böylece, insanlarımızın en değerli özelliği olan yaratıcılıklarını öldürüyor, tesadüfen öldürülemeyenleri izleyip etkisiz kılmak için de tüm eğitim görmüş kadrolarımızı seferber ediyoruz.

Ezber artık okul duvarlarının dışına çıkmıştır. Yaşamımızın hemen her kesitinde ezberin etkilerini görmek mümkündür. Bunu dile getirmek için yazdığım bir yazıyla sözümü tamamlamak istiyorum.

SEKTÖREL EZBER !

Ezber, nedeni bilinmeyen bir bilginin bellekte tutulmasıdır. İnsan kavrama yeteneğinin sınırlı oluşu nedeniyle her şeyin nedeninin bilinemeyeceği, bazı bilgilerin "inanç" tabanlı olarak akılda tutulacağı bilinen bir gerçektir.

Örneğin, serbest bırakılan cisimlerin yere düşme nedeninin yerçekimi olduğu bilinmektedir. Bu bilgi ezber değildir. Ama yerçekiminin neden var olduğu bilinmediği için o bilgi ezberdir.

Eğitim sistemimizin en belirgin özelliği ezbere dayalı oluşudur. Gelişkin toplumların hiç birisinde rastlanamayacak ölçülerdeki bu eğitsel hastalığın yalnız okul duvarları arasında kalmadığını tahmin etmek güç değildir.

Ezber, çeşitli sektörler içinde mutasyona uğrayarak , tanınmayacak hale gelmiş, ama sorun bununla da kalmamıştır.

Ezber, çeşitli sektörler tarafından öylesine iyi sindirilmiştir ki sosyal bünye onun bir tümör (hem de habis) olduğunu farketmemekte, en değerli besiniyle (insan beyinleri) onu besleyip sürekli olarak semirtmektedir.

Ezber çeşitli kurum ya da sektörlerce bakınız nasıl özümlenmiştir: Ezberin hiç bağdaşamayacağı sanılan "girişimcilik", bu hastalıktan en çok nasibini alan kurumlardan birisidir.

Bir girişimci bir iş fikri üretip onu yaşama geçirdiğinde, onu gören bir girişimci derhal onu izler ve o da aynı işi yapmaya başlar. Sonuç, kısa bir süre içinde her ikisinin de batmasıdır. Çünkü, o iş fikrine karşı gelen iş hacmi muhtemelen iki girişimciyi besleyecek büyüklükte değildir.

Ölkemizde, ilginç bir iş fikrinin, ezberci girişimcilerce iğdiş edilip nasıl cılkının çıkarıldığını hemen herkes bilir.

Yayıncılık sektörü, yine ezberin iyi kök saldığı alanlardan birisidir. Basılı, görsel ve işitsel medyadaki tüm yapımlar tek elden çıkmışçasına birbirinin aynıdır.

Ezberle taban tabana zıt, yaratıcılığın tam egemenliğinde bulunması gereken bir alan sanat, onun da ezbere hiç tahammülü olmayan dalı olan güldürü sanatı ezberin etkisiyle daralmış, yalnızca geri zekalı taklidi yapmaya indirgenmiştir. Küçük bir kısım sanatçı hariç geri kalanı, bu işi gerçekten de aslından farkı anlaşılamayacak kadar doğal yapmaktadırlar.

Kimi ölkelerde "güzelleşme endüstrisi" denilen ve çoğunlukla kadınlara yönelik olan da ölkemizde ezberin en çok etkisinde kalanlardandır.

Sokakta, gazete resimlerinde, parlamentoda ya da herhangi bir toplantıdaki kadın giyim-kuşam, makyaj ya da sa biçimine dikkat edilirse, kadınlarımızın en az yarısının birbirinin aynı görünüşte olduğu görülecektir.

Ama bütün bunların içinde öyle bir tanesi vardır ki işte o, bu işin kaynağı olan eğitimi dahi geride bırakmıştır. Bu, kamu yönetimi ya da bürokrasidir.

Osmanlı zamanından bu yana değiştirilemeyen usullere üstüne üstlük "devlet geleneği" diye bir de isim takılmıştır. Bir işlemin niçin öyle yapıldığını, başka türlü yapılırsa olup olamayacağını sormak hemen hiç rastlanmamış bir olaydır.

Her yıl yapılan bütçeler, bir yıl evvel yapılmış bütçenin yalnızca rakamlarının değiştirilmesinden ibarettir.

Bu kısa bir iki örnekten yola çıkılarak tüm sektörler gözden geçirilirse, ezberin iliklerimize kadar nasıl işlediği görülecektir.

Bu hastalığa dikkat edilmelidir. Bir toplumu sinsice yokedebilecek eğer iki neden varsa, bunlardan birisi mutlaka ezberdir.

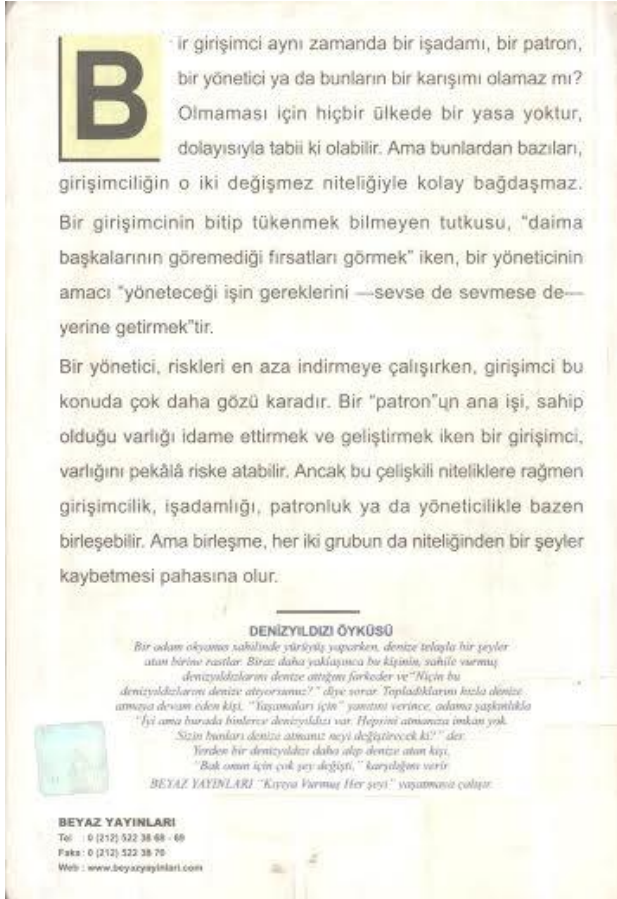
Salı, 02 Nisan 1996

Her hastalıkla mücadele için mutlaka bir "en iyi yol" vardır. Yeter ki hastalığın varlığını içtenlikle kabul edelim. Girişimciliğin karşısındaki engeller –daha doğrusu onların üremesi– de böylesine bir hastalıktır.

Pazar, 21 Nisan 1996

Erenköy–İstanbul

Arka kapak:

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ KİTAP

Birinci Kitaba Önsöz 1

Pişmiş girişimcinin başına gelenler 4

I. GİRİŞİMCİ KİMDİR?

Girişimci kimdir? 7

Girişimci ne işe yarar? 9

Girişimcilerimiz ve oto tamircilerimiz 13

II. İŞ FİKİRLERİ ÜRETMEK

Önce para değil 17

Bir iş fikri bulmak 19

Sorunlar imkanlardır 21

Yerel potansiyeller, iş imkanı demektir 23

Her yeni kazanılan beceri, yeni bir iş imkanıdır 24

İstanbul Patent Kütüphanesi: Milyonlarca iş fikri 26

Yüksek tüketim gücü ihtiyaç, ihtiyaç ise "iş" demektir 28

Düşük tüketim gücü özlem, özlem ise iş fikri demektir 31

Kendi işini kurmanın vazgeçilmez koşulu: Bir süre tasarruflu yaşayabilmek 33

Tasarruflu yaşamak; ama nasıl? 35

Eksik eğitilmiş girişimciler ne yapsın? 37

Girişimcilere bir iş fikri 40

"Bunu yapabilir misiniz?" Sergileri 43

III. ÇOK YÖNLÜ DESTEK

Çok yönlü destek nasıl sağlanır? 45

Çok yönlü destekte ikinci adım: sponsor 47

Can alıcı nokta: İş Planı hazırlamak 48

Nakit akımı tablosu hazır! Şimdi para nasıl bulunacak? 50

IV. ENGELLER

Girişimcilerin önündeki engeller 53

Haksız rekabetin giderilmesi, girişimcilere en büyükyardım olur! 55

Engel No 1: Belediyeler! 57

Engel No 2: İşsizlikle mücadele kuruluşları! 59

Engel No 3: "İstihdam ancak yatırımla yaratılabilir düşüncesi" 61

Engel No 4: Teknoloji transferi(!) 63

Üniversitelerin haksız rekabeti 64

Kamu kuruluşlarının haksız rekabetleri 66

İdarenin, girişimcilere bakış açısının değiştirilmesi 68

Toplumun, girişimcilere bakış açısının değiştirilmesi 70

Kamu görevlilerinin tutum ve davranışlarındaki yanlışlar 71

V. GİRİŞİMCİLİK POLİTİKASI

Girişimcilik politikası 73

İş kurma işlemlerinin sadeleştirilmesi 78

İş kapatma işlemlerinin sadeleştirilmesi 80

Vergi işlemlerinin sadeleştirilmesi 81

Girişimcilerin bilgilendirilmesi 83

"Girişim Ödeneği" uygulaması 85

Yeni buluşlar için teminat fonu 86

Çocukların yeni buluşlara özendirilmeleri için oyuncakta sıfır gümrük ve KDV 89

Girişim Klinikleri 90

Girişimcilik eğitimi 92

Girişimcilik klüplerinin desteklenmesi 94

Girişimcilik radyoları 95

Girişimcilik radyoları için programlar 96

Kamu Alımları yoluyla girişimcileri desteklemek 98

- Kamu Alımları Resmi Gazetesi 100
- Kamu Alımları hakkındaki şikayetler 101
- "Nasıl" yerine "ne"leri belirten şartnameler 102
- Yeterlik istemleri, kasıtlı ayrıma yol açmamalı 104
- Lojistik Mühendisliği 105
- Şartname Bilgi Bankası 106
- Kamu Alımları Rehberi 107
- Kamu alımları raporunun başlıkları 108
- Kaybeden firmaların bilgilendirilmesi 110
- Uluslar arası ihale yoluyla yapılan kamu alımları ..111
- İç kamu alımları da akreditifle yapılmalı 112
- Kamu, niçin senet kullanmaz? 113
- Alımlara esas maliyetlerindöğru hesaplanması gerekir 114
- Satın alma görevlilerinin eğitilmesi 116
- Satın alma görevlilerinin rotasyonu 118
- Yüklenici örgütlerinin, yüklenicileridenetlemesi gerekmez mi? 119
- Kamu Alımları politika merkezi 120
- Girişim Destekleme Ajansları 121
- Girişim Sermayesi 126
- Risk Sermayesi 131
- Kamu alımları ombudsmanı 134
- Batı için önemli, bizim için yaşamsal 137
- "Secondment" 140
- Teknopark: Girişim ile bilginin buluşma yeri 141
- 'Yaratıcılık" nasıl geliştirilebilir? . 144

VI. ÇAĞRILAR

Reklam firmalarına çağrı 147

Danışmanlık şirketi kuracaklar: Dikkat! 148

Girişimcilerin KOSGEB'ten beklentileri 151

Patent başvurusuna ödül verilmeli 152

Bankalara çağrı! 154

Ev hanımları, sizler iyi birer girişimcisiniz,bunu biliyor musunuz? 155

Çocuklar, sizler de ideal birer girişimcisiniz, haydi! .156

"Yeni buluş" bilinci yaratalım 157

İzmirli müteşebbisler 159

İzmir Teşebbüs Ajansı 161

Bir "öncü" aranıyor 162

Yeni girişimcilere para verirken dikkat! 164

Umbrella (şemsiye) projesi 166

Halk Bankası gerçekten girişimcileridesteklemek istiyorsa 167

Belediye başkanlarımıza: girişim ajansları kurunuz 168

Belediyeler ve girişimcilik 169

Ekonomik kriz, topluma yeni fırsatları da getiriyor 170

Yeni işlerin yaratılmasından kimler sorumludur? 171

VII. HEPİMİZİN GÖREVİ

Sosyal sorumluluk 173

İKİNCİ KİTAP

İkinci Kitaba Önsöz 181

VIII. AĞAÇ YAŞKEN EĞİLİR

Sektörel Ezber 183

- Başarısız girişimcilerinizi bize bildiriniz 185
- Çocuğunuz için iş kurma hesabı 186
- Çocuğunuz harçlığının birazını kendi kazanabilir 187
- İlkokul çağı, girişimcilik için uygun başlangıçtır 188
- Belediyeler dikkat: Bir taşla dört kuş! 189
- Biz büyüğüz! 191
- Büyük işletmeler, girişimcilik konusunda sizingöreviniz yok mu? 193
- En değerli ürünü üretiniz: buluş! 194
- Girişimcilik ortamını bozan öğelere karşı mücadeleiçin bir yöntem 197
- Bir kuruluş bunu yapmalı! 199
- Sponsor aramıyorum! 200
- İTÜ Teknoparkı ikiye katlanabilir! 201
- Girişimcilerin örgütlenmeleri gerekiyor!203
- Bir iş fikri: Sanayi kuruluşlarına buluşçuluk eğitimi 205
- "Girişim Destekleme Ajansı" kurma eğitimi 206
- Danışmanlık şirketi kuracaklar dikkat! 207
- Önce bilgi toplamak daha ucuzdur! 209
- Rekabet iyidir ama! 211
- Üniversitelerimiz girişimciliğın önemini gerçekten farkında mı? 213
- GIAD(18): Artık planı uygulamaya başlayabilirsiniz! 214
- Girişimciliği özendirmekle yükümlü olanlarabir öneri 216
- Vatandaşlık bilinci arttıkça "Mevzuat Yüğü" azalır! 218
- Yine haksız rekabet! 219
- Yeni Girişimcilere para verirken dikkat! 221
- Küçük işleri nasıl desteklemeli? 223

Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, ilaç gibidir! 229

GIAD'lara bir öneri! 231

Niçin "genç" işadamları? 232

GIAD'lar da farkındalar ama 234

GIAD'lar için bir eylem planı önerisi 235

...Girişim Destekleme Ajansı AŞ Ana Sözleşmesi 256

Girişimciler ve ihtiyaç profilleri! 268

IX. İŞ FIKIRLERİ

Sorun sevimsizdir ama iş yaratır! 271

Bir iş fikri: Kamu kuruluşlarına buluşçuluk eğitimi 272

Baklava için franchising 273

İş fikri ve girişimci, "Deprem Sığınağı" fikri vegirişimciler 274

Beyin Faks Fırtınası! 275

Bir iş fikri: meclislerin veri tabanlarının işletimi 277

Bir iş fikri: taksiciler için emniyetli bölme! 278

Tükenmez bir iş kaynağı: bakım-onarım işleri! 279

Hem hizmet hem kazanç! 281

X. NOTLAR!!!

Türk mutfağı girişimciler için bir hazinedir! 283

Türkiye florası: tükenmez iş kaynağı! 284

Haksız rekabete karşı bir önlem! 286

İş bölüşme (jobsnaring) 288

Memura ikinci iş yaşağı! 289

Sanayi sitelerindeki kuruluşlar için bir yenidenyapılanma önerisi 292

Özürülüler için Girişim Ajansı 304

Kişilerin Girişim profilleri 309

Girişimcilik Testi 310

Değerlendirme 316

SONSÖZ YERİNE...

Çalışan sayısı yerine, etki alanı kavramı kullanılmalıdır 317

Esas referandum yapılması gereken 320

Girişimciliğin öbür yüzü 322

Gençlere yeni rol: durum liderliği ya da durum girişimciliği 324

Büyükler için Hayat Bilgileri

2004, Beyaz Yayınları, İstanbul

Tam metin (dijital kopya) adresi:http://tinaztitiz.com/kitaplar/hayat_bilgisi.zip**Üçüncü Basıma ÖNSÖZ**

İçindekilerin büyük çoğunluğu 1995–2000 arasında yazılmış yazılardan oluşan kitabın adını bu defa “düzeltip” gerçek niyete yaklaştırdık. Sevgili Akın Yılmaz’ın ince zekasıyla “nasıl olsa anlaşılır” diye düşündüğü kitap adındaki Hayat Bilgileri, en azından yazarınca didaktik anlam yüklenince bu yeni basıma (şaka yollu) çıkmasını koymak farz oldu. İlk basımdan 6, ikinci basımdan 4 yıl gibi pek de uzun olmayan bir süre geçmesine karşın, para birimlerinde epey değişiklik oldu. Enflasyon bir yana 2005 yılında paradan altı sıfır atılıp YTL birimine geçilmesi ve 2009 yılında tekrar TL’ye dönülmesi akılları epey karıştırır oldu. Bu nedenle –her yazının sonunda yazı tarihinin de bulunmasına güvenilip– yazılar içindeki para birimlerine dokunulmayıp okuyucunun kafasının daha karıştırılmamasına çalışıldı. Yazılar içinde eleştirilen kimi konularda olumlu gelişmeler –maddenin doğası nedeniyle– kuşkusuz vardır. Onlara da dokunulmayıp hiç olmazsa o gün için o konudaki durum resmedilmeye çalışıldı. Bir yandan da çoğu yazının tarihi değiştirilip bugün tarihi yazılsa aynen geçerli olacağına işaretle yarar var. Bozulma ve düzelmenin çığ etkisi nedeniyle bozulma eğiliminde olan süreçlerin giderek daha bozulduğu, düzelmenin de benzer yolu izleyip daha düzeleceğini tahmin etmek güç değildir. Birimlerdeki değişimlerin yanısıra metinlerde kullanılan –ve o günün okur yaş ortalamasına göre– anlaşılır olan sözcüklerde de değişimler oldu. Bu basımı gözden geçirip, hem de kitabın şaka yollu hayat bilgileri olduğunu desteklesin diye küçük komik resimleri yerleştiren sevgili Alp’in uyarısıyla tevdi, teşne, tedavül gibi sözcüklerin yanlarına günümüz karşılıkları eklendi. Bu yeni haliyle biraz gülümseterek de olsa okunabilirliği artırıldı ise ne mutlu bize. Ağustos 2010, Kozyatağı

İÇİNDEKİLER

Önsöz	Viii
Sorun Çözme Becerisi Doğru Adlandırma, Yanlış Adlandırma Ve Sorun Üretme.....	1
Söyleşi	3
Büyücüler Ve Sistem Tıkanması!.....	25
“Çevre Sorunları” Mı, “Çevre’de Kristalleşen Sorunlar” Mı?....	28
Az Bilim!.....	39
Bilim Çantası!.....	44
Bilim Meraktır!.....	47
Bilim, Emin Olduklarımızı Terk Etmeye Hazır Olmadır!	50
Osmanlı Ve T.C. Neyi Nasıl Nasıl “Iskaladı”?.....	52
Beceriksizliğin Bu Kadarı!	55
Bir Okur Mektubu Üzerine!.....	56
Dönüp, Kendimize Bir “Bütün” Olarak Bakmalıyız!.....	59

Mayo Askısı Gösterge Olur Mu?.....	62
Motor Korkusu!.....	64
Noterli Ve Stadyumlu Sınavlar.....	66
“Ölçüler Daima Yaşar”.....	67
Politika Yalnızca Soyundurur!.....	68
Resmî Kıyafetlerdeki Akıl Eksiği!	71
Sahte Sanatlar Toplumu!.....	73
Ekonomide Temizlik!	75
Fikir Girişimcileri, İş Başına!	80
Fırıncılar Derneği: Rekabet Ekonomisi İçin Bir İbret!.....	84
Sorulmayan Sorular!.....	85
Sorun Kimyası'nın Dördüncü Kanunu!	89
Bir Yanlışın Diğerine Yol Vardır!.....	92
Çözüm Bulmayalım, Neden Arayalım!	94
Çözüm, Sorunu İyi Anlamaktır!.....	96
En Önemli Sorunumuz Yıllardır Niçin “Pas Geçildi”?.....	99
Fantom Sorun!.....	102
Geçmişin Belirleyiciliği.....	103
Küçük Ama Sık Tekrarlanan Yanlışlara Dikkat!.....	106
“Mafya” Diye Bir Sorunumuz Yoktur!.....	107
Nasıl Bir Türkiye Özlemindeyiz?.....	110
Nelson'un Huni Deneyi ... Yine!.....	115
Toplum Sorunlarına İlgili Duyanlar İçin Bazı Öneriler!.....	117
Anlaşabilmek “Gelişkin Türkçe”.....	122
Güneş Ve Ay Tanık İstemedi.....	124
“Kavram Tabanında Uzlaşma”Ve Ulusal Bütünlük!.....	125
Teknoloji “Cehaleti”	128
Ben Neymişim Yahu!.....	131
Düşünce Özgürlüğü, Aklına Geleni Söylemek Midir?.....	133
Hukuk Devleti Ve Korkmama Özgürlüğü.....	136
Korkmama Özgürlüğü.....	139
İç Barış Bildirgesi!.....	141
İşkencenin Kök Nedeni!.....	149
Liderler Ve Toplamlar.....	151
Liderleri Toplamlar Yetiştirir, Koşullar Ortaya Çıkarır!.....	153

Öcülerle Nasıl Başa Çıkılabilir?.....	155
Onaylanan İşkence Ve Sonrası!.....	158
Örgütlenme Özgürlüğünün Sınırları Var Mıdır?.....	159
Rize'lilere Çağrı!.....	162
Rüşvet.....	164
Siyaset Nerelere Girmemeli, Neden?.....	165
Siyasette Kalite.....	167
Yaya, Bisikletli, Kamyonlu Ve Başbakan.....	169
“Yeni Muhalefet Anlayışı” Nasıl Olmalı?.....	171
Unvanlar Kireçlenmeye Yol Açar!.....	175
Tv Tartışmaları Ve “Kanonik” Konuşma!.....	176
Düşünce Kalitesi!.....	179
Eleştiriye Kapalı Sistemler Kendini Sürdüremez!.....	181
Çalışan Kadınların Ücreti % 15 Yüksek Olsun!.....	183
Doğal Taleplere Uymayan Kurumlar Yaşayamaz!.....	184
Evlilik Aşkı Öldürür (Mü?).....	187
Kuralın İyisi Yazılı Olmayandır!.....	188
Kuralların Uygulan(A)Madığı Yerde, İyilere Ceza	190
Piramit'in Tabanında “Temiz Akıl” Olmalı!.....	192
Sokaktan Gelen Tasarım.....	194
Sosyolojik Silahlar Tehdit Ediyor!.....	197
Temiz Toplum.....	200
Yanlış Konularda “Konuşan Türkiye”.....	202
Medeniyet Çarkı Acımasızdır.....	207
Hayvanlar Ve İnsanlar Agit Ve Haklar.....	211
Apartmanda Köpek Beslenir Mi Beslenmez Mi?.....	214
Bakanlara Niçin Kurban Kesilir?.....	216
Başiboşinsanlar TehlikeSaçıyor!.....	218
Hayvanat BahçeleriVe Kaisen!	219
Oynamaya İsteksiz Ayı!.....	222
Sinekler Öldürülmeli Mi?.....	224
Tavuk Kafası Koparma Yarışı.....	227
Bir Gerçeğin Yeniden Keşfi!.....	228
Fıkra Anlattırın!.....	230
İnsanlar Niçin Bağırır?.....	231
Kural Tanımazlığın Sınırları Neresidir?.....	232

Yeni Bir Üçkağıt Türü: Çevre Dostu	233
Abi N'olur Biraz İpucu Ver!.....	233
Kaş Yapmak–Göz Çıkarmak!.....	234
Mediakrasi Ve Mediokrasi!.....	237
Mıncık Ve Toplumsal Bozukluklar!.....	238
Otobüste Yananlar Niçin Yandı?.....	239
Prostat Ameliyatına Meraklı Yarışmacı!.....	240
Radyo Ve Tv'de Birşeyler Mi Oluyor?.....	242
Tartışma Mimarisi.....	243
Uzaktan Eğitim Ve Rtük!.....	246
Bilgi Toplumu Ve İnsan Kaynakları.....	249
Bir Bağımlılık Türü: Şikâyet!.....	252
Bir Fizik Problemi Bağırarak Çözülebilir Mi?.....	254
Canavar Merakı !.....	256
Direkler Kurtuldu, Peki Duvarlar Ne Olacak?.....	258
Harekete Geçiren Nedir?	259
İhlal Hiyerarşisi!.....	262
Şapkadan Tavşan Nasıl Çıkarılır?.....	264
Sıkıntısız Yaşam!.....	266
“Yeni” Arayışları, “Eski” İle De Son Bulabilir!.....	267
Aıds Bir Hastalık Değildir!.....	268
Ben Bu “Vatandaş” Lardan Korkuyorum!.....	271
“Birşeyler” Yapmak Lazım!.....	272
Çalışmadan Para Kazanılmaz!.....	276
“Çete” Anatomisini İyi Anlamalıyız!.....	278
Fevkalade Dinamik Bir Toplumuz Ama..!.....	282
Kimlerden Kurtulmalı?.....	284
Kültürümüzün Köşe Taşlarından Biri: Doğuya Sürmek!.....	285
Kurtarıcı Tırtıl Yoktur!	288
Ne Olur, Vatani Bu Kadar Sevmeyelim!.....	291
Organik Mobil Laboratuvarlar.....	293
“Parti Neferi” Politikacı Tipini Artık Bitirelim!.....	295
Yuhalama İletil!.....	296
Zihinsel Virüsler.....	298
Aziz Nesin Haklıydı!.....	305

Kırmızı Plaka Ve Fırfırlı Mavi Lamba!.....	307
Trafik Canavarının Tam Şekli!.....	308
Trafik Kazaları Sanıldığı Kadar Çok Değildir!.....	311
Trafik Terörünü Niçin Durduramıyoruz?.....	314
İş Dünyası Teknoloji Transferi.....	318
Buluşçuluk, Demokrasi Ve Yeni Kölelik!.....	319
Nihayet Bilim Dünyasını Sarsacak Keşfi Yaptık!.....	321
Türkiye'de Üniversite, Bilim Ve Teknoloji Politikaları	323
Her Örgütlenme Kendi Etik Kurallarını Oluşturmalıdır!.....	328
Toplam Kalite Yönetimi, Iso-9000 Ve Kamu Yönetimi.....	330
Bir Türk Kaç Avrupalı Eder?	332
Gelişmişlik Ölçütleri Nereye Kadar Yol Göstericidir.....	333
Tarım Mı Sanayi Mi?.....	334
Ücret Kargaşası Nasıl Önlenir?.....	336
Ucuz İşçi, Ucuz İşçilik Değildir	342
Yeni Bir Ücret Sistemi.....	344
Altıncı Kaplan.....	347
Farklı Boyuttaki Olgular Toplanıp Çıkarılabilir Mi?	349
Farklı Malzemelerin Birleştirilmesi Müziksiz Olmaz.....	352
Kefil Olmak Sorumluluk Getirir.....	354

Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!

2011, PEGEM Yayınları –

Sorunların İntikamı kitabından seçmeler: http://tinaztitiz.com/wp-content/uploads/2012/05/Sorunlarin_Intikami_Secmeler.pdf

Önsöz + arka kapak:

<http://www.kitapyurdu.com/icsayfalar.asp?id=584300&sayfa=584300-10.jpg>

TEŞEKKÜR

Hemen her kitabın başında, yazım sırasında sabır gösterip yazara zaman yaratanlara, hazırlık nüshalarını tashih edenlere ve genel olarak katkıda bulunanlara teşekkür edilir.

Ben de bu zevkli gerekliliği aynen yerine getiriyorum, ama bu kadar değil.

Kitaba esas alınan çalışmalar, bir yıl kadar evvel, Sorun Çözme Kabiliyeti yetmezliği'nin nedenlerini ve o nedenleri ortadan kaldıracak çözümleri aramak ve anlamak amacıyla bir grup gönüllünün katılımlarıyla başladı. Her katkıdan sonra yeniden şekillenen çözümleme, sonunda bu kitabın dizin sayfasında görülen zihin haritasındaki genişlik ve derinliğe erişti. Sanırım ki bu şekilde kolektif biçimde yazılan –raporlar hariç– kitap sayısı pek fazla değildir. Bu nedenle, bu süreçte tüm katkıda bulunanlara içten teşekkürlerimi sunuyorum. Ama yine de iki kişiyi ayırarak: Prof.Dr. Sn. Kenan Mortan ve Sn. Osman Arolat. Tüm katkılar alınıp kitap bitirildikten sonra bütünüyle okuyup, epeyce değişmesini sağlayan bu iki dosta ayrıcalıklı teşekkürlerimi sunuyorum.

Ayrıca, Sn. Dr.NecatiSaygılı'ya, Sn. Güler Yüksel'e, günbegün önerdikleri düzeltmeler için; Sn. Bülent Ağaoğlu'na neredeyse bir kitap yazacak kadar hacimli ve titiz düzeltme ve önerileri için; kitaba verdiğim ilk adın (*Derindeki İlle*) olumlu çağrışım yapacak şekilde değişmesini (*Derinden İyileşme*) sağlayan kızım Dr.Beyhan Titiz Maybach'a; bir süre sonra da şu anki adının isim babası Sn. Mehmet Ceylan'a teşekkür ederim.

İçtenlikli bir teşekkürüm de, toplumumuzun sorun çözme kabiliyetinin, gelişmiş toplumlarınkinden pek de farklı olmadığını söyleyerek beni uyandıran –ve böylece sorunun niçin toplum gündeminde olmadığını anlamamı sağlayan– adını şu an unuttuğum bir dostumadır; o olmasaydı, bu sorunun niçin aydınlarımızın gündeminde olmadığını hala anlamamış olacaktım.

Kitabın yazar bölümüne «derleyen» denilmesinin bir nedeni bu iken, diğer nedeni de yayında yer alan bana ait bilgi ve görüşlerin de, onbeş yıldır Beyaz Nokta'ya entellektüel katkı yapanların ya aslı ya yansıması olmasıdır. Bu sadece burada yazılanlar için değil, yer yer verilen referanslar (www.tinaztitiz.com yazıları) için de doğrudur. Onların da büyük bölümü –belki içselleştirilmiş– yansımalarıdır.

“İfade ettiğim her cümle bir belirtim olarak değil bir soru olarak anlaşılmalıdır.”

NielsBohr

ÖNSÖZ

Sorun Çözme Kabiliyeti, kelimenin tam anlamıyla Pandora'nınKutusu'dur¹.

Ama herhalde, böyle bir doğurgan sorun'un korkutuculuğundan, insanımız böyle bir sorun'un var olmadığını düşünegelmiştir. Hatta ne olur ne olmaz, sorun'un ortaya çıkmasını sağlayabilecek bir kavramı da ne kendi icadetmiş ne de başka kültürlerden kendininkine aktarmıştır. Bu kavram *kök-sorun / hayalet-sorun*² kavramıdır.

Adına kurnazlık mı yoksa aymazlık mı denilmeli bilinmez ama kesin olan, sorunu görmezden gelmenin bu topluma –ve benzerlerine– çok pahalıya patladığıdır, o da şimdilik.

Bu kavramla ilk karşılaşanların tepkisi; “Sorunlar paketlenip üzerine de SÇ kabiliyeti etiketi yapıştırılırsa sorunlarda bir değişiklik, bir çözülme olur mu? Bu sadece bir adlandırmadan ibarettir“ biçimindedir. Bu itiraz önemlidir; gerçekten de ilk bakışta doğru görünüyor.

Karşılaşılan bir sorun'un SÇ kabiliyeti yetmezliği nedeniyle mi, yoksa her toplumda rastlanabilecek sıradanlıkta neden(ler)den mi olduğunun anlaşılması önemlidir. Bir diğer deyimle SÇ kabiliyeti yetmeziği bir *kök-neden* midir yoksa bir *sonuç* mu?

Pekala kolaylıkla, bu yetmezliğin eğitim sistemimizdeki kronikleşmiş sorunlar, bir köprü coğrafyada yaşıyor olmak nedeniyle sorun stokumuzun daima kaldıracabileceğimizden (çözebileceğimizden) ağır olması vb nedenler yüzünden ortaya çıkan bir *sonuç* olduğu savunulabilir ki aslında bunlar doğrudur da. Gerçekten de SÇ kabiliyeti yetmezliği bu ve benzeri nedenlerle (4'te açıklanmıştır) ortaya çıkmış bir sonuç idi; ama artık değildir. Neden ve sonucun birbirlerini sürekli besledikleri ve böylece nedenin aynı zamanda sonuç, sonucun da neden olduğu tüm döngülerde durum benzerdir.

Aşırı perhiz ve beslenme yetersizliği nedeniyle aneroksiya sarmalına düşen bir kişinin bu durumunda neden ve sonuç hangileridir? Doğru cevap, beslenme yetersizliği ve aneroksiya birbirini beslemektedir.

¹Açıldığında, içinden her türlüolumsuzluğunortayaşaçıldığınainanılanmitolojik kavanoz (*pyxis*).

² Bu, sadece bazı sorunların gerçekte olmadığını, onların birer hayalet (phantom) sorun olarak görüldüğünü anlatmak için kullanılan bir deyimdir. Örneğin, bıçaklanarak öldürülen bir adamın ölüm nedeni olarak aşırı kan kaybı gösterilirse buradaki kan kaybı hayalet sorun' dur. Yani aslında ölüm nedeni bu değildir. Olsa olsa tıbbi neden budur, belki tıbbi neden bile bu değil mesela beynin oksijenle beslenememesidir. Hatta bıçaklanma olayı da bir hayalet sorun'dur.

Bu şekilde geriye doğru gidildikçe öldürme olayının gerçek nedenlerine doğru varılır. En son bulunan nedene ise Kök (root) Sorun denilmektedir.

HayaletveKökSorun'larınpratikolarakönemibüyükdür. Görevisorunçözmekolan kişileribilmesigerekennoktaşudur: HayaletSorun'lardeğil, ancakKökSorun'larçözülebilir!.

Yüksek enflasyon ve işsizlik olgusu için de benzer sarmal geçerlidir. Yüksek enflasyon birçok işin iflas etmesine, bu ise işsizliğe neden olur; işsizlik ise üretim azalması nedeniyle ek bir enflasyona yol açar. Sosyal olayların hemen hepsinde bu çığ olgusu geçerlidir.

İşte SÇ kabiliyeti yetmezliği adını verdiğimiz olgunun tek başına bir kök-sorun olarak tanımlanmasının nedeni, -ona yol açan nedenlerin kalıcı hale gelmiş tabiatları nedeniyle- *kendi kendisinin nedeni* haline gelmiş olmasıdır. Bu olgu 4.8'de daha ayrıntılı açıklanmaktadır.

Tahmin edilebileceği gibi, her türlü kendi üzerine kapalı neden-sonuç ilişkisi, dönerek kendini güçlendiren (olumlu ya da olumsuz yönde) bir etki yaratmakta olup, fizikteki *çığ etkisi*'nin tam olarak benzeridir.

Metin içinde yer yer altı çizili (*hyperlink*) başvuru adresleri belirtilmiştir. Metnin elektronik kopyasını okuyacaklar için kolaylaştırıcılık sağlayan bu bağlantılar, kağıt formatında okuyacaklar için bir anlam ifade etmeyeceğinden, bir web tarayıcısına yazılıp okunması önerilir.

Metnin okunmasındaki akıcılığı bozmamak, bir yandan da gereken açıklamaları yapabilmek için (*Kutu*), (*dip not*) ve (*son not*) olarak 3 ayrı ekleme kullanılmıştır. Hemen metnin içinde akıcılığı bozmadan verilmesi gereken açıklamalar (*kutu*), birkaç satır olanlar *dip not* ve birkaç sayfaya kadar olanlar ise *son not*'tur. Kutular (Kutu 1, Kutu 2, ...) şeklinde sayfa içinde; dip notlar ilgili sayfanın altında 1, 2, 3, ... şeklinde ve son notlar ise metnin en sonunda A, B, C, ...AA, BB,... notasyonu ile işaretlenmiştir.

Bu yayından beklenti, SÇ kabiliyeti yetmezliği sorununun toplum gündemine girmesi, çalışma konusu *sorun çözmek* ya da daha doğru biçimdeki ifadesiyle « *sorun çözecek olanlara uygun ortam hazırlamak*» olanların dikkatini bu konu üzerine çekmektir.

Antropolog ve tarihçi Joseph A. Tainter 1996 yılında yazmış olduğu (*Complexity, problem solving and sustainable societies*)³ başlıklı makalesinde, bir toplumda çeşitli sorunları çözmekle görevli kurumların başarı ya da başarısızlıklarının, o toplumun sürdürülebilirlik ya da çöküşünü belirlediğini; *sosyal karmaşıklık* ve o karmaşıklığın *enerji yoluyla sübvansiyonu* arasındaki azalan getiri ilişkisinin negatife dönmesi halinde karmaşıklığın yönetilemez hale gelip çöküş sürecinin başladığını tartışmakta, Roma İmparatorluğu gibi birkaç toplumun çöküşlerini de örnek olarak vermektedir.

Bu öngörüsü, makale içinde net olarak şu şekilde ifade edilmektedir:

“Bu tarihsel örneklerin gösterdiği şey, varlığını sürdürebilecek bir toplumun özelliklerinden birinin, -ya giderek artan veya istikrarlı getiriye sahip ya da tedariki, mâliyeti ve kalitesi güven altına alınmış, enerji sübvansiyonu ile finanse edilebilecek azalan verimli- *sürdürülebilir bir sorun çözme sistemi* olduğudur.”

Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünde de benzer motifler bulunduğunu⁴, ama çöküşün küllerinden doğan cumhuriyetin kültürel karmaşıklığı yönetebilme -bu kitaptaki karşılığı ile *Sorun Çözme Kabiliyeti*- genlerinin de Tainter'in teşhisinin izlerini taşıdığı kuşkusuz yersiz sayılmamalıdır.

³<http://dieoff.org/page134.htm> (EN), http://www.beyaznokta.org.tr/cms/images/201008251656_TR_complexity_OK.pdf (TR)

⁴Kennedy, P., *Büyük Güçlerin Yükselişi ve Çöküşleri*, T. İş Bankası Yayınları, 1998

Bu yaşamsal konu üzerinde başlatılabilecek odaklanmanın toplum gündemine taşınarak, gündelik çekişmelerin dışında bir “*derinden iyileşme*” sürecini başlatabileceği ümit edilmektedir.

Bu kitabı okuyanlar, söz konusu yetmezliğin giderilmesi için yapılması gerekenlerin çokluğunu ve alabileceği süreyi düşündüklerinde muhtemelen bir ümitsizliğe kapılabilirler. Ancak şu unutulmamalıdır ki her hastalık sürecinde umudun en parladığı anlardan birisi de hastalığın kabul edildiği andır. Kuşkusuz –özellikle de kültürle ilgili konulardaki– toplumsal değişimlerin söz konusu olduğu hallerdeki uzun süreler belki gelecek kuşaklara sarkabilir. Ama kısa ve orta vadeli önlemler, görünür bir gelecekte de olumlu sonuçlar verecektir. Özellikle de düzelmeye başlayan süreçlerin yaratabileceği pozitif geri beslemeler en büyük ümittir. Kitaba bu nedenle önce “*Derinden İyileşme*” başlığı konulmuştu. Daha sonra gelen bir öneri ise tam olarak neyin ifade edilmek istendiğini anlatır türden olduğu için o benimsendi: *Sorunların İntikamı..Çözemeyeni Çözerler!*

Bizim fedakarlıklarımız gelecek kuşaklara refah ve mutluluk olarak yansıyacaktır.

Bu beklentinin gerçekleşeceği umuduyla.

M.Tınaz Titiz

Ocak 2011, İstanbul

İçindekiler

Teşekkür ve önsöz - vi-vii

1. Giriş ve tanımlar - 1
2. Beyaz Nokta hareketi - 7
  - 2.4. Beyaz Nokta için misyon, vizyon ve değerler - 13
  - 2.5. Niçin Öncelikle bu hedef - 13
3. SÇK Yetmezliği nasıl kanıtlanır - 14
4. SÇK Yetmezliğinin kaynakları - 36
5. Kısır SÇ Kültürü hangi yoz SÇA'nı besler - 49
6. SÇK yetmezliği nasıl geliştirilebilir? 84
  - 6.1. Kritik müdahale önlemleri - 85
  - 6.2. Genel önlemler - 93
7. Son söz yerine - 109

Ekler

Sorun Çözme Kabiliyeti - 113

"Kılçık Diyagramları" Yoluyla Sorun Çözmek - 117

Zengin Öğrenme Ortamı - 120

Doğru Kural Koymak - 121

Onur Yasası (TheHonorCode) - 124

Belediye Başkanına Açık Mektup - 125

Yaşam Öğrenmektir - 127

Sorun Kimyası - 129

Koz - 131

Bir Yanlıştan Diğere Yol Vardır ! - 133

Nereye Varmak İsteddiğini Bilmek! - 135

Kritik Aydın Kitleleri - 137

Bu Kadar Çok Tv'yı Besleyebilecek Haber Var Mı? - 138

Eğitim Sistemimiz Başarılıdır.. - 141

Zihinsel Virüsler - 143

Örnek Tavır Ağları - 147

- Yüksek Öğrenebilirlik! – 149
- Öğrenme Devrimi – 151
- "Laiklik" –Bu Tanımla– Niçin Satmadı Ve De Satmaz! – 153
- Bir Kavram Tanımı Örneği: Eğitim – 158
- Soru Ve “Doğru Soru”! – 159
- Cesaret Ve Korkusuzluk Ortamı – 161
- Onursuz Ve Bilgili İnsan Yetiştirmek! – 162
- Saklı İçerik – 164
- Domuz Gribi: Bir Altın Fırsat! – 167
- "Milyarda Bir Risk Olsa Çocuğumu Yollamam"! – 170
- Bir "Sakli İçerik": Kar Tatili – 174
- Rize'li'lereÇağrı! – 178
- Vakum! – 181
- Sahte Sanatlar Toplumu ! – 184
- “Beyaz Nokta® Sorulari”Toplantı Dizisi Hakkında Bilgiler – 186
- "Kısır Döngü"ler Birer Avantaja Çevrilebilir Mi? – 192
- Yabancı Dil Kargaşası – 196
- Kafalar Niçin Karışık – 207
- Koşullanmama Hakkı – 211
- "Küme Zekası" – 212
- Korkmama Özgürlüğü – 218
- Nereden Başlamalı – 218
- En Gerçekçi Ve De Gerekli Vaat – 221
- Hızlı Dönüşüm Kampları (Hdk) – 225

Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?

2014. Ankara: PEGEM Akademi.

http://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/1262014094751Pages%20from%20Kisir%20Donqu_bask%C4%B1.pdf

<http://www.pegem.net/kitabevi/164763-Kisir-Dongu-Nasil-Kirilabilir-kitabi.aspx>

Başlarken...

Osmanlı İmparatorluğu'nun çözülmesinden sonra Cumhuriyet Türkiye'sinin yüklenmiş olduğu sorun stokunun günümüze dek geçirdiği değişim ancak tarih, antropoloji, sosyoloji, ekonomi gibi dalların birlikte inceleyebileceği bir bileşik alandır.

Muasıır medeniyet seviyesine ulaşma yolundaki sorunlarımız ve bu bağlamdaki yanlışlarımız çok sayıda araştırmacının ilgisini çekmiş¹ ve kalkınma yolundaki performansımız sorgulanmıştır.

Bu bileşik alanın sorunlarına bütünlük (entegre) biçimde değil de ayrı sorunlar hâlinde bakıldığında farklı bir resim görünmektedir. Çünkü sorunlar denizindeki her "yanlış"tan bir diğerine güçlü ya da zayıf bir nedensellik bağı bulunabilir (<http://wp.me/p2t6mi-RG>).

Böylece sorunlar yumağının çok sayıdaki uçlarından herhangi birini tutan biri kolaylıkla yakaladığı bir yanlış "melanetin kaynağı" olarak alıp tüm eğriliklerin oradan ürediğini iddia edebilir ve bu iddiası da kolay yanlışlanamaz. Halbuki yumak, iplikçiklerden çok farklı bir şeydir.

Örneğin akli bilimler yerine nakli ilimlere ağırlık verilmesi, kaynakların çoğunda "doğurgan bir yanlış" olarak gösterilmektedir. Gerçekten de bilimi rehber olarak almamak temel bir yanlış sayılmalıdır.

Bu iki yaklaşım arasındaki önemli fark şuradan kaynaklanıyor: Bu çalışmalar içindeki nedenlerin her biri; düz (horizontal) bir mantık uyarınca değil, döngüsel (circular) bir mantık uyarınca bir "sistem" oluşturuyor ve bu "sistem"e geri kalmışlık deniliyor.

¹ Bülent Ağaoğlu tarafından "Niçin Geri Kaldık?" konusunda hazırlanan bir kaynakça

<http://bit.ly/117R7Op> adresinde bulunmaktadır.Sayfa 8/168

Yanıtlar/sorunlar

Daha açık bir ifadeyle çok sayıda yanlış, birleşerek oluşturdukları geri kalmışlık "sistemi" ile onu oluşturan sorun parçaları (yanlıtlar), "döngüsel mantık" ilişkisi içindedir. Yani:

Yanıtlar □ geri kalmışlık □ yanıtlar □ (geriye dön)

Bu durumda bizzat "geri kalmışlık", geri kalmışlığın sebeplerinden biri olmakta hatta her bir sebebi artırıcı ya da azaltıcı yönde etkilemektedir.

Buradan çıkarılabilecek sonuç ise şudur: Geri kalmışlığa katkıda bulunan çok sayıda neden bir fasit daire (fesat çemberi) oluşturmakta, nedenlerden birinin yok edilmesini sağlayabilecek önlemler, diğer

nedenlerden beslenerek güçlenen geri kalmışlık tarafından etkisiz kılınmakta ve böylece geri kalmışlık döngüsel biçimde devam edebilmektedir.

Sistem yaklaşımı adı verilen bu yaklaşım, sistemi (yani geri kalmışlığı) bir bütün olarak ele almakta; sistemi oluşturan parçalara yapılacak müdahalelerin etkisiz kalabileceğini söylemektedir.

Nitekim duraklama devrinden sonraki zamanlarda yapılan ciddi reform girişimleri sonuç vermemiş, sonunda imparatorluk parçalanmıştır.

İmparatorluğu parçalanmaya götüren nedenler, kurulan cumhuriyetin de genetik kodlarına geçmiş, genç cumhuriyet ekonomik olarak büyümüş ama "muasır medeniyetler" ölçüsünde gelişmemiştir (<http://bit.ly/MkmUQj>); kitaba adını veren "fesat çemberi" işte bu süreçtir.

Şimdi bir soru şudur: "Niçin Geri Kaldık?" yolundaki sorgulamalarda bu döngüsellik (bkz. sistem yaklaşımı) ne ölçüde dikkate alınmıştır?

Belli ki, (yanlış → sonuç → yanlış) fesadının kırılması için önce durumu iyi anlamaya ihtiyaç var. Bu "anlayış keskinleştirme" yolunda yapılacaklardan ilki, kaynakların gözden geçirilmesi ve konulan tanılarının özlerinin ortaya çıkarılmasıdır.

2 Kısır Döngüler Birer Avantaja Çevrilebilir mi? adlı makale için bkz.

<http://wp.me/s2t6mi-3766>Sayfa 10/168

AR-GE sonucu patent başvuruları, 1942-1958 arası

(Veri kaynağı: Machlup 1962)

patent başvuruları Milyon \$ AR-GE harcaması başına 100 R & Araştırmacısı başına yıllar

Sayfa 11/168

J.A.Tainter (<http://bit.ly/1fRYdW2>), bu alana Karmaşıklık Yönetimi

(<http://amzn.to/1lb6Egu>) adını veriyor ve özetle şöyle açıklıyor:

'Sorunlar genellikle mevcut karmaşıklık (complexity) düzeyini artıracak şekilde çözülür. 311eriki sayfalarda açıklanacağı üzere somut ya da soyut sorun çözen herhangi bir yaklaşım mutlaka bir enerji harcayarak gerçekleşebilir. Bu, bir toplumun sürekli olarak karşılaşması mukadder olan sorunlarını çözebilmesi için uygun maliyetli enerjiye sahip olması demektir. Buna sahip olmayan toplumlar varlıklarını sürdürülemez. Buna göre karmaşıklığın sürdürülebilir şekilde yönetilebilmesi, o toplumun sorunlarını çözebilme kabiliyeti şeklinde adlandırılabilir.

Metin içinde Çözüm Kabiliyeti olarak kısaltılıp kullanılan bu deyim, bir toplumun varlığını sürdürebilme kabiliyeti ile eş anlamlıdır.' (<http://bit.ly/1o3Oy2h>)

Tainter'in makalelerinde uygun maliyetli enerji deyimleriyle anlatılmak istenen enerjinin hangisi olduğu üzerinde ayrıca durulmamış; muhtemelen kömür, petrol, hidrolik gibi birincil enerji kaynakları gibi alışıldık anlam kastedilmiştir.

Bu kitapta, her biri değerli araştırmacı ve/ya yazarlarca yapılan çalışmalarda ele alınan sorunlar değil, o sorunlardan oluşan sorun stoku ve o stokun zaman içindeki değişim hızı ile ulusal ve uluslararası etmenler arasındaki etkileşim, sistem yaklaşımı açısından ele alınmıştır.

3 Sorunların, karmaşıklığı artırarak çözülmesi için bir örnek: Patlayan bir otomobil lastiği tamir edildiğinde bir sorun çözülmüş olur. Ama tamir için kullanılan yama, tekerleğin balansını değiştireceği için ya balans ayarı gibi ek bir işleme (yani karmaşıklık artışı) ya da öylece kullanıp balans bozukluğunun yaratacağı daha zor sorunların çözümüne (artacak olan karmaşıklık) yol hazırlar. Yaşamımızın her anında çözdüğümüz irili ufaklı sorunların maliyeti daima mevcut karmaşıklığın (kompleksite) artmasıdır (T.T.).

4 Herhangi bir dönüşümden geçmemiş kaynaklardır: Fosil yakıtlar, güneş, su, jeotermal, rüzgâr, dalga enerjisi gibi.

İçindekiler

Kolay okumak için birkaç ipucu	5
Başlarken	7
Çözemeyen çözümler "diyalog"	17
Biliyorum ama anlamıyorum!	19
Aslında BigBang de bir enerji ışınımı değil mi?	21
Dokunulabilir her şey ışınımıdır ya da canlıdır	23
Bir anlayış penceresi açıldı	25
Değer kavramı	27
Piramit'in esrarı	29
Sorun çözme kabiliyeti ya da kısaca çözüm kabiliyeti	31
Cari açık yoksa bu mudur?	37
Rekabet gücü mücadelesinin kuralları	39
Daha ötesi de mi var?	41
Bu kurt kapanı gibi bir şey, kurtuluş yok	41
Zor kullanımı	45
Sihir burada başlıyor: bileşen-bileşke dayanışması	49
Karışık ama anlamak gerekiyor	49

Zor kullanımı ahlaki mi?	51
İnsan yamyamlaşabilir.....	53
En temel soru!	55
Koz nedir?	57
Zaman hırsızları	61
Piyon verip at almak	61
Susmadan dinlemek	63
Danimarka'ya karşı koz!	67
Algoritma nedir?	69
Algoritma da ne? Küseriz, olmadı bağıırız!	71
Bir de eleştiri çıktı!	71
Benim düşüncelerim hep doğrudur; yoksa değil mi?	75
Bir teknik: Pareto kuralı	79
Tekrar iki soruya dönüş	81
Karnımızın yumuşak bölgeleri	83
Bir çeşit açık yara gibi	85
Açık yara koz'a çevriliyor	87
Din ya da akıl kötülükleri durduramıyor	91
Akil veya sezgiye dayalı birkaç ilke de mi yok?	93
Ezber ya da sorgulanamazlık.....	95
Ezberin egemen olmadığı alanımız var mı?	97
Sorgula da gör bakalım!	103
Sorgulamak özgürlüktür	107
İnanması güç şey	113
Gerçekten de pusulamız yok mu?	117
İki anahtar soru	119
Çevremizdeki aydın tavırlılar	123

Düşünmenin bittiği yer!	129
İnşallah doğru değildir	137
Bir şey diyeyim mi	143
Son söz yerine	149
Sıkça kullanılan deyimler için açıklamalar	151

16 KİTABIN "İÇİNDEKİLER" SAYFALARINDA BULUNAN BAŞLIKLARIN TOPLU ALFABETİK İNDEKSİ

("**" sonrası kitap adıdır)

(Gibi Akıl)	58	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
....Dir Ve Eylem Eğilimli Toplum.....	187	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
...Girişim Destekleme Ajansı AŞ Ana Sözleşmesi	256	** Girişimcilik Rehberi
18 Kişi Yetersizdir.....	69	** Evet-Hayır Demokrasisi
2000 Li Yıllar.....	130	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
2000 li yıllar.....	47	** Sorun Nasıl Çözülmez
2000'li Yılların Simyacıları ve Bela Üretimi.....	80	** Evet-Hayır Demokrasisi
205 Sayısal Tanıma!	94	** İnsan Ne Yerse Odur
30, tekerlekli sandalye.....	63	** Sorun Nasıl Çözülmez
3G Teknolojisi ile Goller, Pizzalar ve Fragmanlar ve Daha Neler!	55	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
67 işçi.....	29	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
67 İşçi.....	61	** Sorun Nasıl Çözülmez
ABC Lisesi "Gürültüsüz ve Özgür Okul"	262	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
ABC Lisesi İletişim Politikası.....	249	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
ABC Lisesi Stratejik Hedefleri	257	(Ek-1) ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Abi N'olur Biraz İpucu Ver!.....	233	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Acaba Nasıl Ezberlesem?	21	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Açık Mektup!	64	** Aklın Yolu 1 + N
Açık yara koz'a çevriliyor	87	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Adalet.....	5	** Eko-Liberal Hareket
AĞAÇ YAŞKEN EĞİLİR. (VIII.) ** Girişimcilik Rehberi		
AğTemelli Örgütlenme	115	** İnsan Ne Yerse Odur
Aids Bir Hastalık Değildir!.....	268	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Ajan'ın Mektubu!.....	8	** Aklın Yolu 1 + N
Akıl veya sezgiye dayalı birkaç ilke de mi yok?	93	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Akılcılık Eğitimi	47	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Akılcılık eğitimi	126	** Ezbere Hayır
Akılcılık, sezgisellik ve inanç	175	** Ezbere Hayır
Algoritma da ne? Küseriz, olmadı bağırırız!	71	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?

Algoritma nedir?	69	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Alımlara esas maliyetlerin doğru hesaplanması gerekir	114	** Girişimcilik Rehberi
Alımlara esas maliyetlerin doğru hesaplanması gerekir.....	117	** Genç Girişimcilere Öneriler
Alo Bilgi İyidir.....	214	** Evet-Hayır Demokrasisi
Alternatif Siyaset Anlayışı.....	5	** Evet-Hayır Demokrasisi
Altıncı Kaplan.....	347	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Amaç.....	64	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
AMAÇLAR	1	** Eko-Liberal Hareket
Anlaşabilmek "Gelişkin Türkçe".....	122	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Anne ve babalar: çocuğunuzun geleceği yaratıcılığına, o ise ezberden korunmuşluğuna bağlıdır!	144	** Ezbere Hayır
Apartmanda Köpek Beslenir Mi Beslenmez Mi?.....	214	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Artık Olaylarla "Yakından" İlgilenmeyen Yöneticilere İhtiyaç Vardır.....	205	** Evet-Hayır Demokrasisi
Asansörler düşer..!	1	** Sorun Nasıl Çözülmez
Asıl Tehlike!.....	10	** Aklın Yolu 1 + N
Asılı Cezaevi.....	216	** Evet-Hayır Demokrasisi
Aslında BigBang de bir enerji ışınımı değil mi?	21	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Aspirin, Benzin ve Vanilya.....	63	** Evet-Hayır Demokrasisi
Ataköyde Çok Düşük Taksitle Ev İster misiniz?...	142	** Evet-Hayır Demokrasisi
Atatürk.....	149	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Aydın Krizi	13	** Aklın Yolu 1 + N
Aydın Sağlığı Dil Ve Düşünce.....	2	** Aklın Yolu 1 + N
Az Bilim!.....	39	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Aziz Nesin Haklıydı!.....	305	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Baba bu ne? ..	1	** Okulda Yeni Eğitim
Bağımsızlık.....	4	** Eko-Liberal Hareket
Bakanlara Niçin Kurban Kesilir?.....	216	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Baklava için franchising	273	** Girişimcilik Rehberi
Bal Tutan Parmak Yalar!.....	148	** Aklın Yolu 1 + N
Bankacılık	111	** Eko-Liberal Hareket
Bankalara çağrı!	154	** Girişimcilik Rehberi
Bankalara çağrı.....	155	** Genç Girişimcilere Öneriler
Barış Ve Hoşgörü Yılı!.....	50	** Aklın Yolu 1 + N

Basın, Radyo ve Televizyonlar (BRT).....	54	** Eko-Liberal Hareket
Başarısız girişimcilerinizi bize bildiriniz	185	** Girişimcilik Rehberi
Başıboş İnsanlar Tehlike Saçıyor!.....	218	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Başlarken !.....	28	** Sorun Nasıl Çözülmez
Başlarken	7	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Batı için önemli, bizim için yaşamsal	137	** Girişimcilik Rehberi
Batı için önemli, bizim için yaşamsal.....	138	** Genç Girişimcilere Öneriler
Bazı Değerler İçin Örnek Tanımlar	143 (Ek)	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Bazı Sözcüklerin Yapıları	237 (Ek-2)	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Bazı Tutumlarımız Ele Vericidir!	78	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
BDE = Satın alma	44	** Ezbere Hayır
Bde' Den Vazgeçilmelidir (!).....	27	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
BDE Projeleri İçin Bazı Öneriler	181	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
BDE'nin Başarısı da, Öğrenci Merkezli Eğitime Bağlıdır!	175	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
BDE'den vazgeçilmelidir (!)	46	** Ezbere Hayır
BDE'den vazgeçilmelidir (!).....	39	** Sorun Nasıl Çözülmez
Beceri Eksiği Maliyet Yükseltir Mi ?.....	15	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Beceri eksikliği maliyet yükseltir mi?	154	** Ezbere Hayır
Beceri kazandırma..!	63	** Ezbere Hayır
Beceri kazandırma..!.....	42	** Sorun Nasıl Çözülmez
Beceri Kazandırma..!.....	31	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Beceri kursları ve LİMME	55	** Ezbere Hayır
Beceri ve çaba cezalandırılmamalı.....	39	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Beceriksizliğin Bu Kadarı!	55	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Beceriksizliğin Bu Kadarı!.....	15	** Aklın Yolu 1 + N
Beden Eğitimi Zamanın Ancak % 3'ü: Bu Olamaz!	118	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Bedensel ve Zihinsel Özürlüler.....	138	** Eko-Liberal Hareket
BELAGAT (rhetoric) ** Evet-Hayır Demokrasisi		
Belediye Başkanına Açık Mektup –	125	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Belediye başkanlarımıza: girişim ajansları kurunuz	168	** Girişimcilik Rehberi
Belediye başkanlarımıza: girişim ajansları kurunuz.....	171	** Genç Girişimcilere Öneriler
Belediyeler dikkat: Bir taşla dört kuş!	189	** Girişimcilik Rehberi

Belediyeler ve girişimcilik 169 ** Girişimcilik Rehberi	
Belediyeler ve girişimcilik.....	172 ** Genç Girişimcilere Öneriler
Belki de siz çalışmalısınız! 185 ** Ezbere Hayır	
Ben Bu "Vatandaş" Lardan Korkuyorum!.....	271 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Ben Neymişim Yahu!.....	131 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Benim düşüncelerim hep doğrudur; yoksa değil mi?	75 ** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Beyaz İhtilal !.....	32 ** Evet-Hayır Demokrasisi
Beyaz Nokta hareketi - 7 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Beyaz Nokta için misyon, vizyon ve değerler - 13 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Beyaz Nokta® Soruları" Toplantı Dizisi Hakkında Bilgiler - 186 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Beyin Faks Fırtınası! 275 ** Girişimcilik Rehberi	
Bildiklerimizi Zannettiklerimizi Askıya Alabilmek.....	27 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
BİLGİ 1 ** İnsan Ne Yerse Odur	
Bilgi Ağacı" ve ezber 13 ** Ezbere Hayır	
Bilgi Eliti, Toplum Ve Uçurum!.....	47 ** Aklın Yolu 1 + N
BİLGİ KONİSİ ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası	
Bilgi Patlaması!.....	279 ** Aklın Yolu 1 + N
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ (BİLGİ AKIŞI VE AKTARIMI) 113 ** İnsan Ne Yerse Odur	
Bilgi Teknolojisi Olarak TV Tartışmaları 118 ** İnsan Ne Yerse Odur	
Bilgi Toplumu "Çalışma Dokümanı" İçin Öneriler 39 ** İnsan Ne Yerse Odur	
BİLGİ TOPLUMU 29 ** İnsan Ne Yerse Odur	
Bilgi Toplumu 31 ** İnsan Ne Yerse Odur	
BİLGİ TOPLUMU OLMA SÜRECİNDE EĞİTİM 153 ** İnsan Ne Yerse Odur	
Bilgi Toplumu Önündeki Bir Engel: ** İnsan Ne Yerse Odur	
Bilgi Toplumu ve İletişim 52 ** İnsan Ne Yerse Odur	
Bilgi Toplumu Ve İnsan Kaynakları.....	249 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Bilgi Toplumu" İçin Bir Tanım Önerisi 47 ** İnsan Ne Yerse Odur	
Bilgi Toplumunda "İstihbarat!" 5 ** İnsan Ne Yerse Odur	
Bilgi, Söylenti. Dedikodu ve Bilgilenme Özgürlüğü 3 ** İnsan Ne Yerse Odur	
Bilgi" Ve "Geçerli Bilgi"!.....	281 ** Aklın Yolu 1 + N
Bilginin Alternatifleri Niçin Alternatiftir? 59 ** İnsan Ne Yerse Odur	
Bilgisayar Sektörü Nasıl Teşvik Edilmeli ?.....	185 ** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Bilgisayar sektörü nasıl teşvik edilmeli.....	83 ** Sorun Nasıl Çözülmez

Bilgiye Erişim Özgürlüğü 7 ** İnsan Ne Yerse Odur	
Bilgiye Erişim.....	156 ** Eko-Liberal Hareket
Bilim Çantası!.....	44 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Bilim İçin "Başka Yol Göstericiler" Şunlar Olabilir mi?.....	37 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Bilim Meraktır!.....	47 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Bilim Teknolojide Hedef !.....	190 ** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Bilim ve Teknoloji	114 ** Eko-Liberal Hareket
Bilim ve teknolojide hedef !.....	35 ** Sorun Nasıl Çözülmez
Bilim, Emin Olduklarımızı Terk Etmeye Hazır Olmadır!	50 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Bilimsellik.....	3 ** Eko-Liberal Hareket
Biliyorum ama anlamıyorum!	19 ** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Bir "Göz Egzersizi!" 62 ** İnsan Ne Yerse Odur	
Bir "öncü" araniyor 162 ** Girişimcilik Rehberi	
Bir "öncü" araniyor.....	165 ** Genç Girişimcilere Öneriler
Bir "Saklı İçerik": Kar Tatili – 174 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Bir "Bardak" ne işe yarar? .. 3 ** Okulda Yeni Eğitim	
Bir "Eğitim 2000" Uygulaması	112 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Bir anlayış penceresi açıldı	25 ** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Bir Bağımlılık Türü: Şikâyet!.....	252 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Bir Başka Tür Rüşvet: Ad Verme.....	233 ** Evet-Hayır Demokrasisi
Bir çeşit açık yara gibi	85 ** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Bir de eleştiri çıktı!	71 ** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Bir Dostla Kurulan Hayal!.....	91 ** Aklın Yolu 1 + N
Bir Ek Kaynak : Laf Vergisi.....	173 ** Evet-Hayır Demokrasisi
Bir Fizik Problemi Bağırarak Çözülebilir Mi?	254 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Bir Gerçeğin Yeniden Keşfi!.....	228 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Bir Hastalık : Sayma.....	178 ** Evet-Hayır Demokrasisi
Bir iş fikri bulmak 19 ** Girişimcilik Rehberi	
Bir iş fikri bulmak.....	14 ** Genç Girişimcilere Öneriler
Bir iş fikri: Kamu kuruluşlarına buluşçuluk eğitimi 272 ** Girişimcilik Rehberi	
Bir iş fikri: meclislerin veri tabanlarının işletimi 277 ** Girişimcilik Rehberi	
Bir iş fikri: Sanayi kuruluşlarına buluşçuluk eğitimi 205 ** Girişimcilik Rehberi	
Bir iş fikri: taksiciler için emniyetli bölme! 278 ** Girişimcilik Rehberi	
Bir Kavram Tanımı Örneği: Eğitim – 158 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Bir kuruluş bunu yapmalı! 199 ** Girişimcilik Rehberi	

Bir Mezuniyet Töreni İçin Konuşma Metni	60	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Bir Milletın Rekabet Gücü.....	110	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Bir Okur Mektubu Üzerine!.....	56	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Bir şey diyeyim mi	143	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Bir Şeyi "Yapabilmek".....	12	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Bir Şeyin Adı, Kendi Değildir.....	160	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Bir teknik: Pareto kuralı	79	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Bir Tuzak: Gümrük Birliğine Evet mi Hayır mı?... 153		** Evet-Hayır Demokrasisi
Bir Türk Kaç Avrupalı Eder?	332	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Bir Uzlaşma Tekniğı: "Arama Konferansı".....	286	** Aklın Yolu 1 + N
Bir ürün. beceri ve becerisizlik parçalarından oluşur! 156		** Ezbere Hayır
Bir Vizyon Önerisi ve Gerçekleştirilme Yöntemi Üzerine	131	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Bir Yanlıştan Diğereine Yol Vardır ! - 133		** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Bir Yanlıştan Diğereine Yol Vardır!.....	92	** Büyükler için Hayat Bilgileri
BİRAZ DA KOMİK		** Evet-Hayır Demokrasisi
Birbiriyle Bağdaşmayan İşler!.....	223	** Aklın Yolu 1 + N
Birbiriyle Bağdaşmayan işler.....	57	** Eko-Liberal Hareket
Bireycilik.....	4	** Eko-Liberal Hareket
Bireylerin Çabalarını Harekete Geçirmeden Bu Enkazın Altından Kalkılamaz!.....	17	** Aklın Yolu 1 + N
Bireysel Ve Toplumsal Akıl!.....	49	** Aklın Yolu 1 + N
Birileri Korunmuyor.....	161	** Evet-Hayır Demokrasisi
Birinci Kitaba Önsöz 1		** Girişimcilik Rehberi
BİRİNCİ KİTAP		** Girişimcilik Rehberi
Birleşmiş iş yeri ve konut alanlarının ayrılması.....	71	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Birşey Yapmak İsteyenler Önce Birşey Yapmamayı Bilmeli.....	203	** Evet-Hayır Demokrasisi
Birşeyler" Yapmak Lazım!.....	272	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Biz büyüğüz! 191		** Girişimcilik Rehberi
Bölgesel kalkınma planı uygulanması.....	72	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Bölgesel Kalkınma.....	120	** Eko-Liberal Hareket
Bu Kadar Çok Tv'yı Besleyebilecek Haber Var Mı? - 138		** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Bu kurt kapanı gibi bir şey, kurtuluş yok	41	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Bu Yaklaşımın Gerekçesi.....	9	** Eko-Liberal Hareket
BUGÜN BİR FIRSAT VARDIR. BÖLÜM 3-		** Alternatif Siyaset Anlayışı
Bugüne kadar üstüne alınmayanlar: Artık alının! ..	7	** Okulda Yeni Eğitim

Buluşçuluk, Demokrasi Ve Yeni Kölelik!.....	319	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Bunu yapabilir misiniz? Sergileri 43 ** Girişimcilik Rehberi		
Bunu yapabilir misiniz?" sergileri.....	40	** Genç Girişimcilere Öneriler
ButterflyEffect" ve Terörün Kelebekleri.....	49	** Evet-Hayır Demokrasisi
Bürokratik Engeller Kalkamaz.....	97	** Aklın Yolu 1 + N
Bütünlük.....	3	** Eko-Liberal Hareket
Büyücüler Ve Sistem Tıkanması!.....	25	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Büyük işletmeler, girişimcilik konusunda sizin göreviniz yok mu? 193 ** Girişimcilik Rehberi		
Can alıcı nokta: İş Planı hazırlamak 48 ** Girişimcilik Rehberi		
Can alıcı nokta: İş Planı hazırlamak.....	46	** Genç Girişimcilere Öneriler
Can Simidi Arayanlar, Kamu Alımlarına Bakmalı.....	101	** Aklın Yolu 1 + N
Canavar Merakı !.....	256	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Cari açık yoksa bu mudur?	37	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Cesaret Ve Korkusuzluk Ortamı - 161 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!		
Ceza —Her Türü— Yanlıştır!	200	** Aklın Yolu 1 + N
Cinsellik Pazarlaması ve Artan Sapıklar.....	84	** Evet-Hayır Demokrasisi
Çağdaş Eğitim ya da "Eğitilim"!	107	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
'Çağdaş Eğitim', erişebileceğimiz bir hedef midir? 117 ** Ezbere Hayır		
Çağdaşlık.....	7	** Eko-Liberal Hareket
ÇAĞRILAR (F) ** Genç Girişimcilere Öneriler		
ÇAĞRILAR ** Girişimcilik Rehberi		
Çalışan Kadınların Ücreti % 15 Yüksek Olsun!.....	183	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Çalışan sayısı yerine, etki alanı kavramı kullanılmalıdır 317 ** Girişimcilik Rehberi		
Çalışkanlardan Korkuyorum	190	** Evet-Hayır Demokrasisi
Çalışma Hayatı.....	137	** Eko-Liberal Hareket
Çalışmadan Para Kazanılmaz!.....	276	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Çalışmalarımız Sürmektedir" Ne Demektir?.....	222	** Evet-Hayır Demokrasisi
Çapraz Kozlar Sistemi 10 ** İnsan Ne Yerse Odur		
ÇEŞİTLEME ** Evet-Hayır Demokrasisi		
Çeşitli Bilgi Edinme Yöntemleri İçin Terimler	87	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Çete" Anatomisini İyi Anlamalıyız!.....	278	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Çevre Sorunları" Mı, "Çevre'de Kristalleşen Sorunlar" Mı?....	28	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Çevremizdeki aydın tavırlılar	123	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Çıkar Çatışması"!.....	103	** Aklın Yolu 1 + N

ÇIKIŞ BLOKU ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası	
Çizgi filmlere dikkat ediniz! 111 ** Ezbere Hayır	
Çizme aşılmalıdır! .. 13 ** Okulda Yeni Eğitim	
Çocuğunuz harçlığının birazını kendi kazanabilir 187 ** Girişimcilik Rehberi	
Çocuğunuz için iş kurma hesabı 186 ** Girişimcilik Rehberi	
Çocuk ve gençlerin sorun çözme becerileri 67 ** Ezbere Hayır	
Çocuklar iyi düşünürlerdir 136 ** Ezbere Hayır	
Çocuklar İyi Düşünürlerdir.....152 ** Farzedin ki 'Hindi'yiz!	
Çocuklar Sorun Çözüyor .....68 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası	
Çocuklar, sizler de ideal birer girişimcisiniz, haydi! .156 ** Girişimcilik Rehberi	
Çocuklar, sizler de ideal birer girişimcisiniz, haydi!..... 158 ** Genç Girişimcilere Öneriler	
Çocuklardan yanıtlar! 24 ** Ezbere Hayır	
Çocukların yeni buluşlara özendirilmeleri için oyuncakta sıfır gümrük ve KDV 89 ** Girişimcilik Rehberi	
Çocukların yeni buluşlara özendirilmeleri için: oyuncak için sıfır gümrük ve KDV..... 89 ** Genç Girişimcilere Öneriler	
Çocukların yeni buluşlara özendirilmesi için: oyuncak için sıfır gümrük ve KDV! 122 ** Ezbere Hayır	
Çocuksu tavır, hayvansı tavır! 103 ** Ezbere Hayır	
Çok Boyutlu Değerlendirme" ..... 188 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası	
ÇOK YÖNLÜ DESTEK © ** Genç Girişimcilere Öneriler	
Çok yönlü destek nasıl sağlanır?..... 42 ** Genç Girişimcilere Öneriler	
Çok yönlü destek nasıl sağlanır?45 ** Girişimcilik Rehberi	
ÇOK YÖNLÜ DESTEK. (III.) ** Girişimcilik Rehberi	
Çok yönlü destekte ikinci adım: sponsor..... 44 ** Genç Girişimcilere Öneriler	
Çok yönlü destekte ikinci adım: sponsor47 ** Girişimcilik Rehberi	
Çözemeyen çözümler "diyalog" .....17 ** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?	
Çözüm Bulmayalım, Neden Arayalım! .....94 ** Büyükler için Hayat Bilgileri	
Çözüm, Sorunu İyi Anlamaktır!.....96 ** Büyükler için Hayat Bilgileri	
Çözümler Sorulardadır! Bir Toplantı Dizisi ..... 152 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası	
Dağılmış öğrenme ortamı 41 ** Ezbere Hayır	
DAĞILMIŞ ÖĞRENME ORTAMI SONSÖZ. BÖLÜM 13- ** Alternatif Siyaset Anlayışı	
Dağılmış Öğrenme Ortamı.....40 ** Farzedin ki 'Hindi'yiz!	
Dağılmış öğrenme ortamı.....87 ** Sorun Nasıl Çözülmez	
Daha Çok Vergiden Önce, Etkin Kullanım..... 159 ** Evet-Hayır Demokrasisi	

Daha ötesi de mi var?	41	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Danışmanlık şirketi kuracaklar dikkat! 207	** Girişimcilik Rehberi	
Danışmanlık şirketi kuracaklar dikkat.....	149	** Genç Girişimcilere Öneriler
Danışmanlık şirketi kuracaklar: Dikkat! 148	** Girişimcilik Rehberi	
Danimarka'ya karşı koz!	67	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Dar kapsamlı eğitim 37	** Ezbere Hayır	
Değer Dökümler.....	45	** Aklın Yolu 1 + N
Değer kavramı	27	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Değerlendirme 316	** Girişimcilik Rehberi	
Değersiz Düşünce.....	175	** Evet-Hayır Demokrasisi
Delik Deşik İş Bitmez!.....	106	** Aklın Yolu 1 + N
Deming'in boncukları ..	17	** Okulda Yeni Eğitim
Demokrasi	5	** Eko-Liberal Hareket
Demokrasinin Önkoşulları Yok mudur?.....	13	** Evet-Hayır Demokrasisi
Deprem ve ezber ..	23	** Okulda Yeni Eğitim
Deprem Ve Modeller.....	68	** Aklın Yolu 1 + N
Derin Algılamaya Dayalı Yabancı Dil	226	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Dernekler.....	53	** Eko-Liberal Hareket
Devlet Bağış Alamaz!	74	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Devlet Niçin Küçülemiyor?.....	111	** Aklın Yolu 1 + N
Devlet Politikası!.....	130	** Aklın Yolu 1 + N
Devlet, Niçin Vatandaşı Kendisine Düşman Ediyor?.....	127	** Aklın Yolu 1 + N
Devlete İhale Mi, Ddo Örgütlenme Mi?.....	132	** Aklın Yolu 1 + N
DEVLETİN ÖRGÜTLENMESİ	** Eko-Liberal Hareket	
Devletin Rolü.....	25	** Eko-Liberal Hareket
DIŞ İLİŞKİLER POLİTİKASI	192	** Eko-Liberal Hareket
Dikkat: Kapak Yanıltıcı Olabilir !.....	158	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Dil.....	163	** Eko-Liberal Hareket
Din ve Laiklik.....	165	** Eko-Liberal Hareket
Din ya da akıl kötülükleri durduramıyor	91	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Direkler Kurtuldu, Peki Duvarlar Ne Olacak?.....	258	** Büyükler için Hayat Bilgileri
DOĞAL ÇEVRE POLİTİKASI	189	** Eko-Liberal Hareket
Doğal Kaynaklar.....	70	** Eko-Liberal Hareket
Doğal Taleplere Uymayan Kurumlar Yaşayamaz!.....	184	** Büyükler için Hayat Bilgileri

Doğaya Saygı.....	2	** Eko-Liberal Hareket
Doğru Bilgilenme, Bilgi Toplumu ve Demokrasi İlişkisi	64	** İnsan Ne Yerse Odur
Doğru Kural Koymak –	121	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Doğru Soruları Sorabilmek.....	71	** Evet-Hayır Demokrasisi
Doğrusal Mantık.....	31	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Doğu'nun Kalkınması	21	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Dokunulabilir her şey ışınımdır ya da canlıdır	23	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Domino ve iletişim.....	72	** Sorun Nasıl Çözülmez
Domino Ve İletişim.....	93	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Domuz Griği: Bir Altın Fırsat! –	167	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Dönemden Vazgeçmeli	133	** İnsan Ne Yerse Odur
Dönüp, Kendimize Bir "Bütün" Olarak Bakmalıyız!.....	59	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Düşük tüketim gücü özlem, özlem ise iş fikri demektir	31	** Girişimcilik Rehberi
Düşük tüketim gücü özlem, özlem ise iş fikri demektir.....	27	** Genç Girişimcilere Öneriler
Düşünce Kalitesi!.....	179	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Düşünce Özgürlüğü, Aklına Geleni Söylemek Midir?.....	133	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Düşünmenin bittiği yer!	129	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Edu-Park	121	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Eğilim, yaratıcılığı öldürür mü? 75	** Ezbere Hayır	
EĞİTİM 2000	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası	
Eğitim devrimi "Program paradigması"nı aşarak gerçekleşebilir ..	31	** Okulda Yeni Eğitim
Eğitim din değildir! 27	** Okulda Yeni Eğitim	
Eğitim meselesi" daha çok kaynak ayırarak çözülebilir (mi?)	181	** Ezbere Hayır
Eğitim nedir? 21	** Ezbere Hayır	
EĞİTİM POLİTİKASININ HEDEFLERİ . BÖLÜM 12-	** Alternatif Siyaset Anlayışı	
Eğitim radyosu tesisi.....	72	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Eğitim reformu yapılamaz, yapılmamalıdır da!	58	** Ezbere Hayır
Eğitim Reformu"muz mudur? 113	** Ezbere Hayır	
Eğitim Sistemimiz Başarılıdır.. –	141	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
EĞİTİM SİSTEMİNİN ELEŞTİRİSİ	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası	
Eğitim sistemlerinin iflası	106	** Ezbere Hayır
Eğitim, yobazlık türleri için bir çare midir?	80	** Ezbere Hayır
Eğitim.....	140	** Eko-Liberal Hareket
Eğitimde Bilgi Teknolojileri ve Türkçe Bilgi Ağları	157	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası

Eğitimde KAİSEN! 31 ** Ezbere Hayır	
Eğitimde Kaisen!.....84 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası	
Eğitimde kalite, "sertifika sistemi"yle yükseltilebilir! 28 ** Ezbere Hayır	
Eğitimde roller yeniden tanımlanmalı! .. 35 ** Okulda Yeni Eğitim	
Eğitimdeki çıkmazın kökleri! 1 ** Ezbere Hayır	
Eğitimi okul dışına çıkaralım! 39 ** Ezbere Hayır	
Eğitimin Tara& arından Beklentiler ..... 110 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası	
EK OKUMA ÖNERİLERİ.....198 ** Eko-Liberal Hareket	
EK-1: Mevcut durum..... 88 ** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü	
EK-2: Girişim Destekleme Ajansları..... 107 ** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü	
EKONOMİ ** Evet-Hayır Demokrasisi	
Ekonomide Temizlik! .....75 ** Büyükler için Hayat Bilgileri	
Ekonomik Kriz Ve Girişimcilerimiz İçin İş Fikirleri..... 217 ** Aklın Yolu 1 + N	
Ekonomik kriz, topluma yeni fırsatları da getiriyor 170 ** Girişimcilik Rehberi	
Ekonomik kriz, topluma yeni fırsatları da getiriyor..... 174 ** Genç Girişimcilere Öneriler	
EKONOMİK KURUMLAR ** Eko-Liberal Hareket	
EKONOMİK POLİTİKALAR ** Eko-Liberal Hareket	
Ekonomik Yeniden Yapılanmada Mpm'nin Rolü Ne Olmalıdır?..... 224 ** Aklın Yolu 1 + N	
Eksik eğitimli girişimciler ne yapsın? 37 ** Girişimcilik Rehberi	
Eksik eğitimli girişimciler ne yapsın?..... 33 ** Genç Girişimcilere Öneriler	
El, Yüz Ve Zihin Temizliği!..... 203 ** Aklın Yolu 1 + N	
Elbiseler Tamam, Ya İçi N'olacak?..... 134 ** Aklın Yolu 1 + N	
Eleştiriye Kapalı Sistemler Kendini Sürdüremez!.....181 ** Büyükler için Hayat Bilgileri	
Emeklilik yaşı inmeli mi çıkmalı mı?..... 24 ** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü	
En değerli ürünü üretiniz: buluş! 194 ** Girişimcilik Rehberi	
En Gerçekçi Ve De Gerekli Vaat – 221 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
En nadir kaynağımız: "Üretim Kültürü"!..... 22 ** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü	
En Önemli Sorunumuz Yıllardır Niçin "Pas Geçildi"?.....99 ** Büyükler için Hayat Bilgileri	
En temel iki değer yargımızı gözden geçirmeye hazır mıyız? .. 41 ** Okulda Yeni Eğitim	
En temel insan hakkı.-öğretileni değil, istediğini öğrenebilmek! 5 ** Ezbere Hayır	
En temel soru! .....55 ** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?	
Enerji.....69 ** Eko-Liberal Hareket	
Enerjimiz Düşük mü? .....76 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası	

Enflasyon, Kronik Enflasyon ve Çığ Etkisi.....	164	** Evet–Hayır Demokrasisi
Enflasyonla Mücadele.....	129	** Eko–Liberal Hareket
Engel No 1: Belediyeler!	57	** Girişimcilik Rehberi
Engel No 1: Belediyeler!.....	55	** Genç Girişimcilere Öneriler
Engel No 2: İşsizlikle mücadele kuruluşları!	59	** Girişimcilik Rehberi
Engel No 2: İşsizlikle mücadele kuruluşları!.....	57	** Genç Girişimcilere Öneriler
Engel No 3: "İstihdam ancak yatırımla yaratılabilir düşüncesi"	61	** Girişimcilik Rehberi
Engel No 3: "İstihdam ancak yatırımla yaratılabilir düşüncesi".....	59	** Genç Girişimcilere Öneriler
Engel No 4: Teknoloji transferi (!).....	61	** Genç Girişimcilere Öneriler
Engel No 4: Teknoloji transferi(!)	63	** Girişimcilik Rehberi
ENGELLER (D) ** Genç Girişimcilere Öneriler		
ENGELLER. (IV.) ** Girişimcilik Rehberi		
Erdem.....	2	** Eko–Liberal Hareket
Esas Mesele.....	61	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Esas referandum yapılması gereken	320	** Girişimcilik Rehberi
Etkin bir işkence aleti! ..	53	** Okulda Yeni Eğitim
Eureka.....	7	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Ev hanımları, sizler iyi birer girişimcisiniz, bunu biliyor musunuz?	155	** Girişimcilik Rehberi
Ev hanımları, sizler iyi birer girişimcisiniz, bunu biliyor musunuz?.....	156	** Genç Girişimcilere Öneriler
Evet Hayır Demokrasisi Artık Yetmiyor.....	6	** Evet–Hayır Demokrasisi
Evlilik Aşkı Öldürür (Mü?).....	187	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Eyvah maymunlar da elden gitti!	49	** Okulda Yeni Eğitim
EZBER (Sorgulanamazlık) ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası		
Ez–ber	15	** Ezbere Hayır
Ezber Kalıpları Sorgulansa İdi... ..	14	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Ezber ya da sorgulanamazlık	95	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Ezber” Ne Demektir?	8	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Ezber”in türevleri!	53	** Okulda Yeni Eğitim
Ezber hayır!	3 51	** Ezbere Hayır
Ezberin egemen olmadığı alanımız var mı?	97	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Ezberin türevleri!	148	** Ezbere Hayır
Ezbersiz Eğitim	89	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Ezbersiz Eğitim Egzersizi	33	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası

Ezbersiz Eğitim İçin Alternatif Bir Akreditasyon Sistemi –DoSis (Doğrulama Sistemi)–	302 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Ezbersiz Eğitim İngilizce Öğreniminde Nasıl Gerçekleştirilebilir?	238 (Ek-3) ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Fantom Sorun!.....	102 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Farklı Bir Bakış.....	52 ** Evet–Hayır Demokrasisi
Farklı Boyuttaki Olgular Toplanıp Çıkarılabilir Mi?	349 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Farklı Malzemelerin Birleştirilmesi Müziksiz Olmaz.....	352 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Farzedin Ki Hindi'yiz !.....	1 ** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Fen Dersleri Hangi Dilde Okunmalı?	241 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Fen Liseleri	289 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Fen ve Din Eğitimi	100 (Ek-1) ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Fen ve din eğitimi	71 ** Ezbere Hayır
Fevkalade Dinamik Bir Toplumuz Ama..!.....	282 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Fıkra Anlattırın!.....	230 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Fırıncılar Derneği: Rekabet Ekonomisi İçin Bir İbret!.....	84 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Fikir Girişimcileri, İş Başına!	80 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Geçmişin Belirleyiciliği.....	103 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Gelir Dağılımı.....	131 ** Eko–Liberal Hareket
Gelişkin Türkçe	205 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
GELİŞMENİN ARACI REKABET, REKABETİN ANAHTARI İSE DOĞRU SATINALMA..! BÖLÜM 6– ** Alternatif Siyaset Anlayışı	
Gelişmenin aracı rekabet, rekabetin anahtarı: Doğru satınalma.....	12 ** Sorun Nasıl Çözülmez
Gelişmenin Neresindeyiz?.....	150 ** Aklın Yolu 1 + N
Gelişmişlik Ölçütleri Nereye Kadar Yol Göstericidir	333 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Gençler, Değişim ve Clinton.....	229 ** Evet–Hayır Demokrasisi
Gençlere yeni rol: durum liderliği ya da durum girişimciliği	324 ** Girişimcilik Rehberi
Genel gerekçe.....	73 ** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
GENEL İLKELER ** Eko–Liberal Hareket	
Genel Kalkınma.....	124 ** Eko–Liberal Hareket
Genel önlemler –	93 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Genel Yapılanma Felsefesi.....	30 ** Eko–Liberal Hareket
Genel.....	31 ** Eko–Liberal Hareket
Gerçek Devrim, "Salata Söze Son" ile Olacaktır..	187 ** Evet–Hayır Demokrasisi
Gerçekten de pusulamız yok mu?	117 ** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?

- GIAD(18): Artık planı uygulamaya başlayabilirsiniz! 214 ** Girişimcilik Rehberi
- GIAD'lar da farkındalar ama 234 ** Girişimcilik Rehberi
- GIAD'lar için bir eylem planı önerisi 235 ** Girişimcilik Rehberi
- GIAD'lara bir öneri! 231 ** Girişimcilik Rehberi
- GİRİŞ BLOKU ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
- Giriş ve tanımlar – 1 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
- Girişim Destekleme Ajansı kurma eğitimi 206 ** Girişimcilik Rehberi
- Girişim Destekleme Ajansları 121 ** Girişimcilik Rehberi
- Girişim Destekleme Ajansları..... 124 ** Genç Girişimcilere Öneriler
- GİRİŞİM DESTEKLEME ŞİRKETLERİ GDA Nasıl Çalışır? Destek Havuzları Nasıl Dolar? BÖLÜM 10– ** Alternatif Siyaset Anlayışı
- Girişim Klinikleri 90 ** Girişimcilik Rehberi
- Girişim Klinikleri..... 91 ** Genç Girişimcilere Öneriler
- Girişim Ödeneği uygulaması 85 ** Girişimcilik Rehberi
- Girişim Ödeneği" uygulaması..... 85 ** Genç Girişimcilere Öneriler
- Girişim Sermayesi (risk sermayesi)..... 128 ** Genç Girişimcilere Öneriler
- Girişim Sermayesi ..... 246 ** Aklın Yolu 1 + N
- Girişim Sermayesi 126 ** Girişimcilik Rehberi
- GİRİŞİMCİ KİMDİR? (A) ** Genç Girişimcilere Öneriler
- GİRİŞİMCİ KİMDİR? (I.) ** Girişimcilik Rehberi
- Girişimci kimdir? 7 ** Girişimcilik Rehberi
- Girişimci Kimdir?..... 3 ** Genç Girişimcilere Öneriler
- Girişimci ne işe yarar? 9 ** Girişimcilik Rehberi
- Girişimci ne işe yarar?..... 5 ** Genç Girişimcilere Öneriler
- Girişimciler ve ihtiyaç profilleri! 268 ** Girişimcilik Rehberi
- Girişimcilere bir iş fikri 40 ** Girişimcilik Rehberi
- Girişimcilere bir iş fikri..... 37 ** Genç Girişimcilere Öneriler
- Girişimcilerimiz ve oto tamircilerimiz 13 ** Girişimcilik Rehberi
- Girişimcilerimiz ve oto tamircilerimiz..... 9 ** Genç Girişimcilere Öneriler
- Girişimcilerin bilgilendirilmesi 83 ** Girişimcilik Rehberi
- Girişimcilerin bilgilendirilmesi..... 83 ** Genç Girişimcilere Öneriler
- Girişimcilerin KOSGEB'ten beklentileri 151 ** Girişimcilik Rehberi
- Girişimcilerin KOSGEB'ten beklentileri..... 151 ** Genç Girişimcilere Öneriler
- Girişimcilerin önlerindeki engeller..... 50 ** Genç Girişimcilere Öneriler
- Girişimcilerin önündeki engeller 53 ** Girişimcilik Rehberi

Girişimcilerin örgütlenmeleri gerekiyor!203 ** Girişimcilik Rehberi	
Girişimciliği özendirmekle yükümlü olanlara bir öneri 216 ** Girişimcilik Rehberi	
Girişimciliğin öbür yüzü 322 ** Girişimcilik Rehberi	
Girişimcilik eğitimi 92 ** Girişimcilik Rehberi	
Girişimcilik eğitimi..... 93 ** Genç Girişimcilere Öneriler	
Girişimcilik klüplerinin desteklenmesi 94 ** Girişimcilik Rehberi	
Girişimcilik klüplerinin desteklenmesi..... 95 ** Genç Girişimcilere Öneriler	
Girişimcilik ortamını bozan öğelere karşı mücadele için bir yöntem 197 ** Girişimcilik Rehberi	
GİRİŞİMCİLİK POLİTİKASI € ** Genç Girişimcilere Öneriler	
Girişimcilik politikası 73 ** Girişimcilik Rehberi	
Girişimcilik politikası araçları (başlıklar)..... 74 ** Genç Girişimcilere Öneriler	
GİRİŞİMCİLİK POLİTİKASI. (V.) ** Girişimcilik Rehberi	
Girişimcilik politikası..... 73 ** Genç Girişimcilere Öneriler	
Girişimcilik radyoları 95 ** Girişimcilik Rehberi	
Girişimcilik radyoları için programlar 96 ** Girişimcilik Rehberi	
Girişimcilik radyoları için programlar..... 97 ** Genç Girişimcilere Öneriler	
Girişimcilik radyoları..... 96 ** Genç Girişimcilere Öneriler	
Girişimcilik Testi 310 ** Girişimcilik Rehberi	
Girişimcilik.....92 ** Eko-Liberal Hareket	
Girişimlerin Verimi Çok Düşük Olacaktır! ... 178 ** İnsan Ne Yerse Odur	
Global Pazar Yaklaşımı.....60 ** Eko-Liberal Hareket	
Göç ve Kentleşme.....178 ** Eko-Liberal Hareket	
Göç Ve Şehirleşme ..... 154 ** Aklın Yolu 1 + N	
Gösterişten Şikayetçi misiniz?..... 235 ** Evet-Hayır Demokrasisi	
Güç Yozlaşması.....124 ** Farzedin ki 'Hindi'yiz!	
Gümrük Yönetimi.....125 ** Eko-Liberal Hareket	
Güneş ve ay tanık istemedi! .. 57 ** Okulda Yeni Eğitim	
Güneş Ve Ay Tanık İstemedi.....124 ** Büyükler için Hayat Bilgileri	
Güneydoğu Sorunu.....18 ** Eko-Liberal Hareket	
Güneydoğu.....18 ** Farzedin ki 'Hindi'yiz!	
Güneydoğu.....74 ** Sorun Nasıl Çözülmez	
Günişiği Yasası..... 19 ** Evet-Hayır Demokrasisi	
GÜVENLİK POLİTİKALARI ** Eko-Liberal Hareket	
Haberalma.....39 ** Eko-Liberal Hareket	
Haberleşme.....72 ** Eko-Liberal Hareket	

Haftalar.....	142	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Haksız rekabete karşı bir önlem!	286	** Girişimcilik Rehberi
Haksız rekabetin giderilmesi, girişimcilere en büyük yardım olur!	55	** Girişimcilik Rehberi
Haksız rekabetin giderilmesi, girişimcilere en büyük yardım olur.....	52	** Genç Girişimcilere Öneriler
Halk Bankası gerçekten girişimcileri desteklemek istiyorsa	167	** Girişimcilik Rehberi
Halk Bankası gerçekten girişimcileri desteklemek istiyorsa.....	170	** Genç Girişimcilere Öneriler
Halkın Dili.....	84	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Hangi "Bilgi" Toplumu?	66	** İnsan Ne Yerse Odur
Harekete Geçiren Nedir ?.....	41	** Evet-Hayır Demokrasisi
Harekete Geçiren Nedir?	259	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Hayvanat Bahçeleri Ve Kaisen!	219	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Hayvanlar Ve İnsanlar Agit Ve Haklar.....	211	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Hedefe Taşıyıcı Bir Proje; "Köyün Akıl Hocası"! ...	120	** İnsan Ne Yerse Odur
Hem hizmet hem kazanç!	281	** Girişimcilik Rehberi
HEPİMİZİN GÖREVİ (G) ** Genç Girişimcilere Öneriler		
HEPİMİZİN GÖREVİ. (VII.) ** Girişimcilik Rehberi		
Her Çatışmanın Temelinde Üretimsizlik Var.....	151	** Evet-Hayır Demokrasisi
Her Kesim BTden Yararlanabilir. Ama Nasıl?	68	** İnsan Ne Yerse Odur
Her Melanet, Bir Küçüğü Üzerinde Yeşerebilir.....	57	** Evet-Hayır Demokrasisi
Her Örgütlenme Kendi Etik Kurallarını Oluşturmalıdır!	23	** Aklın Yolu 1 + N
Her Örgütlenme Kendi Etik Kurallarını Oluşturmalıdır!.....	328	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Her şeyin dersi ilkokula konulmalı (!)	69	** Ezbere Hayır
Her yeni kazanılan beceri, yeni bir iş imkanıdır	24	** Girişimcilik Rehberi
Her yeni kazanılan beceri, yeni bir iş imkanıdır.....	20	** Genç Girişimcilere Öneriler
Hesap Bilmemek Nasıl Anlaşılır?.....	220	** Evet-Hayır Demokrasisi
Hızlı Dönüşüm Kampları (Hdk) –	225	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Hiyerarşik Yapılardan Ağ'lara Geçiş Zorunludur!.....	164	** Aklın Yolu 1 + N
Hoşgörülü Olalım... Ama Olamayız Ki!.....	156	** Aklın Yolu 1 + N
Hukuk Devleti Ve Korkmama Özgürlüğü.....	136	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Hypertalk.....	91	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Il Bakanı" Olmaz.....	27	** Evet-Hayır Demokrasisi
icat ve Geliştirme (InventionsandInnovations).....	61	** Eko-Liberal Hareket
İç Barış Bildirgesi!.....	141	** Büyükler için Hayat Bilgileri

İç Güvenlik ve Terörle Mücadele.....	193	** Eko-Liberal Hareket
İç kamu alımları da akreditifle yapılmalı	112	** Girişimcilik Rehberi
İç Kamu Alımları da akreditifle yapılmalı.....	115	** Genç Girişimcilere Öneriler
İçerik Tasarımı	122	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
İçindekiler.....	63	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
İdarenin, girişimcilere bakış açısının değiştirilmesi	68	** Girişimcilik Rehberi
İdarenin, girişimcilere bakış açısının değiştirilmesi.....	67	** Genç Girişimcilere Öneriler
İfade Özgürlüğünün Sınırları.....	33	** Aklın Yolu 1 + N
İhlal Hiyerarşisi!.....	262	** Büyükler için Hayat Bilgileri
İki anahtar soru	119	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
İki Kere İki Kaç Eder*? Ya da Her Yanıt Doğrudur	13	** İnsan Ne Yerse Odur
İkinci Kitaba Önsöz	181	** Girişimcilik Rehberi
İKİNCİ KİTAP ** Girişimcilik Rehberi		
il.....	34	** Eko-Liberal Hareket
ilçe.....	32	** Eko-Liberal Hareket
İletişim Becerisi Ve Dinleme.....	103	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
İletişim becerisi ve dinleme.....	82	** Sorun Nasıl Çözülmez
İletişim Becerisi Yetmezliği.....	96	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
İletişim becerisi yetmezliği.....	76	** Sorun Nasıl Çözülmez
İletişim becerisi yetmezliği: Bir kaynak sorun !.....	80	** Sorun Nasıl Çözülmez
İletişim Becerisi Yetmezliği: Bir Kaynak Sorun!.....	100	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
İletişim ve sansür.....	78	** Sorun Nasıl Çözülmez
İletişim Ve Sansür.....	98	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
İletişim Ve Toplumsal Barış.....	105	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
İletişim ve toplumsal barış.....	89	** Sorun Nasıl Çözülmez
İletişimde Uyulması Önemli Kabul Edilen Bazı Davranışlar... ..	260 (Ek-3)	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
İLKELELER ** Eko-Liberal Hareket		
İlkokul çağı, girişimcilik için uygun başlangıçtır	188	** Girişimcilik Rehberi
İnanması güç şey	113	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
İnsan Hakları, İnsan Hakkı İhlallerinin Başlıca Nedenidir!.....	35	** Aklın Yolu 1 + N
İnsan Ne Yerse Odur!"	16	** İnsan Ne Yerse Odur
İnsan yamyamlaşabilir	53	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
İnsanın En Önemli Yeteneğini Pas Geçen Yaklaşım: Parça Parça Öğretme!.....	43	** Aklın Yolu 1 + N

İnsanlar Niçin Bağırır?.....	231	** Büyükler için Hayat Bilgileri
İnşallah doğru değildir	137	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
İnternet Boykotuna Tepkiler! 122	** İnsan Ne Yerse Odur	
İnternet ve İş Dünyamız! 125	** İnsan Ne Yerse Odur	
İrtica İle Mücadelede Strateji Arayışları!	26	** Aklın Yolu 1 + N
İsrafsız Şirket.....	252	** Aklın Yolu 1 + N
İstanbul Patent Kütüphanesi: Milyonlarca iş fikri 26	** Girişimcilik Rehberi	
İstanbul Patent Kütüphanesi: Milyonlarca iş fikri.....	22	** Genç Girişimcilere Öneriler
İstanbul'un Nüfusu Acaba Ne Olur?.....	158	** Aklın Yolu 1 + N
İş bölüşme (jobsnaring) 288	** Girişimcilik Rehberi	
İş Dünyası Teknoloji Transferi.....	318	** Büyükler için Hayat Bilgileri
İŞ FİKİRLERİ ÜRETMEK (B) ** Genç Girişimcilere Öneriler		
İŞ FİKİRLERİ ÜRETMEK. (II.) ** Girişimcilik Rehberi		
İŞ FİKİRLERİ. (IX.) ** Girişimcilik Rehberi		
İş fikri ve girişimci, "Deprem Sığınağı" fikri ve girişimciler 274	** Girişimcilik Rehberi	
İş kapatma işlemlerinin sadeleştirilmesi 80	** Girişimcilik Rehberi	
İş kapatma işlemlerinin sadeleştirilmesi.....	80	** Genç Girişimcilere Öneriler
İş kurma işlemlerinin sadeleştirilmesi 78	** Girişimcilik Rehberi	
İş kurma işlemlerinin sadeleştirilmesi.....	78	** Genç Girişimcilere Öneriler
İş Ortamı Ve Dirlik.....	240	** Aklın Yolu 1 + N
İş Sağlığı Türkiye, Üretimde Dördüncü Döneme Girebilecek Mi?.....	213	** Aklın Yolu 1 + N
İş Yaratma.....	80	** Eko-Liberal Hareket
İşbirliği içinde rekabet.....	6	** Eko-Liberal Hareket
İşkencenin Kök Nedeni!.....	149	** Büyükler için Hayat Bilgileri
İşletme şirketleri eliyle işletmecilik.....	65	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
işsizlik.....	77	** Eko-Liberal Hareket
İTÜ Teknoparkı ikiye katlanabilir! 201	** Girişimcilik Rehberi	
İzmir Teşebbüs Ajansı 161	** Girişimcilik Rehberi	
İzmir Teşebbüs Ajansı.....	163	** Genç Girişimcilere Öneriler
İzmirli müteşebbisler 159	** Girişimcilik Rehberi	
İzmir'li müteşebbisler.....	161	** Genç Girişimcilere Öneriler
JIT ve eğitim 139	** Ezbere Hayır	
John Dalton 70	** İnsan Ne Yerse Odur	
Kafalar Niçin Karışık – 207	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	

Kafamızın İçi Görünseydi!	51	** Aklın Yolu 1 + N
Kalabalık Kamu Kadroları Nasıl Avantaja Çevrilebilir?.....	147	** Aklın Yolu 1 + N
Kalkınma, Yerel Potansiyeller ve Bilgi	128	** İnsan Ne Yerse Odur
Kamu Alımları hakkındaki şikayetler	101	** Girişimcilik Rehberi
Kamu Alımları hakkındaki şikayetler.....	103	** Genç Girişimcilere Öneriler
Kamu alımları ombudsmanı	134	** Girişimcilik Rehberi
Kamu Alımları ombudsmanı.....	135	** Genç Girişimcilere Öneriler
Kamu Alımları politika merkezi	120	** Girişimcilik Rehberi
Kamu Alımları politika merkezi.....	123	** Genç Girişimcilere Öneriler
Kamu alımları raporunun başlıkları	108	** Girişimcilik Rehberi
Kamu Alımları raporunun başlıkları.....	110	** Genç Girişimcilere Öneriler
Kamu Alımları Rehberi	107	** Girişimcilik Rehberi
Kamu Alımları Rehberi.....	109	** Genç Girişimcilere Öneriler
Kamu Alımları Resmi Gazetesi	100	** Girişimcilik Rehberi
Kamu Alımları Resmi Gazetesi.....	101	** Genç Girişimcilere Öneriler
Kamu Alımları yoluyla girişimcileri desteklemek	98	** Girişimcilik Rehberi
Kamu Alımları yoluyla girişimcileri desteklemek.....	99	** Genç Girişimcilere Öneriler
Kamu Alımları.....	100	** Eko-Liberal Hareket
Kamu görevlilerinin tutum ve davranışlarındaki yanlışlar	71	** Girişimcilik Rehberi
Kamu görevlilerinin tutum ve davranışlarındaki yanlışlar.....	71	** Genç Girişimcilere Öneriler
Kamu kuruluşlarının haksız rekabetleri	66	** Girişimcilik Rehberi
Kamu kuruluşlarının haksız rekabetleri.....	65	** Genç Girişimcilere Öneriler
Kamu Maliyesi.....	105	** Eko-Liberal Hareket
Kamu Sağlığı Belediye Başkanlarının İlk İş Ne Olmalıdır?.	87	** Aklın Yolu 1 + N
Kamu Yönetimi.....	30	** Eko-Liberal Hareket
Kamu yönetiminde etkin bir araç : Politika dokümanı..!	7	** Sorun Nasıl Çözülmez
Kamu yönetiminde yerine getirilmeyen fonksiyonlar.....	16	** Sorun Nasıl Çözülmez
Kamu, niçin senet kullanmaz? 113	** Girişimcilik Rehberi	
Kamu, niçin senet kullanmaz?.....	116	** Genç Girişimcilere Öneriler
Kanun Teklifi.....	62	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Kapsam.....	64	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, ilaç gibidir!	229	** Girişimcilik Rehberi
Karışık ama anlamak gerekiyor	49	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Karnımızın yumuşak bölgeleri	83	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?

Kaş Yapmak–Göz Çıkarmak!.....	234	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Katı Gerçekleri Göz Ardı Etmeyelim!.....	233	** Aklın Yolu 1 + N
Kavram Tabanı Üzerinde Uzlaşım Girişimini Kim Üstlenebilir?	195	** Aklın Yolu 1 + N
Kavram tabanında uzlaşım" ulusal bütünlüğün ta kendisidir! ..	59	** Okulda Yeni Eğitim
Kavram Tabanında Uzlaşım" Ve Ulusal Bütünlük!.....	125	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Kaybeden firmaların bilgilendirilmesi	110	** Girişimcilik Rehberi
Kaybeden firmaların bilgilendirilmesi.....	113	** Genç Girişimcilere Öneriler
Kaynak Kıtılığı : Gerçek Kurtuluş.....	146	** Evet–Hayır Demokrasisi
Kaynaktaki Sorun" kavramının tanımı.....	8	** Eko–Liberal Hareket
Kaynaktaki Sorunlar Nelerdir ?.....	9	** Eko–Liberal Hareket
Kefil Olmak Sorumluluk Getirir.....	354	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Kendi işini kurmanın vazgeçilmez koşulu: Bir süre tasarruflu yaşayabilmek	33	** Girişimcilik Rehberi
Kendi işini kurmanın vazgeçilmez koşulu: bir süre tasarruflu yaşayabilmek.....	29	** Genç Girişimcilere Öneriler
Kendimizi kandırmaktan vazgeçelim mi? ..	63	** Okulda Yeni Eğitim
Kendine Düşman Üreten Toplum.....	105	** Evet–Hayır Demokrasisi
Kıbnns: Niçin Bir Yazılım Adası Olmam? 72	** İnsan Ne Yerse Odur	
Kılçık Diyagramları" Yoluyla Sorun Çözmek –	117	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Kırmızı Plaka Ve Fırfırlı Mavi Lamba!.....	307	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Kısa Dönem Çıkan Gözetin; Uzun	** İnsan Ne Yerse Odur	
Kısa Vade Kısıkaç ve Şırnak !.....	44	** Evet–Hayır Demokrasisi
Kısır Döngü"ler Birer Avantaja Çevrilebilir Mi? –	192	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Kısır Döngüler" Birer Avantaja Çevrilebilir mi?..	198	** Evet–Hayır Demokrasisi
Kısır SÇ Kültürü hangi yoz SÇA'nı besler –	49	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Kimlerden Kurtulmalı?.....	284	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Kişilerin Girişim profilleri	309	** Girişimcilik Rehberi
KİT'LER BİRER AYNADIR . BÖLÜM 5–	** Alternatif Siyaset Anlayışı	
KİT'ler Birer Aynadır.....	127	** Evet–Hayır Demokrasisi
Kolay okumak için birkaç ipucu	5	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Kollektif Akıl Yaratmak	74	** İnsan Ne Yerse Odur
Konu Körlüğü.....	162	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Konut.....	169	** Eko–Liberal Hareket
Korkmama Özgürlüğü –	218	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Korkmama Özgürlüğü.....	139	** Büyükler için Hayat Bilgileri

Koşullanmama Hakkı – 211 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Koşullanmama Hakkı	80 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Koşullanmama hakkı 10 ** Ezbere Hayır	
Koz – 131 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Koz nedir?	57 ** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Kökü Derinde Bir Hastalık!.....	197 ** Aklın Yolu 1 + N
Kömürde neler oluyor?.....	11 ** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Kör inanç – sağlam inanç 172 ** Ezbere Hayır	
Kördöğüşü Nedir?.....	86 ** Evet–Hayır Demokrasisi
Kredi Faizi Paranın Fiyatıysa!.....	250 ** Aklın Yolu 1 + N
Kristalleşme.....	120 ** Farzedin ki ‘Hindi’yiz!
Kritik Aydın Kitleleri – 137 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Kritik müdahale önlemleri – 85 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Kullanılmış Bilgisayarlar ve Kullanılmamış Kafalar! 135 ** İnsan Ne Yerse Odur	
Kural kirliliği.....	70 ** Sorun Nasıl Çözülmez
Kural Kirliliği.....	175 ** Farzedin ki ‘Hindi’yiz!
Kural Nasıl Konulmalıdır ?.....	172 ** Farzedin ki ‘Hindi’yiz!
Kural nasıl konulmalıdır ?.....	68 ** Sorun Nasıl Çözülmez
Kural Tanımsızlığın Sınırları Neresidir?.....	232 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Kuralın İyisi Yazılı Olmayandır!.....	188 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Kuralların Uygulan(A)Madığı Yerde, İyilere Ceza	190 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Kurtarıcı İhtiyacı.....	144 ** Farzedin ki ‘Hindi’yiz!
Kurtarıcı Tırtıl Yoktur!	288 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Kurumsal Tomografi.....	136 ** Farzedin ki ‘Hindi’yiz!
Kuşkusuzluk zırva üretirir! ..	71 ** Okulda Yeni Eğitim
Kuşkusuzluk” (Ezber) her tür irticanın kaynağıdır! ..	67 ** Okulda Yeni Eğitim
Küçük Ama Sık Tekrarlanan Yanlışlara Dikkat!.....	106 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Küçük işleri nasıl desteklemeli? 223 ** Girişimcilik Rehberi	
Kültür Mirası.....	167 ** Eko–Liberal Hareket
KÜLTÜR POLİTİKALARI ** Eko–Liberal Hareket	
Kültürümüzün Köşe Taşlarından Biri: Doğuya Sürmek!.....	285 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Küme Zekası" – 212 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Kütüphaneden “Eğitsel Kaynaklar Merkezi”ne! ..	75 ** Okulda Yeni Eğitim
Laiklik" –Bu Tanımla– Niçin Satmadı Ve De Satmaz! – 153 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Laiklik.....	3 ** Eko–Liberal Hareket

Liderler Ve Toplular.....	151	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Liderleri Toplular Yetiştirir, Koşullar Ortaya Çıkarır!.....	153	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Lojistik Mühendisliği 105 ** Girişimcilik Rehberi		
Lojistik Mühendisliği.....	107	** Genç Girişimcilere Öneriler
Lütfen öğrencileri sevmeyiniz, onları sayınız ..	79	** Okulda Yeni Eğitim
Lütfen Öğrencilerinizi Sevmeyiniz, Onları Sayınız!	51	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Madde gerekçeleri.....	75	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Mafya" Diye Bir Sorunumuz Yoktur!.....	107	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Matematik ve fen bilmezlik, devlet yönetimine nasıl yansır?	78	** Ezbere Hayır
Mayo Askısı Gösterge Olur Mu?.....	62	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Mazlum Rolü" Pirim Yapmıyor.....	237	** Evet-Hayır Demokrasisi
Medeniyet Çarkı Acımasızdır.....	207	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Medeniyetin Temeli Kaydetmektir.....	178	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Mediakrasi Ve Mediokrasi!.....	237	** Büyükler için Hayat Bilgileri
MEMUR CEZALANDIRMADA GERİ KALMIŞ YÖRELERİN KULLANIMI. BÖLÜM 4-		** Alternatif Siyaset Anlayışı
Memur Sendikası.....	136	** Aklın Yolu 1 + N
Memur Zamları Ve Tepkiler!.....	139	** Aklın Yolu 1 + N
Memura ikinci iş yasağı!	289	** Girişimcilik Rehberi
Merhaba! VII ** İnsan Ne Yerse Odur		
Merkezi Yönetim (MY).....	35	** Eko-Liberal Hareket
Mesaj Üretimi	87	** İnsan Ne Yerse Odur
Meslek Eğitimini Yeniden Konumlandırmak	244	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Meslek hastalıkları hastanesi ve araştırma enstitüsü kurulması.....	72	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Meslek Kuruluşları.....	52	** Eko-Liberal Hareket
Mevcut bilgiye erişme araçları (1).....	49	** Sorun Nasıl Çözülmez
Mevcut bilgiye erişme araçları (2).....	51	** Sorun Nasıl Çözülmez
Mevcut Bilgiye Erişme Araçları.....	194	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Mevcut KY Sisteminden Yeni Sisteme Geçiş.....	31	** Eko-Liberal Hareket
MEVCUT SİSTEMİN FATURASI NEDİR ? (BÖLÜM 2) ** Alternatif Siyaset Anlayışı		
MEVCUT SİYASİ ANLAYIŞIN BİR ELEŞTİRİSİ (BÖLÜM 1) ** Alternatif Siyaset Anlayışı		
Mıbs (Modüler İstihdam Becerileri Sistemi).....	37	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Mıncık Ve Toplumsal Bozukluklar!.....	238	** Büyükler için Hayat Bilgileri

MİBS – Modüler İstihdam Becerileri Sistemi... 82	** Ezbere Hayır
Milletvekilleri, Zembil ve Kaynaktaki Sorunlar.... 11	** Evet–Hayır Demokrasisi
Milletvekillerinin Bilgi Tüketimi Nasıl Artırılabilir? 139	** İnsan Ne Yerse Odur
Milliyetçilik.....6	** Eko–Liberal Hareket
Milyarda Bir Risk Olsa Çocuğumu Yollamam"! – 170	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Minimum Nitelik Yasası"!..... 54	** Aklın Yolu 1 + N
Misyon": Bir Şeyin Var Olma Nedeni!..... 256	** Aklın Yolu 1 + N
Motor Korkusu!.....64	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Möln, Solingen, Yüz Soru ve Sıfır Cevap..... 96	** Evet–Hayır Demokrasisi
Mumcu'nun Katilleri Keşki Bulunmasa..... 75	** Evet–Hayır Demokrasisi
Müstakbel Başbakana Açık Mektup 146	** İnsan Ne Yerse Odur
Müşteri —Nereden Sonra— Kraldır?..... 262	** Aklın Yolu 1 + N
MY ve YY Yürütme Organları.....36	** Eko–Liberal Hareket
Nakit akımı tablosu hazır! Şimdi para nasıl bulunacak? 50	** Girişimcilik Rehberi
Nakit akımı tablosu hazır! Şimdi para nasıl bulunacak?..... 48	** Genç Girişimcilere Öneriler
Nasıl Bir Türkiye Özlemindeyiz?..... 100	** Evet–Hayır Demokrasisi
Nasıl Bir Türkiye Özlemindeyiz?.....110	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Nasıl yerine "ne"leri belirten şartnameler 102	** Girişimcilik Rehberi
Nasıl" yerine "ne"leri belirten şartnameler..... 104	** Genç Girişimcilere Öneriler
Ne Hedeflendi, Ne Oldu?.....42	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Ne istiyoruz, Niçin Olmuyor?..... 111	** Evet–Hayır Demokrasisi
Ne Olur, Vatani Bu Kadar Sevmeyelim!.....291	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Ne Ve "Nasıl" ?.....86	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
NECC '97	290 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
NECC'98 .. 83	** Okulda Yeni Eğitim
Negatif Düşünme Geleneği! 49	** İnsan Ne Yerse Odur
Nelson'un Huni Deneyi (1996). Yine! (2001) (ve de yine 2008)	297 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Nelson'un Huni Deneyi ... Yine!.....115	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Nerede İşsizlik Varsa Orada Yapılmayan İşler Var Demektir!	234 ** Aklın Yolu 1 + N
Nereden Başlamalı – 218	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Nereye Varmak İstedğini Bilmek! – 135	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Networking..... 141	** Aklın Yolu 1 + N
Neyimiz Eksik?.....6	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Niçin "genç" işadamları? 232	** Girişimcilik Rehberi

Niçin az okuyoruz ?.....	53	** Sorun Nasıl Çözülmez
Niçin Az Okuyoruz? 155	** İnsan Ne Yerse Odur	
Niçin Öncelikle bu hedef – 13	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Nihayet Bilim Dünyasını Sarsacak Keşfi Yaptık!.....	321	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Niteliğimizi aşan işler ..	87	** Okulda Yeni Eğitim
Nitelik dokusu konusunda duyarlığın geliştirilmesi ..	91	** Okulda Yeni Eğitim
Nitelik Dokusu" konusunda duyarlığın geliştirilmesi	100	** Ezbere Hayır
Nitelik", "doku" ve "izleri"! 178	** Ezbere Hayır	
Nitelik", "Doku" ve "İzleri"!	105 (Ek-3)	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
N'olacak Bu Ülkenin Durumu?.....	56	** Aklın Yolu 1 + N
Noterli Ve Stadyumlu Sınavlar.....	66	** Büyükler için Hayat Bilgileri
NOTLAR!!! (X.) ** Girişimcilik Rehberi		
Nüfus.....	135	** Eko-Liberal Hareket
Okul beklentilerimizin çoğu için yanlış adrestir!	93	** Ezbere Hayır
Okul sisteminin en sakıncalı yanı ..	95	** Okulda Yeni Eğitim
Okulda Hırsızlık Mı Öğretiliyor?	191	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Okullar Niçin Var?	63	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Okullar Niçin Var? 164	** İnsan Ne Yerse Odur	
Okullar ve Bilgi Toplumu 175	** İnsan Ne Yerse Odur	
Okullarımızda niçin tarih değil de kronoloji öğretilir?	108	** Ezbere Hayır
Okuma – Yazma öğretmeyelim! 35	** Ezbere Hayır	
Okuma ve süt alışkanlığı ..	99	** Okulda Yeni Eğitim
OLMAZSA OLMAZ ! BÖLÜM 9–	** Alternatif Siyaset Anlayışı	
Olmazsa Olmaz	130	** Evet-Hayır Demokrasisi
Onaylanan İşkence Ve Sonrası!.....	158	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Onur Sistemi Üzerine Bir Mektup	198	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Onur Yasası (TheHonorCode) – 124	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Onursuz ve Bilgili İnsan Yetiştirmek	200	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Onursuz Ve Bilgili İnsan Yetiştirmek! – 162	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Organik Mobil Laboratuvarlar.....	293	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Orman Yangınları "Niçin "Söndürülemiyor?	143	** Aklın Yolu 1 + N
Ormancılık.....	68	** Eko-Liberal Hareket
Osmanlı Ve T.C. Neyi Nasıl Nasıl "Iskaladı"?.....	52	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Otobüste Yananlar Niçin Yandı?.....	239	** Büyükler için Hayat Bilgileri

Oynamaya İsteksiz Ayı!.....	222	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Öcülerle Nasıl Başa Çıkılabilir?.....	155	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Öğrenme Bildirgesi	303	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Öğrenme Devrimi – 151 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!		
Öğrenme Devrimi	184	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Öğrenme Enerjisini Harekete Geçiremeyen ** İnsan Ne Yerse Odur		
Öğrenme Sonuçları Değerlendirme Formu	196	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Öğrenmeyi Öğrenmek !.....	43	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Öğrenmeyi öğrenmek! 98 ** Ezbere Hayır		
Öğretme, öğrenme ve saygı 91 ** Ezbere Hayır		
Öğretmen Değerlendirme Ölçeği (Ö.D.Ö.)	193	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Öğretmenler Kurulu (ÖK) Toplantılarının Veriminin Artırılması İçin Yönerge	258	(Ek-2) ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Ölçüler Daima Yaşar”	67	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Önce bilgi toplamak daha ucuzdur! 209 ** Girişimcilik Rehberi		
Önce İşletmeciliğin, Sonra Mülkiyetin Özelleştirilmesi.....	125	** Evet-Hayır Demokrasisi
Önce işletmeciliğin, sonra mülkiyetin özelleştirilmesi.....	27	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Önce mevcut bilgiye erişmek !.....	37	** Sorun Nasıl Çözülmez
Önce Mevcut Bilgiye Erişmek.....	192	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Önce para değil.....	12	** Genç Girişimcilere Öneriler
Önce para değil 17 ** Girişimcilik Rehberi		
Önce Türkçe Düzelmeli! 89 ** İnsan Ne Yerse Odur		
Önce, Değer Ölçülerimizi Yeniden Tarifleyelim....	92	** Evet-Hayır Demokrasisi
Önsöz ** Farzedin ki 'Hindi'yiz!		
ÖNSÖZ ** İnsan Ne Yerse Odur		
Önsöz	v	** Evet-Hayır Demokrasisi
Önsöz	Viii	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Önsöz yerine ** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü		
Önsöz yerine (Ağır Sorunlar – Hafif Sorunlar!) XI ** Ezbere Hayır		
Önsöz yerine .. vii ** Okulda Yeni Eğitim		
Önsöz.....	v	** Genç Girişimcilere Öneriler
Önsöz.....	v	** Eko-Liberal Hareket
Örgütlenme Özgürlüğünün Sınırları Var Mıdır?.....	159	** Büyükler için Hayat Bilgileri

Örnek Bir Süreç Akımı Diyagramı	236 (Ek-1) ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Örnek Tavır Ağları – 147 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Öyle bir okul kuralım ki! 162 ** Ezbere Hayır	
Öyle Bir Şey Olsun ki!.....	78 ** Evet–Hayır Demokrasisi
ÖZ (çekirdek) BECERİLER . BÖLÜM 11 – ** Alternatif Siyaset Anlayışı	
Öz beceriler 51 ** Ezbere Hayır	
Öz Beceriler.....	34 ** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Öz beceriler.....	44 ** Sorun Nasıl Çözülmez
Özel Girişimcilik.....	25 ** Eko–Liberal Hareket
Özelleştirme Niçin Zorlanıyor?.....	120 ** Evet–Hayır Demokrasisi
Özelleştirme niçin zorlanıyor?.....	13 ** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Özelleştirme.....	126 ** Eko–Liberal Hareket
Özelleştirme'den Hep Aynı Şeyleri mi Bekliyoruz? 123 ** Evet–Hayır Demokrasisi	
Özelleştirmeden hep aynı şeyleri mi bekliyoruz?.....	18 ** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Özgürlük.....	3 ** Eko–Liberal Hareket
Özürlüler için Girişim Ajansı 304 ** Girişimcilik Rehberi	
Pahalı Dış, Ucuz İç !.....	155 ** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Parlamentar Bilgi Sistemi 18 ** İnsan Ne Yerse Odur	
Parlamento Sıralarının Boşluğu.....	29 ** Evet–Hayır Demokrasisi
Parlamentodan Şikâyetler Neyin Göstergesidir?.....	31 ** Aklın Yolu 1 + N
Parti “Kadro”Ları, Partizanlık Hazırlığıdır!177 ** Aklın Yolu 1 + N	
Parti Neferi” Politikacı Tipini Artık Bitirelim!.....	295 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Patent başvurusuna ödül verilmeli 152 ** Girişimcilik Rehberi	
Patent başvurusuna ödül verilmesi.....	153 ** Genç Girişimcilere Öneriler
Pek İyi,'Ama Neden?" 181 ** İnsan Ne Yerse Odur	
Pırıl Pırıl”lık! ..	101 ** Okulda Yeni Eğitim
Pilav” Ve “Lezzet”İ!.....	70 ** Aklın Yolu 1 + N
Piramit'in esrarı	29 ** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Piramit'in Tabanında “Temiz Akıl” Olmalı!.....	192 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Pişmiş girişimcinin başına gelenler 4 ** Girişimcilik Rehberi	
Pişmiş girişimcinin başına gelenler.....	1 ** Genç Girişimcilere Öneriler
Piyon verip at almak	61 ** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Plaka toplumu.....	85 ** Sorun Nasıl Çözülmez

Plaka Toplumu.....	128	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Planlama.....	120	** Eko-Liberal Hareket
Plato Hastalığı.....	202	** Evet-Hayır Demokrasisi
Politika Niçin Çözüm Üretemiyor?	180	** Aklın Yolu 1 + N
Politika Yalnızca Soyundurur!.....	68	** Büyükler için Hayat Bilgileri
POLİTİKALAR ** Eko-Liberal Hareket		
Pozitif Akıl! 92		** İnsan Ne Yerse Odur
Prefabrike Toplantılar!.....	264	** Aklın Yolu 1 + N
Prezantabsız Hanımlara Duyuru.....	210	** Evet-Hayır Demokrasisi
Prostat Ameliyatına Meraklı Yarışmacı!.....	240	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Radyo Ve Tv'de Birşeyler Mi Oluyor?.....	242	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Reengineering.....	266	** Aklın Yolu 1 + N
Reengineering" Ve Yeni Bir Hükümet Etme Modeli Önerisi.....	184	** Aklın Yolu 1 + N
Rekabet gücü mücadelesinin kuralları	39	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Rekabet iyidir ama! 211		** Girişimcilik Rehberi
Reklam firmalarına çağrı 147		** Girişimcilik Rehberi
Reklam firmalarına çağrı.....	147	** Genç Girişimcilere Öneriler
Resmî Kıyafetlerdeki Akıl Eksiği!	71	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Risk Sermayesi 131		** Girişimcilik Rehberi
Risk Sermayesi.....	132	** Genç Girişimcilere Öneriler
Rize'lilere Çağrı! – 178		** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Rize'lilere Çağrı!.....	162	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Röportaj.....	147	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Rüşvet.....	164	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Saddam: Görüntü Ve Kaynak.....	55	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Sağlık.....	133	** Eko-Liberal Hareket
Sahte Sanatlar Toplumu ! – 184		** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Sahte Sanatlar Toplumu!.....	73	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Sahte Sanatlar Toplumu.....	16	** Evet-Hayır Demokrasisi
Saklı İçerik – 164		** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Saklı İçerik	127	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Saklı içerik! ..	103	** Okulda Yeni Eğitim
Sanal Duyular 184		** İnsan Ne Yerse Odur
Sanat.....	162	** Eko-Liberal Hareket

Sanayi sitelerindeki kuruluşlar için bir yeniden yapılanma önerisi	292	** Girişimcilik Rehberi
Sanayi ve Ticaret	62	** Eko-Liberal Hareket
Satın alma görevlilerinin eğitilmesi	116	** Girişimcilik Rehberi
Satın alma görevlilerinin rotasyonu	118	** Girişimcilik Rehberi
Satınalma görevlilerinin eğitilmeleri.....	119	** Genç Girişimcilere Öneriler
Satınalma görevlilerinin rotasyonu.....	121	** Genç Girişimcilere Öneriler
Savunma.....	196	** Eko-Liberal Hareket
Sayısal Ölçme”den “Öznel Değerleme”ye	185	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
SÇK yetmezliği nasıl geliştirilebilir? 84	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
SÇK Yetmezliği nasıl kanıtlanır – 14	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
SÇK Yetmezliğinin kaynakları – 36	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Secondment	140	** Girişimcilik Rehberi
Secondment".....	141	** Genç Girişimcilere Öneriler
Seçkin Tavır Ağları”.....	59	** Aklın Yolu 1 + N
Sekiz Emir.....	140	** Evet-Hayır Demokrasisi
Sekiz Yıllık Eğitim	45	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Sektörel Ezber	183	** Girişimcilik Rehberi
Sektörel Ezber!	273	** Aklın Yolu 1 + N
Sendikalar.....	44	** Eko-Liberal Hareket
Serbest Dolaşımdan Türkler Korkmalı!	239	** Aklın Yolu 1 + N
Seyyar Satıcıları Ne Yapmalı?.....	237	** Aklın Yolu 1 + N
Sıkça kullanılan deyimler için açıklamalar	151	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Sıkıntısız Yaşam!.....	266	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Sihir burada başlıyor: bileşen-bileşke dayanışması	49	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Sinekler Öldürülmeli Mi?.....	224	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Sistem Kurma Becerisi, Nitelik Dokusu ve Adalet Sistemi	66	** Evet-Hayır Demokrasisi
Sistemlerin Kilit Taşı: Denetim.....	168	** Farzedin ki ‘Hindi’yiz!
Sistemlerin kilit taşı: Denetim.....	65	** Sorun Nasıl Çözülmez
SIVİL KESİMİN ÖRGÜTLENMESİ	** Eko-Liberal Hareket	
Siyasal Partiler.....	39	** Eko-Liberal Hareket
Siyasal Sağlık Toplumsal Kalite Çemberleri.....	169	** Aklın Yolu 1 + N
Siyaset Nerelere Girmemeli, Neden?.....	165	** Büyükler için Hayat Bilgileri

Siyasette Kalite.....	167	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Siyasi Parti Gelirleri.....	23	** Evet–Hayır Demokrasisi
Sokaktan Gelen Tasarım.....	194	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Sokma akılla sokak dönülemez” ya da “Sen istersen kimse sana öğretmez”! ..	109	** Okulda Yeni Eğitim
Son söz yerine –	109	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Son söz yerine (Gecekondular, halı sahalar ve kuran kursları bir şeyler diyor!)	188	** Ezbere Hayır
Son söz yerine	149	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Son Söz Yerine : Sizi, Ezbersiz Eğitim İçin Bu Mektubu İmzalamaya Çağırıyoruz!	300	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Son söz yerine.....	111	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Son Söz Yerine: Sert Söz, Az Sopa.....	244	** Evet–Hayır Demokrasisi
SONSÖZ YERİNE... ** Girişimcilik Rehberi		
Sorgula da gör bakalım!	103	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Sorgulamak özgürlüktür	107	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Sorgulanamazlık (Ezber) İçin Elle Tutulur Örnekler	16	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Soru Ve “Doğru Soru”! –	159	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Sorular ..	115	** Okulda Yeni Eğitim
Sorulmayan Sorular!.....	85	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Sorun Alanları.....	8	** Eko–Liberal Hareket
Sorun Alanlarının Genel Yapısı.....	9	** Eko–Liberal Hareket
Sorun Çözme Becerisi Doğru Adlandırma, Yanlış Adlandırma Ve Sorun Üretme.....	1	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Sorun Çözme Kabiliyeti –	113	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Sorun çözme kabiliyeti ya da kısaca çözüm kabiliyeti	31	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Sorun Çözme Kabiliyetimizi Artırmak!	97	** İnsan Ne Yerse Odur
Sorun İmam–Hatip Okulları Değil, "Diğer Okullar" Sorunudur!	70	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Sorun Kimyası –	129	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Sorun Kimyası'nın Dördüncü Kanunu!	89	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Sorun Kimyası”	103	(Ek–2) ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Sorun nasıl çözülmez ?.....	33	** Sorun Nasıl Çözülmez
Sorun Nasıl Çözülmez ?.....	133	** Farzedin ki ‘Hindi’yiz!
Sorun sevimsizdir ama iş yaratır!	271	** Girişimcilik Rehberi
Sorun, Çöp Patlaması Değildir.....	90	** Evet–Hayır Demokrasisi
Sorunlar imkanlardır	21	** Girişimcilik Rehberi

Sorunlar imkanlardır.....	16	** Genç Girişimcilere Öneriler
Sorunlar iyi kurulmamış sistemlerden doğar.....	91	** Sorun Nasıl Çözülmez
Sorunlar İyi Kurulmamış Sistemlerden Doğar.....	64	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Sorunlar Ve Kaynak Sorunlar	67	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Sorunlar ve kaynak sorunlar.....	30	** Sorun Nasıl Çözülmez
SORUNLARIN KİMYASI ** Evet-Hayır Demokrasisi		
Sorunların Ortak Nedeni: Tek Nedenli Teşhisler..	61	** Evet-Hayır Demokrasisi
Sosyal Güvenlik.....	135	** Eko-Liberal Hareket
Sosyal İcatlar Enstitüsü, Ağlayan Bakan ve Ezber!	66	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
SOSYAL POLİTİKALAR ** Eko-Liberal Hareket		
Sosyal sorumluluk	173	** Girişimcilik Rehberi
Sosyal Sorumluluk.....	135	** Evet-Hayır Demokrasisi
Sosyal sorumluluk.....	177	** Genç Girişimcilere Öneriler
Sosyal Tümör" Ve Eğitim'de Bir Çıkış Yolu Önerisi.....	72	** Akılın Yolu 1 + N
Sosyolojik Silahlar Tehdit Ediyor!.....	197	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Soytarılık Ve Dalkavukluk.....	122	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Söyleşi	3	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Sözler" ve Doğru Düşünce.....	183	** Evet-Hayır Demokrasisi
Sponsor aramıyorum!	200	** Girişimcilik Rehberi
Spor.....	161	** Eko-Liberal Hareket
Stratejik Saldın Sistemi" projesi	158	** Ezbere Hayır
Susmadan dinlemek	63	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Sürekli Değişim.....	4	** Eko-Liberal Hareket
Şans Bazen Yaver Gidiyor!	11	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Şapkadan Tavşan Nasıl Çıkarılır?.....	264	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Şartname Bilgi Bankası	106	** Girişimcilik Rehberi
Şartname Bilgi Bankası.....	108	** Genç Girişimcilere Öneriler
Şişman Adama Konfeksiyon Elbise.....	21	** Evet-Hayır Demokrasisi
ŞURDAN BURDAN ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası		
Talep Profili Bilinmeden Bir Yere Varılamaz	98	** İnsan Ne Yerse Odur
Tam Teşekküllü Hastane" Raporu.....	239	** Evet-Hayır Demokrasisi
Tanımlar ve kısaltmalar.....	64	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Tanıtmaya Mı Tanıma Mı ?.....	3	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Tanıtmaya Para Harcamayalım, Niteliklerimizi Geliştirmeye Harcayalım !.....	9	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!

Tarım Mı Sanayi Mi?.....	334	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Tarım ve Hayvancılık.....	67	** Eko-Liberal Hareket
Tartışma Mimarisi.....	243	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Tasarım "Üzerine!.....	289	** Aklın Yolu 1 + N
Tasarruflu yaşamak: ama nasıl?.....	31	** Genç Girişimcilere Öneriler
Tasarruflu yaşamak; ama nasıl? 35	** Girişimcilik Rehberi	
Taşkömürü rezervinin tesbiti.....	72	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Taşkömürü ve saçmalama özgürlüğü.....	43	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Taşkömürü Ve Saçmalama Özgürlüğü.....	200	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Taşkömürü.....	54	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Taşkömürü.....	207	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Tavuk Kafası Koparma Yarışı.....	227	** Büyükler için Hayat Bilgileri
TDE~Teknoloji Destekli Eğitim 186	** İnsan Ne Yerse Odur	
Tebrik Aldatmacası.....	212	** Evet-Hayır Demokrasisi
Tek Tür Bilgisayar.....	183	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Tekerlekli Sandalye.....	165	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Teknoloji "Cehaleti".....	128	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Teknopark kurulması.....	71	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Teknopark: Girişim ile bilginin buluşma yeri 141	** Girişimcilik Rehberi	
Teknopark: Girişim ile bilgi'nin buluşma yeri.....	143	** Genç Girişimcilere Öneriler
Teknopark: Girişim ile bilgi'nin buluşma yeri.....	111	** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Tekrar iki soruya dönüş	81	** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Tele "Beyin Fırtınası"! 101	** İnsan Ne Yerse Odur	
Temiz Toplum — Bilgi Toplumu!.....	162	** Aklın Yolu 1 + N
Temiz Toplum.....	200	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Tepkisizliği Aşmak İçin İlk Adım!.....	61	** Aklın Yolu 1 + N
TERÖR	** Evet-Hayır Demokrasisi	
Teşekkür ve önsöz - vi-vii	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Teşvik: İki Taraflı Kılıç!.....	229	** Aklın Yolu 1 + N
Tevhid-i tedrisat 166	** Ezbere Hayır	
Toplam Kalite Yönetimi, Iso-9000 Ve Kamu Yönetimi.....	330	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Toplantı Merakı Ve "Toplantı Yönetimi"!.....	265	** Aklın Yolu 1 + N
Toplum Sorunlarına İlgili Duyanlar İçin Bazı Öneriler!.....	117	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Toplumumuz, "Bilgi Toplumu" Olmak İstiyor mu? 103	** İnsan Ne Yerse Odur	

Toplumumuzun Sorun Çözme Becerisinin Artırılması.....77	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
TOPLUMUN KURUMLARI	** Eko-Liberal Hareket
TOPLUMUN SORUNLARI	** Eko-Liberal Hareket
Toplumun, girişimcilere bakış açısının değiştirilmesi	70 ** Girişimcilik Rehberi
Toplumun, girişimcilere bakış açısının değiştirilmesi.....	69 ** Genç Girişimcilere Öneriler
Topuk Sesleri ve Laçkalık.....	224 ** Evet-Hayır Demokrasisi
Trafik Canavarının Tam Şekli!.....	308 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Trafik Kazaları Sanıldığı Kadar Çok Değildir!.....	311 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Trafik Terörünü Niçin Durduramıyoruz?.....	314 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Turgut Özal	227 ** Evet-Hayır Demokrasisi
Turizm.....	72 ** Eko-Liberal Hareket
Turizmde Arazi Tahsisleri İçin Yeni Bir Model: "Paket Proje".....	275 ** Aklın Yolu 1 + N
TÜBİSAD "Arama Konferansı" 23	** İnsan Ne Yerse Odur
Tükenmez bir iş kaynağı: bakım-onarım işleri!	279 ** Girişimcilik Rehberi
Tüm Kamu Görevlileri İsimlik Taksin!.....	146 ** Aklın Yolu 1 + N
Türk mutfağı girişimciler için bir hazinedir!	283 ** Girişimcilik Rehberi
Türkiye Bilişim Vakfı İçin Bir Proje Önerisi: Bilgi Toplumu İçin Çalışma Dokümanı!	106 ** İnsan Ne Yerse Odur
Türkiye Bilişim Vakti ve Proje Üretimi Felsefesi ..	108 ** İnsan Ne Yerse Odur
Türkiye bunları mı konuşmalı? ..	119 ** Okulda Yeni Eğitim
Türkiye florası: tükenmez iş kaynağı!	284 ** Girişimcilik Rehberi
Türkiye'de Üniversite, Bilim Ve Teknoloji Politikaları	323 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Türkürtlere Çağrı.....	39 ** Evet-Hayır Demokrasisi
TV Ekranları ve Demokratik Katılım!	149 ** İnsan Ne Yerse Odur
Tv Tartışmaları Ve "Kanonik" Konuşma!.....	176 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Ucuz işçi, Ucuz İşçilik Değildir	342 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Ucuz işçi, ucuz işçilik değildir.....	9 ** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Ulaştırma.....	71 ** Eko-Liberal Hareket
Uluslar arası ihale yoluyla yapılan kamu alımları ..	111 ** Girişimcilik Rehberi
Uluslararası ihale yoluyla yapılan Kamu Alımları.....	114 ** Genç Girişimcilere Öneriler
Uluşçuluk Temelli Üretim.....	219 ** Aklın Yolu 1 + N
Umbrella (şemsiye) projesi	166 ** Girişimcilik Rehberi
Umbrella (şemsiye) projesi.....	169 ** Genç Girişimcilere Öneriler
Unvanlar Kireçlenmeye Yol Açır!.....	175 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Uzaktan Eğitim Ve Rtük!.....	246 ** Büyükler için Hayat Bilgileri

ÜCRET KARGAŞASI NASIL ÖNLENEBİLİR? BÖLÜM 7- ** Alternatif Siyaset Anlayışı	
Ücret Kargaşası Nasıl Önlenir?.....	336 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Ücret ve Fiyat Artış Oranları'nı Sınırlamak.....	155 ** Evet-Hayır Demokrasisi
Ücret: düzeyi ve yapısı.....	49 ** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Ücret: Düzeyi Ve Yapısı.....	213 ** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Ücretliyi Enflasyona Ezdirmemek.....	149 ** Evet-Hayır Demokrasisi
Ümitler Bitti, Yaşasın Yeni Ümit!.....	205 ** Aklın Yolu 1 + N
Üniversitelerimiz girişimciliğin öneminin gerçekten farkında mı?	213 ** Girişimcilik Rehberi
Üniversitelerin haksız rekabeti	64 ** Girişimcilik Rehberi
Üniversitelerin haksız rekabeti.....	63 ** Genç Girişimcilere Öneriler
Üretim Ne Demektir?.....	157 ** Evet-Hayır Demokrasisi
Üretimsizliği aşmalıyız.....	16 ** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Üretimsizliği Aşmalıyız.....	144 ** Evet-Hayır Demokrasisi
Vahşet ya da Hastalık.....	94 ** Evet-Hayır Demokrasisi
Vakum! - 181 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Vatandaşlık bilinci arttıkça "Mevzuat Yüğü" azalır!	218 ** Girişimcilik Rehberi
Vde (Videodisk Destekli Eğitim).....	45 ** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
VDE! 141 ** Ezbere Hayır	
Vergi işlemlerinin sadeleştirilmesi	81 ** Girişimcilik Rehberi
Vergi işlemlerinin sadeleştirilmesi.....	81 ** Genç Girişimcilere Öneriler
Verimli Çalışma İçin Özel Tbbm Takvimi	199 ** Aklın Yolu 1 + N
Verimsiz Kuruluşlar Kapatılmalı Mı ?.....	118 ** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Verimsiz kuruluşlar kapatılmalı mı ?.....	38 ** Sorun Nasıl Çözülmez
Verimsiz kuruluşlar kapatılmalı mı?.....	20 ** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Yabancı Dil Kargaşası - 196 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Yabancı Dil Kargaşası	215 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Yabancı Dil Niçin Öğretilir!	211 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Yangınlar olacaktır.....	59 ** Sorun Nasıl Çözülmez
Yangınlar Olacaktır.....	107 ** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Yanlış Konularda "Konuşan Türkiye".....	202 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Yanlış Doğruya Çevirmek.....	180 ** Evet-Hayır Demokrasisi
Yapılanlar" "Yapıl(a)mayanlar"ın Aynasıdır !....	194 ** Evet-Hayır Demokrasisi
Yaptırım.....	72 ** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Yaratıcılık nasıl geliştirilebilir?	124 ** Ezbere Hayır

'Yaratıcılık" nasıl geliştirilebilir? .	144	** Girişimcilik Rehberi
Yaratıcılık" nasıl geliştirilebilir?.....	146	** Genç Girişimcilere Öneriler
Yargı.....	29	** Eko-Liberal Hareket
Yarışımli Katkı	117	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Yasadışı İşler Örgüsü.....	54	** Evet-Hayır Demokrasisi
Yasama.....	26	** Eko-Liberal Hareket
Yaşam Öğrenmektir -	127	** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!
Yaya, Bisikletli, Kamyonlu Ve Başbakan.....	169	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Yazılım Eğitimi Firmaları İçin Yeni Yaklaşımları	177	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Yazılım Kdv'si %50 Olmalıdır.....	181	** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
'Yeni BDE"! 189	** İnsan Ne Yerse Odur	
Yeni BDE"!	164	** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Yeni Bir Politik Platform İhtiyacı.....	1	** Evet-Hayır Demokrasisi
YENİ BİR ÜCRET SİSTEMİ . BÖLÜM 8-	** Alternatif Siyaset Anlayışı	
Yeni Bir Ücret Sistemi.....	344	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Yeni Bir Üçkağıt Türü: Çevre Dostu	233	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Yeni buluş bilinci yaratalım	157	** Girişimcilik Rehberi
Yeni buluş" bilinci yaratalım.....	159	** Genç Girişimcilere Öneriler
Yeni buluşlar için teminat fonu	86	** Girişimcilik Rehberi
Yeni buluşlar için teminat fonu.....	86	** Genç Girişimcilere Öneriler
Yeni düşünce biçimi, "Koşullandırmamaya" dayalı olmalıdır! ..	121	** Okulda Yeni Eğitim
Yeni eğitim"! ..	125	** Okulda Yeni Eğitim
Yeni girişimcilere para verirken dikkat!	164	** Girişimcilik Rehberi
Yeni Girişimcilere para verirken dikkat!	221	** Girişimcilik Rehberi
Yeni girişimcilere para verirken dikkat.....	167	** Genç Girişimcilere Öneriler
Yeni işlerin yaratılmasından kimler sorumludur?	171	** Girişimcilik Rehberi
Yeni işlerin yaratılmasından kimler sorumludur?.....	176	** Genç Girişimcilere Öneriler
Yeni Kurtarıcı	202	** İnsan Ne Yerse Odur
Yeni Muhalefet Anlayışı" Nasıl Olmalı?.....	171	** Büyükler için Hayat Bilgileri
YENİ POLİTİKA	** Evet-Hayır Demokrasisi	
Yeni Söylemin Özü: Üretirken Paylaşmak!.....	9	** Evet-Hayır Demokrasisi
Yeni teşvik ve destekleme anlayışı.....	58	** Eko-Liberal Hareket
Yeni" Arayışları, "Eski" İle De Son Bulabilir!.....	267	** Büyükler için Hayat Bilgileri
Yeniliklere Direnmek İsteyenlere Öğütler!... 41	** Aklın Yolu 1 + N	

YEREL EĞİTİM POLİTİKALARI ** Eko-Liberal Hareket	
Yerel Okul Ağları	178 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Yerel potansiyeller, iş imkanı demektir 23 ** Girişimcilik Rehberi	
Yerel potansiyeller, iş imkanları demektir.....	18 ** Genç Girişimcilere Öneriler
Yerel Yönetimler.....	31 ** Eko-Liberal Hareket
Yerinde Tetkik.....	139 ** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Yeterlik istemleri, kasıtlı ayrıma yol açmamalı 104 ** Girişimcilik Rehberi	
Yeterlik istemleri, kasıtlı ayrıma yol açmamalı.....	106 ** Genç Girişimcilere Öneriler
Yine Bilgilenme Özgürlüğü 26 ** İnsan Ne Yerse Odur	
Yine haksız rekabet! 219 ** Girişimcilik Rehberi	
Yine TTK.....	59 ** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Yoksa Biz de Süper Güç mü Oluyoruz?.....	218 ** Evet-Hayır Demokrasisi
Yolsuzluk Faturalarını Kim Öder?.....	241 ** Evet-Hayır Demokrasisi
YÖNETİCİLERİMİZE ** Evet-Hayır Demokrasisi	
Yöneylem Araştırması Ve Politika.....	188 ** Aklın Yolu 1 + N
Yuhalama İlleti!.....	296 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Yuvarlak Söz Ve Çalışma Dokümanı.....	88 ** Farzedin ki 'Hindi'yiz!
Yüklenici örgütlerinin, yüklenicileri denetlemesi gerekmez mi? 119 ** Girişimcilik Rehberi	
Yüklenici örgütlerinin, yüklenicileri denetlemesi gerekmez mi?.....	122 ** Genç Girişimcilere Öneriler
Yüksek Öğrenebilirlik! - 149 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Yüksek tüketim gücü ihtiyaç, ihtiyaç ise "iş" demektir 28 ** Girişimcilik Rehberi	
Yüksek tüketim gücü ihtiyaç, ihtiyaç ise iş demektir.....	24 ** Genç Girişimcilere Öneriler
Yürütme.....	73 ** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Zam - maliyet artışı - zam spirali...!	21 ** Sorun Nasıl Çözülmez
Zaman hırsızları	61 ** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Zamana Saygı Ve İnsan Hakları.....	39 ** Aklın Yolu 1 + N
Zengin Öğrenme Ortamı - 120 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Zihin Yeleği ("Can Yeleği" gibi)	54 ** Ezbersiz Eğitim Yol Haritası
Zihinsel Virüsler - 143 ** Sorunların İntikamı: Çözemeyeni Çözerler!	
Zihinsel Virüsler.....	298 ** Büyükler için Hayat Bilgileri
Zonguldak'ın sorunlarına farklı bir bakış.....	1 ** Özelleştirme Bağlamında Taşkömürü
Zor kullanımı	45 ** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Zor kullanımı ahlaki mi?	51 ** Kısır Döngü Nasıl Kırılabilir?
Zorla olmaz, ama gönüllü olabilir! 85 ** Ezbere Hayır	